

EPIcenter

Glasilo Posoškega razvojnega centra

letnik IX, št. 6, 2008

BOVEC, KOBARID, TOLMIN

ISSN 1581-6087

GORICA LEASING d.o.o., Cesta 25. junija 1 J, 5000 Nova Gorica

www.goleasing.si

Vam prijazen leasing

tel.: 05 335 36 00

- Kaj (bo) spodbuja(la) Evropska unija?
- Znani rezultati javnega razpisa za podjetništvo
- Od ovce do izdelka
- Turizem in odpadki
- Poletje prinaša svoje pasti
- V blišču in slavi razkošnih gledališč

EPIcenter

Številka vpisa v razvid medijev: 787
ISSN 1581-6087

Izdal in založil:
Posoški razvojni center
Trg svobode 2, 5222 Kobarid

Naslov:
Uredništvo EPIcentra
Padlih borcev 1b, 5220 Tolmin

Telefon:
05/38-41-510 (glavna urednica)
05/38-41-502 (pomočnica urednice)
05/38-41-500 (Posoški razvojni center)

Faks:
05/38-41-504

E-pošta:
epicenter@pososki-rc.si

Spletne strani:
www.pososki-rc.si
(arhiv izdaj od leta 2003 dalje)

V. d. glavne in odgovorne urednice:
Špela Kranjc

V. d. pomočnice urednice:
Jerneja Kos

Stalni sodelavci:
Mariša Bizjak, Pavel Četrtič, Peter
Domevšček, Gregor Maver, Špela Mrak

Oglasno trženje:
05/38-41-500
Cenik oglasov in naročilnico najdete na
spletnih straneh.

Lektoriranje:
mag. Nataša Gliha Komac,
Nevenka Janež, Špela Kranjc

Fotografija na naslovnici:
Špela Kranjc

Ilustracija:
Marko Podjavoršek

Oblikovanje in tehnična priprava:
Gaya Bratina-Jereb Cerkno

Tisk:
Tiskarna knjigoveznica Radovljica

Naklada:
7.300 izvodov

Vire navajamo po ISO standardu.

Distribucija:
Glasilo se brezplačno distribuira po vseh
gospodinjstvih Zgornjega Posočja.

Glasilo sofinancirajo:
Služba Vlade RS za lokalno samoupravo
in regionalno politiko ter Občina Bovec,
Občina Kobarid in Občina Tolmin

Letnik IX, št. 6, 2008

Kdo bere in kdo plača?

Ne vem, ali se samo jaz sprašujem, kako se danes financirajo mediji, ki nas ne bombardirajo s tretjino celostanskih oglasov, ali to zanima tudi druge. Zna biti, da sem res vsaj malo poklicno deformirana, kot temu radi rečemo, pa vendar ... Človek si kar težko predstavlja, kako preživi medij, katerega plačevanje naročnine ni določeno z zakonom, vsebuje komaj kakšen oglas in je povrh še brezplačen. Ste že prepoznali **EPIcenter** v tem opisu?

Finančna konstrukcija glasila **Posoškega razvojnega centra** me je zanimala že kot zunanjo sodelavko, po prihodu v hišo pa je to postalo del mojega dela. Prva številka EPIcentra je izšla leta 2000 in njegovi finančni viri so se v tem času tudi spreminjali, a ne prav veliko. Glasilo je začelo izhajati z namenom, da bi prebivalci Posočja dobili čim več koristnih nasvetov v zvezi s potekom popotresne obnove, zato je večino denarja prispevala **Javna agencija RS za regionalni razvoj** (danes **Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko** (SVLR)), in sicer v okviru *Programa razvojne pomoči v Posočju za obdobje 2002-2006* oziroma *Soča 2006*, kot so krajše poimenovali program. Z leti se je EPIcenter razširil, naklada se je povečala in postal je osrednje razvojno glasilo treh posoških občin, katerega glavni financer je še vedno SVLR, sedaj v okviru promocije razvojnega programa za programsko obdobje 2007-2013 oziroma bolj domače *Soča 2013*. Letos tako SVLR za vsebine, vezane na promocijo tega programa, EPIcentru namjenja 20.000 evrov.

Zanimiv izračun je opravila že moja predhodnica **Tatjana Šalej Faletič**, ki se je poigrala s številkami in prišla do rezultata 1,26 evra, kolikor naj bi stal en izvod EPIcentra s 44 stranmi. V ta znesek je vključeno vse – delo

avtorjev prispevkov (plače zaposlenih in avtorski honorarji stalnih sodelavcev), lektoriranje, grafično oblikovanje, tisk in poštno storitve. Vsako gospodinjstvo pa letno prejme osem izvodov, od tega sta dve številki dvojni. In ker v glasilu ne pišemo samo o zgoraj omenjenem razvojnem programu, moramo denar za druge vsebine zagotoviti z drugih naslovov.

Tako smo zanj lani prvič zaprosili ustanoviteljice našega javnega zavoda – **Občino Bovec**, **Občino Kobarid** in **Občino Tolmin**. Primanjkljaj sredstev smo delili s številom gospodinjstev v Posočju in dobili znesek tri evre na gospodinjstvo. V občini Bovec je po podatkih zadnjega popisa gospodinjstev, ki ga je **Pošta Slovenije** opravila septembra lani, 1.166 gospodinjstev, v občini Kobarid 1.470 in v občini Tolmin 4.168. Za razliko od lanskega leta so letos vse tri občine ugodile naši prošnji. Občina Bovec je tako v letošnjem proračunu EPIcentru namenila 3.498 evrov, Občina Kobarid 4.410 evrov in Občina Tolmin z največ gospodinjstvi 12.504

evrov. In še razlaga za tiste, ki ste preverjali izračun – zneska pri občinah Bovec in Kobarid sta za malenkost nižja od zmnožka števila gospodinjstev s tremi evri. Za sofinanciranje glasila smo namreč zaprosili, še preden smo vedeli za nov popis gospodinjstev, s čimer smo prišli tudi do spoznanja, zakaj nam kar naenkrat zmanjkuje preostalih izvodov.

Manjši del denarja zagotavljamo z oglasi, ki jih – roko na srce – v primerjavi z drugimi brezplačniki ni skoraj nič, nekaj pa še s prijavljanjem na razpise z drugimi projekti, o katerih nato v EPIcentru tudi pišemo.

Princip daj-dam velja tudi pri nas, zato moramo v prvi vrsti zadostiti željam in pričakovanjem tistih, ki nam dajejo, torej SVLR in vsem trem posoškim občinam. Verjamem, da glasilo ne more biti v celoti enako zanimivo za vse, lahko pa zagotovim, da se v vsaki številki trudimo ponuditi nekaj čisto za vsakega od vas, ki EPIcenter že od nekdaj ali pa šele po novem prebirate.

Špela Kranjc

Utrinki

PELJALI JIH BODO NA MORJE

Slovenija – Zadnje dni maja je 730.000 slovenskih gospodinjstev v svojih poštnih nabiralnikih dobilo sporočilo **Rdečega križa Slovenije** (RKS), ki bo od junija do septembra zbiral denar za počitnikovanje najmanj 500 bolnih otrok ter 100 starejših invalidov in bolnih iz socialno šibkih okolij. Vseslovensko akcijo, ki so jo poimenovali **Peljimo jih na morje!**, je podprla tudi prva dama Slovenije **Barbara Miklič Türk**, pridružilo pa se ji je vseh 56 območnih združenj RKS. Tudi tolminsko, ki z dvajsetimi krajevnimi organizacijami pokriva območje občin Bovec, Kobarid in Tolmin.

Z akcijo želijo splošno slovensko javnost opozoriti na težave ljudi iz socialno šibkih okolij, ji predstaviti humanitarno zbiranje sredstev in zbrati kar največ denarja za počitnikovanje čim večjega števila zdravstveno in socialno ogroženih otrok in starejših ljudi. Posamezniki, podjetja in organizacije lahko v teh štirih mesecih svoje prispevke nakažejo na štiri načine: prek plačilnega naloga, ki so ga dobili poleg sporočila, s poslanim SMS-sporočilom s ključno besedo MORJE na 1919 prispevajo en evro, z nakazilom prek spletnih bank (povezave so objavljene na spletni strani RKS) in z zbiranjem denarja v prenosnih zbiralnikih.

Špela Kranjc

Posoški razvojni center

Iz vsebine

- 4 **Pogled naprej:** Kaj (bo) spodbuja(la) Evropska unija?
- 6 **Soča podjetnik:** Pomembne so naložbe v ljudi
- 8 **Soča 2008:** Znani rezultati javnega razpisa za podjetništvo
- 9 **Brihtne glave se ne branijo narave:** Od ovce do izdelka
- 11 **Aktivno državljanstvo (2):** Življenjske izkušnje in modrost – izvir novih priložnosti
- 13 **Iz občinskih uprav**
- 21 **Teden arhitekture 2008:** Korak naprej v kakovosti bivanja
- 25 **Iz občinskih uprav** (nadaljevanje)
- 28 **Pred našim pragom:** Turizem in odpadki
- 29 **Za našo varnost:** Poletje prinaša svoje pasti
- 30 **Ambasadorji Posočja – v spomin:** V blišču in slavi razkošnih gledališč
- 33 **Društvo upokojencev Bovec:** Izletniki in športniki
- 34 **Pesniki iz naših logov:** Ljubezem
- 34 **EPIjeva knjižna polica**
- 37 **Zlati Bogatin:** Krive pete in Drejčev pob
- 38 **Koledar prireditev**

REGIJSKA ŠTIPENDIJSKA SHEMA

Komisija za štipendije je 5. junija v prostorih *Posoškega razvojnega centra* izvedla odpiranje vlog delodajalcev, ki so se do izteka roka (30. maja) prijavi na *Javni poziv k oddaji vlog za izbor delodajalcev v enotno regijsko štipendijsko shemo (RŠS Goriške regije) za šolsko/študijsko leto 2008/09*. Prispelo 39 vlog, med katerimi je petnajst novih delodajalcev, ki prvič vstopajo v enotno RŠS. Delodajalci v Goriški regiji razpisujejo 499 štipendij, od kate-

rih je 74 štipendij namenjenih štipendistom, ki so že vključeni v shemo, 425 razpisanih štipendij pa čaka na nove štipendiste.

Seznam delodajalcev in vseh prijavljenih štipendij bo do konca junija objavljen na spletni strani PRC-ja www.pososki-rc.si ter na spletnih straneh drugih razvojnih agencij Goriške statistične regije. Informacije o razpisanih štipendijah bodo dostopne tudi na osnovnih in srednjih šolah.

Javni razpis štipendij enotne regije

ske štipendijske sheme (RŠS Goriške regije) za šolsko/študijsko leto 2008/09 bo PRC objavil predvidoma v poletnih mesecih. Njavo razpisa boste zasledili v *Primorskih novicah*, celotno besedilo pa bo dostopno na spletnih straneh razvojnih agencij te regije.

Za dodatne informacije vam je na voljo svetovalka **Sandra Kemperle** na 05/38-41-517 ali sandra.kemperle@pososki-rc.si. ■

RAZPIS ŠTIPENDIJ ZA PRIDOBITEV NAJMANJ SREDNJEŠOLSKE IZOBRAZBE (IV. STOPNJA) V ŠOLSKEM/ŠTUDIJSKEM LETU 2008/09

Dijaki in študentje, bodite pozorni na *Javni razpis štipendij za pridobitev najmanj srednješolske izobrazbe (IV. stopnja) za šolsko/študijsko leto 2008/09*, ki ga bo *Posoški razvojni center* objavil sredi avgusta. Najavo razpisa boste zasledili v *Primorskih novicah*, celotno besedilo in razpisna dokumentacija pa bosta dostopni na spletni strani PRC-ja

www.pososki-rc.si.

Delodajalci v Posočju povprašujejo skupno po 46 štipendistih, od tega bo kar 42 štipendij namenjenih deficitarnim poklicem. Razpisane bodo štipendije za poklice oblikovalca kovin-orodjarja, gozdarja, lesarskega tehnika, kemijskega tehnika, elektrotehnika in strojnega tehnika ter za študijske smeri s področja strojništva, elek-

trotehnike, kemije, gradbeništva, medicine in ekonomije. Seznam delodajalcev in vseh prijavljenih štipendij je že objavljen na spletni strani PRC-ja.

Za dodatne informacije vam je na voljo svetovalka **Sandra Kemperle** na telefonski številki 05/38-41-517 ali e-naslovu sandra.kemperle@pososki-rc.si. ■

JAVNI RAZPIS ZA SPODBUJANJE ZAPOSLOVANJA IN SAMOZAPOSLOVANJA KADROV

Rok za prijavo na *Javni razpis za spodbujanje zaposlovanja in samozaposlovanja kadrov z najmanj srednješolsko izobrazbo na območju občin Bovec, Kobarid in Tolmin v letu 2008*, ki ga je *Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko* (SVLR) v okviru izvedbenega

programa Soča 2008 objavila 1. februarja, se izteče 31. julija. Celotno besedilo razpisa in razpisna dokumentacija sta dostopni na spletnih straneh PRC-ja www.pososki-rc.si in SVLR-ja www.svlr.gov.si.

Za dodatne informacije so vam na voljo:

- mag. **Almira Pirih**, 05/38-41-500 ali almira.pirih@pososki-rc.si;
- **Vinko Žagar**, 01-478-37-43 ali vinko.zagar@gov.si;
- **Brigita Bratina**, 05/38-41-500 ali brigita.bratina@pososki-rc.si. ■

Kaj (bo) spodbuja(la) Evropska unija?

Evropska sredstva – da ali ne? To seveda ni več vprašanje že od obdobja, ko se je Slovenija pripravljala za vstop v EU, še posebej pa ne v zadnjih letih, ko je postala njena članica. Kljub temu je prednosti in pasti koriščenja teh sredstev treba dobro poznati, sicer rado prevlada mišljenje, da ta denar reši prav vse težave.

Ko smo na *Posoškem razvojnem centru* (PRC) pred letom in pol zaključevali pripravo *Regionalnega razvojnega programa Severne Primorske (Goriške statistične regije) 2007–2013 (RRP)*, smo na podlagi takrat znanih podatkov zapisali, da lahko regija iz različnih skladov EU v tem programskem obdobju pridobi 6–10 % vseh sredstev, ki so na razpolago Sloveniji, kar bi znašalo 300–400 milijonov evrov. Posoške občine lahko glede na gospodarsko (finančno, kadrovsko, institucionalno) moč območja računajo na 15–20 % teh sredstev oziroma približno 60 milijonov evrov.

Znesek je relativno visok, prvi rezultati pa ne preveč spodbudni, saj se je koriščenje tega denarja komaj začelo. Sredi leta 2008 ugotavljamo, da koriščenje evropskih sredstev v tem programskem obdobju ni v pol-

Mag. **Roman Medved** je od leta 2004 direktor Posoškega razvojnega centra, mag. **Almira Pirih** pa v tem javnem zavodu vodi Oddelek za razvoj človeških virov. **Uredništvo**

Foto: Jerneja Kos

nem teku, saj država še ni pripravila vseh potrebnih orodij – razpisov. Največ je narejenega na področjih gospodarstva in regionalnega razvoja, tako da nekatera podjetja in občine sredstva že lahko koristijo. Občine Bovec, Kobarid in Tolmin v okviru RRP koristijo evropska sredstva za različne infrastrukturne projekte (obnova lokalnih cest, komunalne infrastrukture in mestnih središč). Skupaj imajo do leta 2010 na razpolago 5,4 milijona evrov, do zaključka programskega obdobja pa bodo lahko

izkoristile slabih deset milijonov evrov. Štiri posoška turistična podjetja so uspešno kandidirala na razpisih *Ministrstva za gospodarstvo in Podjetniškega sklada* ter skupaj pridobila več kot tri milijone evrov za gradnjo novih turističnih kapacitet. Denar je odobren, projekte pa naj bi uresničili v nekaj letih. Ministrstvo za gospodarstvo je sredstva za spodbujanje turističnih investicij že razdelilo, tako da bodo verjetno v naslednjih letih za ta namen prerazporejali denar iz drugih programov, kjer

črpanje ne bo tako uspešno.

Pomemben vir evropskega denarja so tudi programi evropskega teritorialnega sodelovanja – sprva znani kot Interreg, sedaj pa jih najdemo pod skupnim imenom Cilj 3. Ta vključuje programe za območje Alp, Srednjo Evropo, Jugovzhodno Evropo in Mediteran, program medregionalnega sodelovanja, programe čezmejnega sodelovanja med Slovenijo in Italijo ter sodelovanje v okviru Jadranske pobude. Omenjeni programi bodo omogočali 85-odstotno financiranje projektov s področja okolja, gospodarstva in človeških virov, vendar sta priprava in izvajanje teh projektov zahtevnejša, saj zaradi večjega števila tujih partnerjev zahtevata več administracijskega dela. Konkurenca je huda, saj je običajno odobrenih le 10–20 % prijavljenih projektov.

Po zadnjih informacijah lahko pred

Utrinki

POD PREDSEDNIKOVIM POKROVITELJSTVOM SO SE POKLONILI ŽRTVAM PRVE SVETOVNE MORIJE

Bovec, Soča, Drežnica – Spominske slovesnosti ob 90. obletnici konca prve svetovne vojne, ki so ponovno opomnile na nesmisel kakršnihkoli vojaških spopadov, so zaznamovale drugo polovico maja na Bovškem in Drežniškem. Dvodnevni program so skupaj izpeljali **Občini Kobarid in Bovec, Ustanova "Fundacija Poti miru v Posočju"** in **Slovensko panevropsko gibanje** ob pomoči soorganizatorjev iz **KUD KRN Drežnica, Društva ARS Bovec, TD Soča - Lepena, Društva 13–13 ter župnij Bovec, Soča in Drežnica**. Slovesnosti so potekale pod pokroviteljstvom predsednika Slovenije dr. **Danila Türka**. Posebej za to priložnost je skladatelj **Avugst Ipavec** napisal mednarodno

žalno mašo. Kot sam pravi, želi biti le majhen poklon veliki humanosti prebivalcem doline Soče. Skladatelj *Requiem* tako izraža spoštovanje in sočutje do tragike preteklosti, napisan v štirih jezikih narodov, ki so sodelovali na soški fronti (ruskem, nemškem, italijanskem in slovenskem), pa vse udeležence simbolično združuje v mašni daritvi. Združene pevske zборе Posočja – ti so se ponovno povezali po osrednji državni slovesnosti ob 100. obletnici smrti **Simona Gregorčiča** – je vodil zborovodja **Matej Kavčič**, ki je za žalno mašo dejal, da jo je Ipavec specifikiral za pokojne vojake, saj njena besedila opisujejo in podoživljajo bolečine vojakov in njihovih bližnjih. Umetniški vodja kakšnih 80 pevcev in pevk iz šestih posoških zborov je bil dirigent **Marko Munih**, Requiem pa je mogočno zadonel ob spremljavi organistke **Renate Bauer**. Krstno uprizoritev je doživel 24. maja v bovški cerkvi

sv. Urha, kjer je zbrane nagovoril tudi publicist mag. **Vasja Klavora**, naslednji dan pa so ga ponovili še v cerkvi Srca Jezusovega v Drežnici, kjer je v uvodu spregovoril predsednik Državnega zbora **France Cukjati**.

Osrednja slovesnost je bila 24. maja na vojaškem pokopališču v vasi Soča, kjer počiva 1.400 fantov in mož, ki so življenje izgubili v vojaških spopadih pred 90 leti. In to natanko 93 let po tem, ko je bovški župnik svojim faranom oznanil, da bodo morali zapustiti svoje domove in oditi v begunstvo. Žrtvam in drugim trpečim v prvi svetovni vojni se je s simboličnim polaganjem venca na grob poklonil pokrovitelj slovesnosti, slovenski predsednik dr. Danilo Türk, prireditve pa so se udeležili tudi predstavniki **Mednarodne panevropske unije**, nekateri veleposlaniki ter številni visoki politiki in vojaški atašeji iz držav, ki so orožje prekrizale na

soški fronti. Kot je poudaril predsednik republike, je Evropa z uničenjem, ki ga je prinesla prva svetovna vojna, izgubila svoje vodilno mesto v svetu tako v ekonomskem in diplomatskem kot tudi v moralnem pogledu. Na slovesnosti sta nekaj sto obiskovalcev nagovorila tudi predsednik Slovenskega panevropskega gibanja dr. **France Bučar** in bovški župan **Danijel Krivec**, častni predsednik Mednarodne panevropske unije **Otto von Habsburg** pa je zbranim v Soči poslal pismo, v katerem je zapisal, da je prva svetovna vojna dokazala, da je mir mogoče doseči samo s povezovanjem narodov, ki je edina prava pot do sprave. V Drežnici je pred slovesno mašo potekala tudi prireditev, na kateri sta slavnostni govornik, akademik **Ciril Zlobec**, in kobarški župan **Robert Kavčič** prerezala trak na spominskem obeležju, ki je postalo del umetniških

poletjem pričakujemo prvi razpis v okviru programa čezmejnega sodelovanja z Italijo. Razpis bo namenjen večjim, t. i. strateškim projektom, katerih finančna vrednost je ocenjena nad milijon evrov. PRC z **Univerzo v Ljubljani** in italijanskimi partnerji pripravlja večji projekt, ki se bo nanašal na upravljanje povodja reke Soče. Jeseni lahko pričakujemo še razpise za projekte v vrednosti do milijona evrov in za male projekte v vrednosti do 50.000 evrov. V naslednjih letih bo v tem programu na razpolago okoli 140 milijonov evrov, od nas pa je odvisno, koliko teh sredstev bomo pripeljali v Posočje. Na PRC-ju smo v zadnjih letih pridobili kar nekaj izkušenj s tega področja in smo že sredi priprav novih projektov, ki naj bi se financirali iz omenjenih virov.

Na področju razvoja podeželja pričakujemo odobritev projekta, ki bo našemu območju (občine Bovec, Kobarid, Tolmin, Kanal, Cerklje, Idrija in z območjem Banjške planote delno Mestna občina Nova Gorica) omogočal pridobitev statusa območja LEADER. S tem bomo pridobili pravico do koriščenja sredstev **Evropskega kmetijskega sklada** za različne projekte na podeželju.

Pomen in možnosti koriščenja evropskih sredstev za razvoj človeških virov

S sredstvi EU smo se pri delu na področju razvoja človeških virov srečali že pred leti, ko smo na javnih

vir financiranja	2007–2013
skladi	370 mio EUR
Evropski sklad za regionalni razvoj - regionalne spodbude	36 mio EUR
Evropski sklad za regionalni razvoj - nacionalni del	46 mio EUR od EU in 8 mio EUR od države v obdobju do leta 2020
Cilj 3 – Teritorialno čezmejno sodelovanje	do 20 mio EUR
Evropski kohezijski sklad	pribl. 80 mio EUR
Evropski socialni sklad	pribl. 70 mio EUR
Evropski sklad za razvoj podeželja	pribl. 60 mio EUR
Slovenski proračun (pogoj je udeležba države pri zgoraj navedenih skladih)	pribl. 50 mio EUR

Preglednica 1: FINANČNI OKVIR IZVAJANJA RRP – sredstva EU. Če bo imela regija dovolj kakovostnih in dobro pripravljenih projektov, dovolj sposobnih kadrov za njihovo pripravo in vodenje, zagotovljena potrebna lastna finančna sredstva ter operativni dogovor o izvajanju prioritarnih projektov, ocenjujemo, da bi cilj – pridobiti približno 366 milijonov evrov sredstev EU in Slovenije za sofinanciranje izvajanja RRP – lahko uresničili. Še vedno bodo velik del sredstev morali prispevati lokalne skupnosti, regijsko gospodarstvo, zasebniki in javno-zasebna partnerstva. **Vir: KUTIN, Mateja. (2007). Regionalni razvojni program Severne Primorske (Goriške statistične regije) – povzetek. Kobarid: Posoški razvojni center.**

razpisih **Ministrstva za šolstvo in šport** pridobili možnost izvajanja različnih programov izobraževanja odraslih. Izvajali smo računalniške tečaje za zaposlene, programe za starše in otroke, brezposelne in podeželsko prebivalstvo. V sodelovanju z dvema ljudskima univerzama v regiji, z novogoriško in ajdovsko, smo v Posočje pripeljali nove aktivnosti informiranja in svetovanja različnim kategorijam prebivalstva, ki pripomorejo k vključevanju prebivalstva v vseživljenjsko učenje.

V te programe se zadnja leta vključuje na stotine ljudi, kar nam je uspelo prav s pomočjo evropskega

denarja. Brez tega programi in različne aktivnosti za udeležence ne bi bili brezplačni. Brez sredstev EU ne bi bilo novih zaposlitev na PRC-ju, in to zaposlitev družboslovcev, ki imajo v Posočju manjše možnosti zaposlovanja od deficitarnih poklicev. Brez koriščenja sredstev EU bi bile aktivnosti in število zaposlenih na PRC-ju bistveno manjše. Prednost sredstev, ki jih za delo na področju človeških virov pridobivamo iz **Evropskega socialnega sklada**, je namreč v tem, da je večina programov financirana v celoti. To za druge sklade ne velja, saj je treba zagotoviti delež lastnih sredstev, kar je za javni zavod, kot je

PRC, težko izvedljivo.

Koriščenje sredstev EU prinaša tudi pasti. Denar se povrne šele po daljšem času (včasih tudi več kot leto dni po zaključenem programu), zato mora tisti, ki sredstva koristi, imeti na razpolago druge vire. Sistem poročanja in spremljanja je izredno zapleten – v preteklosti se je stalno spreminjal in tako izvajalcem (pa tudi ministrstvom) povzročal veliko dodatnega dela in stroškov, ki ne bodo nikoli povrnjeni.

Kako naprej? Na področju človeških virov si dela brez koriščenja evropskega denarja ne predstavljamo. V Posočje smo prinesli vrsto programov in zastavili različne aktivnosti, ki jih moramo nadaljevati, če želimo izboljšati stopnjo vključenosti prebivalstva v vseživljenjsko učenje. V prihodnjih letih nameravamo poleg že utečenih aktivnosti uvesti tudi nove, saj bo Slovenija do leta 2013 razpolagala z bistveno več sredstvi kot v preteklih letih. Odpirajo se možnosti prijav na številne nove razpise; ideje, ki prinašajo nove aktivnosti za prebivalstvo, so v veliki meri že razvite. Škoda je le, da čas beži, javnih razpisov pa ni ni ...

Torej je naš odgovor na vprašanje **EU sredstva – da ali ne?** zelo jassen. Da, pa četudi gre za zapleten sistem koriščenja. Brez tega namreč denarja za izobraževalne programe in druge brezplačne aktivnosti za prebivalstvo v Posočju ne bo.

mag. **Roman Medved** in mag. **Almira Pirih**

Utrinki

skulptur na Poti miru od Drežnice v Koseč. Umetniška delavnica **Lepota v lesu in kamnu**, ki v Koseču poteka že nekaj let, je v pravem pomenu besede našla sožitje z okoljem in prostorom, v katerem nastajajo umetniška dela. Največja skulptura, ki jo je iz hrastovega lesa izdelal kipar **Peter Jovanovič**, je dobila svoje častno mesto na začetku Poti miru. Simbolika, ki jo je upodobil, je očitna in neskončna, saj se prepleta od spodaj navzgor – v neskončnost in mir. Župan Kavčič je v svojem nagovoru poudaril, da spomin na vojne grozote ne sme in ne more zbledeti, in prav zato so takšni dogodki opomin, da je treba rešitev problemov poiskati na miren način. Zlobec pa je v zase značilnem tonu povedal, da je malokdaj naletel na takšno sožitje kulture, zgodovine in ustvarjalnosti. *“Moj dom je najlepši, je stavek, ki ga slišimo od skoraj slehernega Slovenca, zato ni samo slučaj, da se za dom*

SPOMINSKE SLOVESNOSTI OB 90. OBLETNICI KONCA PRVE SVETOVNE VOJNE so imele predvsem eno sporočilo – da se takšna morija ne sme več ponoviti. Foto: arhiv fundacije

znano postaviti in ga braniti.”

V programu prireditve ob 90. obletnici konca prve svetovne vojne, ki jih je režiral **Marjan Bevk**, je sodelovalo več kot sto nastopajočih, poleg že

omenjenih tudi igralka **Alida Bevk**, dijaki **Gledališke gimnazije Nova Gorica**, beneški harmonikar **David Klodič**, trobentar **Domen Rovšček** iz Pihalnega orkestra Tolmin, učenci

Glasbene šole Tolmin ter dve slovenski skupini, ena italijanska in ena avstrijska skupina, vse oblečene v uniforme prve svetovne vojne.

Celih 29 mesecev so vojaki vztrajali na vrhovih od Rombona do Krasa, 300.000 jih teh krajev žal ni zapustilo. Prišli so iz madžarskih pust, s Češke in Slovaške, iz avstrijskih in nemških dežel, Bosne, Romunije in s Hrvaške. Na naših tleh so umirali ruski ujetniki in fantje ter možje iz vse Italije. Tukaj so svoja življenja pustili Slovenci, ki so prišli od blizu in daleč. V najrazličnejši jeziki so tako iz strelskih jarkov prihajala vprašanja *“zakaj je potrebna vojna – prekleta bodi!”*. Vedno znova izpostavljen nesmisel vojne je enak na vseh vpletenih straneh, vojaki in civilisti trpijo, žalost je neizrekljiva, posledice neusmiljene in končni davek štejemo v milijonih – človeških življenj.

Nada Pajntar in **Špela Kranjc**

Pomembne so naložbe v ljudi

Družbe Hidria AET s sedežem v Poljubinju najverjetneje ni treba posebej predstavljati. V uspešni družbi, katere pretežni del dejavnosti predstavlja proizvodnja izdelkov za avtomobilsko industrijo, se dobro zavedajo, da je treba vlagati v ljudi. Potrebe po tehničnih kadrih, ki jih v Zgornjem Posočju tako kot tudi drugod po državi primanjkuje, poskušajo med drugim reševati z aktivno politiko štipendiranja. Redno se prijavljajo na razpise, ki izhajajo iz Programa spodbujanja razvoja v Posočju, bolj znanega kot program Soča, in so namenjeni štipendiranju kadrov v Posočju. Tako Hidria AET skupaj s Posoškim razvojnim centrom financira štipendiste, ki jim po končanem izobraževanju zagotavlja zaposlitev.

O dejavnosti družbe **Hidria AET** in njenem štipendiranju smo se pogovarjali z **Andrejko Kranjc**, direktorico razvoja in izobraževanja zaposlenih v družbi.

Kako bi na kratko predstavili vašo družbo, s čim se ukvarjate?

Naša osnovna področja dejavnosti so načrtovanje, razvoj, proizvodnja in prodaja sistemov za hladen zagon dizelskih motorjev, elektronike za podporo vžignih sistemov, hibridov in elektronskih magnetnih vžigalnikov, keramičnih sestavnih delov za avtomobilski program ter namenskih naprav in orodij. Sicer smo v lokalnem okolju zagotovo najbolj poznani po proizvodnji svečk in še danes mnogi prebivalci Tolmina našo družbo imenujejo kar "Svečke". Od leta 1998 smo del korporacije **Hidria**, ki ima svoj sedež v Spodnji Idriji in zaposluje skoraj 3.000 ljudi. V juniju smo slovesno odprli **Hidriin Inštitut**

za avtomobilsko industrijo, ki že zaposluje 20 inženirjev. Število razvojnega osebja naj bi se do leta 2012 povzpelo do številke 50, pri čemer v veliki meri računamo na zaposlovanje naših štipendistov.

Hidria AET velja za uspešno družbo. Kakšno politiko štipendiranja imate? Bi razpisali štipendije v enakem številu tudi, če ne bi bilo na voljo državnih sredstev iz programa Soča?

Pri nas imamo dolgoletno tradicijo štipendiranja, saj s tem zagotavljamo stalni pritok kadra, ki ga potrebujemo za realizacijo poslovnih ciljev. Podjetja smo se na razpis Soča relativno hitro odzvala in kandidirala za razpisana sredstva. Kljub temu lahko zatrdim, da bi naša družba razpisala enako število štipendij, če programa Soča ne bi bilo. Skrbeti moramo namreč za bazo mladih, ki jih bomo kasneje zaposlili in jim ponudili za-

nimivo delo na projektih. Glede na to, da smo del večjega sistema, to je korporacije Hidria, je potencialno možna tudi rotacija zaposlenih med družbami v skupini. Vsekakor so sredstva dobrodošla ne glede na to, kako veliki smo, še bolj pomembno pa je povezovanje s *Posoškim razvojnim centrom* (PRC), saj smo vsi zainteresirani, da ohranimo našo dolino gospodarsko zdravo.

Za kakšne profile namenjate štipendije?

V glavnem štipendiramo študij tehničnih poklicev, predvsem elektrotehnike in strojništva, tako na stopnji poklicnega in srednjega kot tudi diplomskega izobraževanja. V preteklosti smo podelil tudi nekaj štipendij na področju kemije. Trenutno v sklopu programa Soča zagotavljamo štipendije šestnajstim študentom in štirim dijakom. Polovico štipendije zagotavljamo mi, polovico pa PRC, ki

sredstva prejema iz programa Soča. Višina štipendije pri posamezniku je odvisna od letnika, ki ga obiskuje, in učnega uspeha. Poleg nabora štipendistov iz tako imenovanega programa Soča imamo tudi nabor štipendistov na osnovi sodelovanja v enotni regijski štipendijski shemi Goriške regije in nekaj lastnih štipendistov, katerih štipendijo v celoti zagotavljamo sami.

Kakšen poudarek dajete zaposlovanju ljudi iz domačega okolja?

Nedvomno so to ljudje, ki so del naše kulture, če predpostavimo, da ima vsaka dolina svoje specifične značilnosti. S tega vidika se lažje vključijo in povežejo v obstoječe socialne mreže v družbi. Druga pomembna prednost je bližina lokacije dela, saj nihče ni najbolj navdušen, če se mora v službo voziti več ur in prihaja na delo utrujen že zaradi poti. Zaposlovanje domačinov je spodbuda za neprekinjen razvoj doline.

Utrinki

SLOVENSKI GOZDOVI V SRCU EVROPE

Posočje – Slovenski gozdarji zadnji teden maja že več desetletij pripravljajo tradicionalno prireditev *Teden gozdov* s številnimi dejavnostmi, s katero želijo javnost – predvsem pa šolajočo se mladino – opozoriti na pomen tega elementa kulturne krajine. Ob tej priložnosti sta tolminska območna enota (OE) **Zavoda za gozdove Slovenije** (ZGS) in družba **Soško gozdno gospodarstvo** (SGG) **Tolmin** pripravili novinarsko konferenco.

"Ker Slovenija trenutno predseduje Svetu EU, želimo slovenske gozdove predstaviti tudi evropski

javnosti. Sonaravni koncept gozdarjenja z gozdovi v Sloveniji vzbuja pozornost strokovne gozdarske javnosti v tujini, prav tako tudi velika biotska pestrost slovenskih gozdov," je pojasnil organizator Teda gozdov z OE Tolmin ZGS **Dani Oblak**. Kot je še povedal, je Slovenija s skoraj 60 odstotki gozdnatih površin za Švedsko in Finsko tretja najbolj gozdnata država EU, naši gozdovi pa imajo največji vpliv na ponor ogljika v atmosferi.

Vodja OE Tolmin ZGS **Marko Janež** je spomnil, da je leto 2007 prineslo več pozitivnih sprememb gozdarske zakonodaje – predvsem za lastnike gozdov (teh je na severnem Primor-

skem 50.000) – ki poenostavljajo postopke in gospodarjenje, ZGS pa je pridobil na pristojnostih. Po njegovih besedah je na splošno sečnja po treh letih rasti lani nekoliko upadla; posekali so 3,2 milijona kubičnih metrov lesa, leto poprej 3,5 milijona. *"Predvsem v zasebnih gozdovih se povečuje razkorak med možnostmi za posek in dejanskim posekom,"* je izpostavil Janež in opozoril na povečanje škode zaradi lubadarja na območju njihove OE: *"Lani smo morali zaradi lubadarja posekati 26.000 kubičnih metrov iglavcev, predlani pa 12.000 kubičnih metrov lesa."* V Sloveniji je k sreči situacija obratna, saj se škoda

iz leta v leto zmanjšuje.

Poslovanje družbe SGG je bilo po oceni direktorja **Rafaela Vončine** v lanskem, jubilejnem letu uspešno. Na slovenskem, italijanskem in avstrijskem trgu so skupaj prodali 120.000 kubičnih metrov lesa. Kot je razložil Vončina, njihovo podjetje z 91 zaposlenimi izvažajo le v bližnji evropski prostor, kamor je transport lesa še racionalen. Družba je lani pridobila okoljski standard ISO 14001. Tehnični direktor SGG mag. **Ljubo Čibej** je pojasnil, da ga bodo morali vsako leto znova potrjevati, zato so se tako zaposleni na SGG kot njihovi pogodbeni delavci zavezali k uporabi naravi prijaznih strojev

Naš interes je, da delujemo in živimo v zdravem okolju, kamor se mladi in izobraženi ljudje radi vračajo. Trenutno v našem okolju primanjkuje srednje in visoko izobraženega tehničnega kadra, po katerem ima lokalna industrija tudi največje povpraševanje. Zavedamo se, da bo težko zadržati tudi družboslovni visoko izobražen kader, ki v naši dolini še ne vidi prave priložnosti za svoj razvoj.

Ste štipendirali tudi mlade iz drugih delov Slovenije?

Da, vendar se to ni obneslo. Ob zaključku šolanja so namreč ugotovili, da se ne želijo preseliti v naše kraje. Ljudje smo očitno zelo navezani na svoj kraj; malo jih je, ki bi se bili pripravljeno seliti. Pa še tisti, ki si to želijo, naletijo na veliko oviro – pomanjkanje stanovanj v Tolminu.

Bi bilo podjetje pripravljeno odkupiti stanovanja in jih ponuditi zaposlenim?

Seveda, saj bi s tem mladim začasno pomagali prebroditi težave pri osamosvajanju.

Ste zadovoljni z odzivom na razpisane štipendije?

Žal ne uspemo podeliti vseh razpisanih štipendij, predvsem je to očitno na področju strojništva. Deloma je težava tudi pri objavah štipendij, saj ustrezne informacije ne pridejo do ciljne skupine otrok. Izkazalo se je, da objave štipendij v časopisu ali na internetu ne prinašajo želenega učinka. Dogaja se, da se nekateri starši oglasijo šele konec septembra, ker so od drugih izvedeli, da smo imeli objavljene štipendije. To je zame znak, da informacija ne pride pravo-

HIDRIA INŠTITUT ZA AVTOMOBILSKO INDUSTRIJO so uradno predali namenu 3. junija. Investicija je stala približno šest milijonov evrov, od tega je 40 odstotkov prispeval **Evropski sklad za regionalni razvoj**. Odprtju inštituta so ploskali tudi (na fotografiji od leve proti desni) glavni direktor Hidrie AET **Živko Kavš**, direktor Razvojno tehnološkega centra za vžigne sisteme in elektroniko **Rudi Kragelj**, predsednik poslovnega odbora Hidrie mag. **Iztok Seljak**, državni sekretar na Ministrstvu za gospodarstvo mag. **Tomaž Jeršič**, predsednik upravnega odbora Hidrie **Edvard Svetlik** in podpredsednik poslovnega odbora Hidrie **Miloš Šturm**. Foto: Špela Kranjc

časno do njih. V Hidri zato razmišljamo o bolj neposrednih pristopih.

Koliko štipendistov, ki so prejeli sredstva iz programa Soča, ste do sedaj zaposlili?

Do sedaj smo zaposlili dva štipendista.

Se boste prijavljali na razpise programa Soča, ki so namenjeni štipendiranju kadrov, tudi v prihodnje?

Seveda, saj imamo pozitivne izkušnje s sodelovanjem s PRC-jem, ki nam je resnično v veliko pomoč in mu gre tudi velik delež zaslug za to, da se dijaki za deficitarne poklice

pogosteje odločajo. Učinki so počasi že vidni, saj sem dobila informacijo, da se na tolminski gimnaziji vse več dijakov odloča za študij tehničnih poklicev. Seveda imajo na odločitve dijakov velik vpliv njihovi starši, ki otrokom običajno svetujejo, kam naj se usmerijo. Tak ključen trenutek usmeritve se ponavadi zgodi že v osnovni šoli, zato moramo podjetja pristopiti že tedaj, če želimo vplivati na njihove odločitve.

Je vaš novi inštitut za mlade zanimiv?

Novi inštitut predstavlja središče mehatronike za slovensko avtomobil-

sko industrijo. V inštitutu bomo razvijali vžigne sisteme za hladni zagon dizelskih motorjev, vključno z novo generacijo čepnih svečk in kompleksnih elektronskih krmilnikov, poleg tega pa še integrirani zaganjalnik za majhne bencinske motorje, nove sisteme za gretje zraka v vozilih, vžigalne sisteme za majhne bencinske motorje itn. Izzivov za mlade je v korporaciji nedvomno veliko. Naša želja je, da uspemo pridobiti ustrezne ljudi, ki bodo imeli znanje, energijo in željo po kreiranju naše skupne prihodnosti.

Pogovor pripravila: Jerneja Kos

Utrinki

in biorazgradljivih olj.

Letošnja osrednja prireditel s področja dela v gozdu, hribovskega kmetijstva in sodobne rabe lesa za energetske namene **DemoGozd in Bio-Energija** je bila 14. in 15. junija v Davči, poleg domačih razstavljalcev in obiskovalcev pa so se je udeležili tudi gostje iz sosednjih Avstrije, Italije in Hrvaške. Še pred tem pa je **Smučarski center Cerkno** na Črnem vrhu gostil šesto državno tekmovanje gozdnih delavcev, ki sta ga organizirala SGG Tolmin in **Društvo inženirjev in tehnikov gozdarstva Slovenije**. Udeležilo se ga je 70 tekmovalcev iz vse Slovenije, kot gostje pa so na tekmovanju nastopili

tudi Italijani in Hrvati. Najboljši bodo sestavljali ekipo, ki bo slovensko gozdarstvo jeseni zastopala na 28. svetovnem prvenstvu v Nemčiji.

Špela Kranjc

POSOŠKI GORSKI REŠEVALCI NA SAN PIETRU

Ajaccio, Posočje – Operaciji, v kateri je 60-članska ekipa gorskih reševalcev, gasilcev, helikopterske enote **Slovenske vojske** in spremljevalcev pod vodstvom **Uprave RS za zaščito in reševanje** čistila posledice letalske nesreče na gori San Pietro, so slovenski mediji posvetili precej pozornosti. Prav pa je, da v **EPIcentru** kot lokalnem glasilu

izpostavimo pet mož iz naših krajev, ki so se med 12. in 27. majem na zahodnem delu najvišje korziške vzpetine borili z nedostopnim terenom, vetrom in skoraj neprestanim dežjem ter prispevali svoj del k uspehu operacije.

Gorski reševalci **Marko Bokan** iz Tolmina, **Marko Matajuroc** s Trnovca ob Soči, **Peter Čufer** iz Podbrda in **Peter Poljanec** iz Idrije so petnajst dni čistili širše območje zahodnega dela gore San Pietro, kjer je 1. decembra leta 1981 življenje izgubilo vseh 180 potnikov in članov posadke Adrianskega letala DC 9. Na Korziki je bil še en Tolminec **Mitja Roner**, ki se je vodstvu odprave pri-

družil kot prevajalec francoskega jezika. Vsak dan je spremljal ekipo na terenu, druga prevajalka pa je bila medtem v bazi – le tako je namreč komunikacija s tamkajšnjima lokalno skupnostjo in lokalno oblastjo potekala nemoteno.

Ekipa je bila razdeljena v skupine, ki so se razporedile po grapah in grebenih, še vedno polnih razbitin izpred 27 let. Te so spravljali v 1,5 m x 1,5 m velike vreče z nosilnostjo do 1.500 kilogramov, ki jih je nato helikopter odpeljal na sedlo, od koder jih bodo Korzičani odpeljali na deponijo. Vsega skupaj se je nabralo za 27,3 tone materiala. **„Počistili smo res veliko, tudi zelo majhne koščke, a**

Znani rezultati javnega razpisa za podjetništvo

Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko je konec maja objavila rezultate Javnega razpisa za spodbujanje začetnih investicij in ustvarjanja novih delovnih mest, razvoja mikro, majhnih in srednje velikih podjetij ter razvoja turističnih kapacitet na območju občin Bovec, Kobarid in Tolmin v letu 2008. Razpis je del Programa spodbujanja razvoja v Posočju 2007–2013 (Soča 2013), namenjen pa je pospeševanju podjetniških vlaganj, razvoja gospodarstva in odpiranja novih delovnih mest.

Na razpis, ki je bil odprt od 1. februarja do 7. marca, je prišlo 58 vlog. **Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko** (SVLR) pa bo financirala 31 projektov, za katere so namenjena sredstva v višini nekaj več kot 645.000 evrov. Upravičenci – podjetja, pravne in fizične osebe – morajo v skladu z razpisnimi pogoji v roku treh let po končani investiciji, ki so jo prijavili na razpis, skupno

zagotoviti 53 novih zaposlitev.

V okviru sklopa A (majhna in srednje velika podjetja) si bosta 114.800 evrov razdelili dve podjetji: **Konim d.o.o.** in **Gostol – TST d.o.o.** V skladu z določili razpisa morata v roku treh let po končani investiciji, s katero so se prijavili na razpis, ustvariti šestnajst novih zaposlitev. Za sklop B (mikro podjetja) je namenjenih nekaj manj kot 350.000 evrov. Denar bo razdeljen med dvanajst podjetij, ki

morajo prav tako v skladu s prej omenjenimi pogoji zagotoviti 30 novih delovnih mest. Za sklop C (fizične in pravne osebe v dejavnosti turizma) je predvidenih slabih 181.000 evrov. Denar bo razdeljen med sedemnajst pravnih oziroma fizičnih oseb, predvideva pa se 140 novih oziroma prekatégoriziranih ležišč ter sedem novih zaposlitev. Seznam vseh upravičencev in predvidenih investicij si lahko pogledate na spletni strani SVLR.

Posoški razvojni center, ki je zadolžen za koordinacijo in promocijo razvojnega programa Soča, je zainteresiranim prijaviteljem nudil potrebne informacije in administrativno pomoč. Letos so bili v okviru programa Soča objavljeni že trije razpisi, poleg že omenjenega še dva, ki sta namenjena za usposabljanje in razvoj kadrov, objavo četrtega pa pričakujemo sredi avgusta.

Jerneja Kos

Utrinki

► *vsega se seveda ni dalo. Odstranili smo vse, kar je bilo na očeh,*” je dan po vrnitvi povedal Bokan. Odkrili so tudi nekaj posmrtnih ostankov ponesrečencev. Predali so jih tamkajšnji policiji, Slovenija pa bo zanje po diplomatski poti zaprosila po končani preiskavi.

Kot še poudarja Bokan, je šlo za tehnično zelo zahtevno akcijo, ki jo je dodatno oteževalo tudi vreme. *“Od petnajstih dni so bili sončni le štirje, sicer pa je večinoma hudo deževalo, nenehno je na gori tudi pihalo,”* je pojasnil. Dnevi so si bili zelo podobni: vstajanje zgodaj zju-

traj, ob 6. uri je sledil zajtrk in nato odhod proti gori. *“Na goro in z nje smo se v glavnem vozili, saj je to pomenilo velik prihranek časa in energije, ki smo ju lahko porabili za delo. Kljub temu smo bili velikokrat prisiljeni sklepati kompromise. Vsako jutro smo se v letalski*

bazi glede na vreme na gori odločili, ali bomo na vrh šli s helikopterjem ali avtobusom in peš. Zadnje je pomenilo od uro do uro in pol vožnje do sedla in nato ravno toliko hoje do vrha,” je še povedal Bokan. Po izčrpavajočem delavniku na San Pietru se je večerja ob 19. uri še kako prilegla, pred spancem pa ji je sledil še vsakodnevni sestanek. Izbrani člani operacije so se še pred odhodom na Korziko najprej dvakrat dobili na celodnevem usposabljanju s predavanjem.

Uspehu akcije je prikimala tudi širša slovenska javnost, najbolj pa so bili odločitve vlade za odhod ekipe strokovnjakov na prizorišče nesreče gotovo veseli svojci žrtev, ki bodo sedaj morda lažje zaključili to poglavje. Mnogi so se udeležili spominske slovesnosti 31. maja, na kateri so na mestu, kjer je letalo s krilom usodno zadelo v vrh gore, odkrili spominsko ploščo iz bron. To je na skalo zadnji dan akcije pritrdila ravno skupina, v kateri so bili tudi Bokan, Čufer in Poljanec.

Špela Kranjc

Foto: Marko Bokan

MESTO NESREČE 27 LET KASNEJE – Po uspešno opravljeni akciji na katastrofo namesto razbitin opominjata spominska plošča in ostanek krila Adriinega DC 9.

OPERACIJE NA GORI SAN PIETRO so se udeležili štirje gorski reševalci iz naših krajev: (od leve proti desni) Marko Matajuroc s Trnovega ob Soči, Peter Čufer iz Podbrda, Marko Bokan iz Tolmina in Peter Poljanec iz Idrije.

Od ovce do izdelka

Želeli smo si pričeti z obujanjem tradicije pletenja iz ovčje volne, a smo že kmalu naleteli na težavo. Ker bi radi uporabljali lokalno volno bovške ovce, smo ugotovili, da je ni mogoče dobiti kar tako. Reševanja tega problema smo se zato lotili z ogledom dobre prakse v sosednji Avstriji. Konec aprila smo se odpeljali v dolino Villgrater na vzhodnem Tirolskem, ki leži 1.550 metrov nad morjem. Ekurzije se je udeležilo 24 rejcev drobnice in nekaj članic posoških društev podeželskih žena, ki se ukvarjajo s pletenjem.

V dolini Villgrater na vzhodnem Tirolskem

Obiskali smo zasebno podjetje *Woolin*, ki ga je ustvaril kmetovalec

Na Posoškem razvojnem centru smo letos pričeli obujati tradicijo izdelovanja izdelkov iz ovčje volne. Vzpostavili smo delovno skupino, ki je na skupnih srečanjih pripravila letni program dejavnosti. Naš skupni cilj je izobraževati in povezovati ljubitelje teh ročnih spretnosti ter jih spodbujati k prodaji njihovih izdelkov na trgu.

EKOLOŠKA KMETIJA JOSEFA SCHETTA je tradicionalna tirolska hiša s hlevom v pritličju. Na kmetiji imajo tudi klavnico, v kateri letno zakoljejo do tisoč ovc.

in podjetnik **Josef Schett**. Ukvarjajo se s celotnim procesom – od predelave volne do končnega izdelka. Le perejo volne ne sami, ker se je izkazalo, da se to ne izplača. V zadnjih letih so zgradili nov objekt, ki ga sestavljajo proizvodni del, trgovina in restavracija. Izdelujejo predvsem izdelke iz polstene oziroma "filcane" volne, kot so na primer vzmetnice, volnena posteljnina, vzglavniki, talna in strešna izolacija, obenem pa tudi spominke. Izdelke tržijo v lastni trgovini in prek kooperantov. Sodelujejo tudi z gradbinci in lokalno lesno industrijo. Letno predelajo približno sto ton volne, njihov cilj pa je prede-

Utrinki

EKOPRAZNIK JE DOŽIVEL ŠESTO PONOVITEV

Tolmin – Združenje ekoloških kmetov Severne Primorske je v sodelovanju z **Občino Tolmin, Posoškim razvojnem centrom (PRC), Triglavskim narodnim parkom** in s **Kmetijsko gozdarskim zavodom Nova Gorica** pripravilo šesti EKOPraznik. Ta predstavlja vsakoletno priložnost za srečanje ekoloških kmetovalcev in ljubiteljev zdrave prehrane, pa tudi za vse, ki jim je mar za prihodnost našega okolja.

Ekološki praznik v Tolminu se navadno odvija prvi vikend po prvomajskih praznikih. Letos se je stojnicam petnajstih ekoloških kmetovalcev pridružila tudi predstavitevna stojnica študijskega krožka *Varovanje okolja se prične doma*, na katero so člani povabili predstavnico ljubljanskega Centra za ekološko gradnjo in zdrav način bivanja **Simono Perne**. Obiskovalci so dobili vrsto koristnih informacij o naravnih gradivih, ekološki hišni tehniki in naravni kozmetiki.

Mojster pletenja košar **Vladko Trebše** je prikazal postopek pletenja košare iz vrbovih šib. Kulinarična ponud-

ba je bila v stilu praznika – izključno iz ekoloških surovin. **Kmetija Kavčič** je pripravila slastne polpette iz ovčetine, v **Pensionu Rutar** pa so bile na voljo frika, polenta in palačinke. **Sirarna Čadrg** je predstavila svojo ponudbo napitkov iz sirotke in kisave, **Društvo za biološko-dina-**

mično gospodarjenje Ajda Posočje pa je obiskovalcem ponujalo domača semena poljščin in vrtnin.

Tolminski župan **Uroš Brežan** je v nagovoru povedal, da se na Občini Tolmin zavzemajo za območje brez gensko spremenjenih organizmov in da se zavedajo pomena ohranjanja

NA ŠESTEM EKOPRAZNIKU se je stojnicam petnajstih ekoloških kmetovalcev pridružila tudi predstavitevna stojnica o ekološki gradnji. Foto: **Patricija Rejec**

zdrave in neokrnjene narave, kar potrjujejo tudi z dejanji. Že vrsto let namreč podpirajo dejavnosti ekoloških društev in drugih organizacij, ki se trudijo na področju ekologije. V programskem obdobju 2000–2006 je bila Občina Tolmin partner v Interregovem ekološkem projektu *Lacjo drom oz. Vodne poti se srečajo in zbližajo*, katerega prednostna naloga je bila razširjanje kulture o ekološkem, ki je postalo sinonim za kakovost in varno hrano. V projektu je sodelovalo tudi Združenje ekoloških kmetov Severne Primorske in na ta način pridobilo veliko promocijskega materiala (zgbanka, DVD, tehnične sheme v ekološkem kmetijstvu), obenem pa so z denarjem iz Lacjo droma delno pokrili četrti EKOPraznik.

Za sproščeno vzdušje so letos poskrbeli učenci **OŠ Simona Kosa Podbrdo** in razigrani harmonikarji **Društva glasbenikov PALbin**. Obiskovalcev je bilo nekoliko manj kot prejšnja leta in kot smo jih pričakovali. Ugotovili smo namreč, da je veliko ljudi lep dan v sicer bolj kisli in muhasti pomladi izkoristilo za domača opravila.

Peter Domevšek, PRC

lati vso volno, ki je na razpolago v Avstriji, in s tem omogočiti povečanje števila zaposlenih. Podjetje trenutno zaposluje osem delavcev, kar dokazuje, da z vztrajnostjo in s pridnim delom tudi to področje lahko zagotavlja delovna mesta.

V okviru ekskurzije smo si ogledali tudi kmetijo Josefa Schetta, na kateri se ukvarjajo z rejo mesnega tipa ovc, in sicer križanca pasem ovc *steinschaf* in *braunes bergschaf*. Imajo tudi lastno klavnico, v kateri letno zakoljejo do tisoč ovc. Jagnjetino prodajajo v svoji restavraciji, stalnim strankam, gostincem in mesnicam. Kar je ne uspejo prodati sveže, jo predelajo v suhomesne izdelke, predvsem salame. V zadnjem času so pričeli tudi s sirjenjem, vendar zaenkrat sirijo še malo – toliko, da imajo za lastne potrebe in za ponudbo v restavraciji.

Vse aktivnosti, s katerimi se ukvarjajo, so med seboj povezane in kot take nudijo celovit odgovor na to, kako se da učinkovito tržiti vse, kar nam ovca kot osnova ponuja. Uspeli so izdelati celovit program, ki ponuja sveže meso, suhomesne izdelke, sir in predelavo volne. V svojo ponudbo se zavzemajo vključevati čim več lokalnih kmetovalcev, lokalne lesnopredelovalno industrijo in ostalo gostinsko-turistično ponudbo, celotno vsebino pa tržijo pod znamko *Villgrater natur aus Osttirol* (Villgraterska narava z vzhodne Tirolske).

In kaj lahko iz videnega izluščimo mi?

V Sloveniji redimo 131.180 ovc, v Zgornjem Posočju in okolici pa okoli 12.500 ovc. Slovenija bi lahko predelala kakšnih 220 ton volne, v Zgor-

NOV OBJEKT PODJETJA WOOLIN sestavljajo proizvodni del, trgovina in restavracija.

STROJ ZA FILCANJE OZIROMA POLSTENJE VOLNE – Oprano volno kot vhodno surovino najprej razčeščejo na tanke plasti, ki jih nato naložijo eno vrh druge. Sledi polstenje, postopek, pri katerem več tankih plasti volne med seboj spojijo s pomočjo igel. Več kot je igel, bolj kompakten filc bomo dobili. Za izdelavo mehkega filca za odejo ali izolacijo uporabijo 500 igel, za trši filc pa tudi tisoč igel in več. Obstaja več tehnik polstenja, strojna obdelava pa deluje na principu suhega polstenja.

njem Posočju in okolici pa je potenciala za okoli dvajset ton. Upoštevati moramo še potencial strojenih ovčjih kož, ki bi lahko z inovativnim pristopom znatno obogatili ponudbo izdelkov *Od ovce do izdelka*. Kakovost naše volne se lahko primerja z avstrijsko, kar tudi nam omogoča razmišljanje o predelavi. Prav tako v Zgornjem Posočju nimamo nobenega registriranega ponudnika, ki bi se ukvarjal s predelavo ovčetine, kar bi bila zagotovo pomembna tržna niša.

Težave navadno nastanejo že pri osnovni pripravi ovčje volne. Odkupna cena za kilogram volne je v Sloveniji trenutno 0,33 evra za volno prve kakovosti in 0,20 evra za volno druge kakovosti, kar z ekonomskega vidika za rejca predstavlja praktično nepomemben znesek. Ob tem lahko ugotovimo še naslednje – tržna cena oprane in razčesane volne je med 15 in 17 evri. Očitno ovčerejec pri tem potegne najkrajši konec, saj je sortiranje volne za kmeta velika potrata ekonomsko neupravičenega časa. Rešitev bi na primer lahko bila ta, da se nekdo odloči za striženje ovc, storitev zaračuna in obenem s seboj odpelje tudi volno. S tem razbremenim kmeta, nekaj zasluži in razpolaga z volno.

Volnene izdelke uvrščamo med t. i. ekološke izdelke. Paleta njihove uporabnosti je zelo široka, s pravilnim izborom artiklov pa nudi tudi dobre ekonomske učinke. Želimo si, da bi se v Zgornjem Posočju o volni začelo razmišljati bolj tržno. Za začetek bi lahko s temi izdelki pokrivali lokalni trg, in to predvsem za potrebe turizma.

Besedilo in foto: Peter Domevšček, Posoški razvojni center

Utrinki

CIKA ZA GURMANE

Staro selo – Avtohtona slovenska pasma goveda cika je odlično izkoristila priložnost, da se izkaže kot dobra mesna pasma. **Društvo za ohranjanje cikastega goveda v Sloveniji** je s **Posoškim razvojnim centrom** in **Kmetijsko gozdarskim zavodom** (KGZ) **Nova Gorica** v Hiši Franko organiziralo delavnico **Jedi iz govedine**, na kateri so sodelujoči primerjali meso cike in sivca.

Prvi del delavnice je bil kuharski tečaj, v okviru katerega so tečajniki pripravili več jedi iz govedine. Tečaj,

ki so se ga udeležili gostinci iz celega Posočja, je vodil kuharski mojster **Robert Mrzel**. Tečajniki so morali pripraviti pet enakih jedi iz dveh sort mesa – cike in sivca. Sledilo je ocenjevanje, komisijo pa so poleg drugih udeležencev sestavljali tudi ugledni strokovnjaki s področja živiloreje: direktor KGZ Nova Gorica **Branimir Radikon**, **Rafko Rokavec** s Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije, ki je tudi strokovni tajnik Društva za ohranjanje cikastega goveda v Sloveniji, živilski tehnolog **Darja Lahajnar**, **Davorin Koren** in **Slava Božič**, doc. dr. **Martina Klinkon** z veterinarske fakultete ter doc. dr. **Sil-**

vester Žgur z biotehniške fakultete.

Ugotovitve komisije so za rejce cike zelo spodbudne, saj je bilo meso te slovenske avtohtone pasme goveda pri vseh jedeh ocenjeno kot zelo dobro. Pasma je zagotovo primerna za rejo mesnega tipa z vidika same reje, ki ni zahtevna oziroma je manj zahtevna od številnih pasem mesnega tipa goveda, po tem tečaju pa lahko upravičeno trdimo, da je reja upravičena tudi z vidika kakovosti mesa.

Cikasto govedo bi bilo smiselno izkoristiti za gastronomijo oziroma za dopolnitev kulinarčne ponudbe Posočja v turistične namene. Avtohto-

na slovenska pasma je nekaj, na kar smo lahko ponosni in kar nenazadnje lahko dobro iztržimo. Meso cike bi moralo prodreti v visoke kroge gastronomije, kar bi bila dobra osnova za njegov nadaljnji razvoj, hkrati pa bi se morala reja cikastega goveda razmahniti, da bi lahko govorili o dovolj velikih količinah mesa, dostopnega na trgu. Pasma cike je zaradi svoje odpornosti na bolezni zelo primerna za ekološko in ekstenzivno rejo. Danes, ko govorimo o vse večjem zaraščanju pašnih površin, bi bilo zato dobro razmišljati tudi o tem, da damo priložnost ciki.

Peter Domevšček, PRC

Življenjske izkušnje in modrost – izvir novih priložnosti

Družba v Evropi se stara. Tudi v Sloveniji starejši predstavljajo našo največjo družbeno skupino. O starosti kot o obdobju upada vitalnosti danes, ko število moških in žensk v poznejših letih življenja narašča in se življenjska doba daljša, ne moremo več govoriti. Obdobje starosti postaja vse bolj raztegljivo, vse več ljudi je starih in vse več ljudi je dobrega zdravja. Zato ni nič čudnega, da se vse bolj uveljavlja pojem dejavne starosti.

Upokojitev predstavlja pomemben dogodek v posameznikovem življenju, saj pomeni spremembo, ki prinese bistven preobrat. Ob upokojitvi se rado zgodi, da človek izgubi družbeni položaj, ki ga je zasedal s službo in poklicnim delom, in se počuti odrinjenega na rob družbe. Zaradi pomanjkanja spodbud iz okolja nekateri starejši ljudje preidejo k pasivnemu preživljanju časa in postajajo vse manj zanimivi za druge. Odmaknjeni od družbenega dogajanja po cele dneve spremljajo televizijske programe in prebirajo časopise, kar jim daje iluzijo vključenosti. Tako jim čas mineva brez prave strukture in pravega cilja. Nič ne naredijo za dobrobit socialne skupnosti, za druge ljudi so vse manj opazni.

Iskanje smisla

Še ne tako dolgo nazaj je veljalo,

PROSTOVOLJNO DELO lahko starejšim omogoči, da kot dejavni državljani sodelujejo v družbi in s tem hkrati pripomorejo k spreminjanju odnosa ljudi do starosti in staranja. Foto: arhiv PRC

da je življenje po upokojitvi pač "predsmrtno obdobje", ki nima neke

prave vrednosti niti kakovosti. Danes ni več tako. Gotovo ni dovolj, da ima-

jo starejši v poznejših letih zgolj svobodo in čas. Kakovost njihovega življenja (pa tudi življenja vseh generacij) je odvisna od tega, koliko in kako so zadovoljene njihove višje psiho-socialne potrebe. Starejši potrebujejo možnosti za socialne stike, ustvarjanje, delo, druženje, pripadanje, prejetje, pa tudi dajanje. Poznejših let svojega življenja ne morejo kakovostno preživeti, če jih pojmujejo le kot vzdrževano skupino, odvisno od mladih. Prav in nujno je, da si starejši po upokojitvi ali kasneje poiščejo svojo (novo) vlogo. Vlogo, v kateri si lahko prizadevajo zase in za druge. Vlogo, v kateri bodo vedeli, da so potrebni in da lahko vanjo prenesejo svoje izkustveno znanje. Mnogi si še vedno želijo opravljati smiselno in koristno delo v družbi.

Družbeno izločenost in osamljenost starejših povzroča pomanjkanje infrastrukturnih mrež, s pomočjo

Utrinki

TEŽIJO K PRIKAZU TRADICIONALNIH ROČNIH SPRETNOSTI

Log pod Mangartom – *Od ovce do izdelka* je bil naslov tematskih delavnic, ki jih je pripravilo **Turistično društvo** (TD) **Log pod Mangartom** v sodelovanju s **Posoškim razvojnim centrom**, z **Društvom bovških žena** in drugimi ljubitelji ohranjanja tradicije ročnih spretnosti. Tradicionalni postopki obdelave volne do končnega izdelka so na Bovškem del tradicije, ki pa počasi, a vztrajno izumira. Vsa opravila, kot so predenje na kolovratu, česanje volne oziroma kvartanje in pletenje

brezrokavnikov, nogavic, rokavic in kap iz ovčje volne, so bila še nedolgo nazaj nuja. Zagotovo lahko trdimo, da je imela vsaka kmečka hiša še pred manj kot 50 leti kolovrat. Obujanje te tradicije je izredno pomembno, saj ravno tradicija vzbuja pripadnost in nas predstavlja širše.

V Logu pod Mangartom smo pripravili pester program, sestavljen iz prikazov obdelave ovčje volne, etnološkega koticika in delavnice polstenja oziroma filcanja. Obiskovalci so videli prikaz striženja bovške ovce ter česanja, predenja in pletenja volne. Zanimiv je bil postopek barvanja volne z naravnimi barvili, ki ga je prika-

zala **Ana Kralj. Ekološka Kmetija Černuta** je predstavila ponudbo bovškega ovčjega sira, sirarske skute in sirotke, člani TD Log pod Mangartom pa so pripravili domače jedi, čompe in skuto, krafe in skutin jabolčni zavitek. Organizatorji nismo pozabili niti na zabavni del, za katerega sta poskrbela podmladek **TD Bovec** in harmonikar **Marko Kravanja**.

Omenjene delavnice so prvi korak k oblikovanju skupine, ki se bo pripravljena soočiti s prikazovanjem tradicionalnih ročnih spretnosti. Bovška tovrstne prikaze vsekakor potrebuje, saj imamo tako obiskovalcem možnost pokazati del naše tradicije, na

V PESTREM PROGRAMU TEMATSKIH DELAVNIC so obiskovalci videli tudi prikaz striženja bovške ovce ter česanja, predenja in pletenja volne.

katerih bi se starejši znova integrirali v družbo oziroma s pomočjo katerih iz nje sploh ne bi izstopili. Na kakšen način naj si starejši zagotovijo enakovreden položaj z drugimi generacijami v družbi in zadovoljno življenje v poznejših letih? Težko bi naštevale, kaj vse starejši lahko počnejo, da se znova povežejo z ljudmi. Prav vsakdo si lahko (če drugače ne gre, pa z malce podpore in svetovanja) lahko zamisli, kaj bi ga veselilo, s čim bi se želel ukvarjati in kaj vidi kot svoj novi cilj oziroma kot svoj novi življenjski izziv. Izbira dejavnosti in s tem tudi čar tega obdobja sta vedno nadvse osebna. Prav cilji – pa čeprav majhni – in njihova uresničitev prinašajo zadovoljstvo in samopotrjevanje, hkrati pa pripomorejo na poti samouresničevanja. Poleg zapolnitve prostega časa z novimi aktivnostmi je za polno in enakovredno življenje po upokojitvi pomembna tudi nova socialna mreža. Z novimi ljudmi pa nas največkrat povežejo prav skupne dejavnosti – torej to, kar počnemo. Delo in ustvarjanje povezujeta ljudi v skupnost.

Znanje in izkušnje za prostovoljstvo

Starejši so neizčrpen vir znanja in izkušenj. Vendar to samo po sebi ne zadošča. Šele ko nekdo s pridobljenim znanjem in izkušnjami nekaj počne, se to znanje družbeno uveljavi. Eden od načinov, kako znanje starejših dobi uporabno vrednost in se prenese v družbo, je lahko prav prostovoljno delo, ki starejšim omogoči, da kot dejavni državljani delujejo za skupno dobro, sodelujejo, soodločajo in so odgovorni za lastno in skupno življenje. S prostovoljnim delom starejših se uresničuje tudi eden od ciljev prostovoljstva v poznejših letih – spreminjanje odpora ter nezaupanja do starosti in staranja v bolj pozitiven pogled. Saj, kot smo že ugotovili v prejšnjem prispevku o prostovoljstvu, prostovoljstvo ni le delanje dobrega drugemu, ampak tudi delanje dobrega sebi.

Prostovoljno delo je tako idealna oblika, s katero starejši lahko sodelujejo v družbeni strukturi in z individualnimi stiki tvorijo vezivo družbe

ter jo tako krepijo v pozitivnih vrednotah. Narava prostovoljnega dela predpostavlja angažiranje, ki pogosto ni niti opaženo, včasih niti nima nekih izrazito vidnih rezultatov, vsekakor pa se z njim ne žanje dobrin, kot sta slava in dobiček. Smo pa hote ali ne hote vsi člani družbe soodgovorni za vse, kar se dogaja, naše trenutne aktivnosti (in neaktivnosti) vplivajo tudi na življenje prihodnjih generacij. Ker prostovoljno delo kot družbena vrednota v moderni, k profitu usmerjeni družbi nima pravega mesta, imajo prav starejši s svojim znanjem in izkušnjami možnost, da to vrednoto krepijo in pomagajo dvigovati kulturo prostovoljnega dela.

Povezovanje generacij

Del odgovornosti za uspešno integracijo starejših nosimo tudi mlajše generacije – starejše je treba opogumiti in jim dati možnost, da svoje raznotero znanje, ki so si ga pridobili v teku let, predajo drugim. Povezovanje generacij omogoča pretok znanja in nam daje tisto, kar potre-

bujemo – nekaterim pomoč, drugim veselje ob tem, da so znali podati roko sočloveku, spet tretjim spoznanje, da niso sami in da življenje kljub vsem tegobam lahko še vedno ponudi tudi lepe trenutke. Včasih je družba pojmovala starost kot problem. Kasneje je starost postala izziv, danes pa se že govori o starosti kot o priložnosti in o starejših ljudeh kot o skritih zakladih znanj in izkušenj oziroma (kot je danes moderno reči) kot o skritih človeških virih. To nam nazorno pokaže, da je pojmovanje starosti vprašanje dogovora v družbi. Nekateri bi nemara rekli, da je starost konstrukt, jaz pa k temu dodajam, da je starost predvsem stanje duha, neodvisno od števila let v košarici, ki jo nosimo skozi življenje.

Tjaša Maurič, Posoški razvojni center

Viri:

Festival za tretje življenjsko obdobje 2003. (2004). Zbirka prispevkov okroglih miz in predavanj. Ljubljana: Zveza društev upokojencev, str. 178.

Univerza za tretje življenjsko obdobje. [Online]. [Citirano 30. maj 2008; 12:45]. Dostopno na spletnem naslovu: <http://www.univerza.zatrtjeobd-drustvo.si/>

Utrinki

► katero smo lahko ponosni. Obenem je naše delo usmerjeno k spodbujanju tržno naravnane izdelovanja izdelkov domače obrti.

Log pod Mangartom se po tragični noči, ko je vas zajel muljasti plaz, počasi postavlja na noge, življenje se vrača v ustaljene tirnice. Spodbudno je to, da je vas po tem katastrofalnem dogodku izredno veliko pridobila na infrastrukturi, ne pa tudi novih stalnih prebivalcev. Na drugi strani pa so Ložani, ki vztrajajo, še kako aktivni tako doma kot v širši okolici. TD Log pod Mangartom k sodelovanju privablja vse več vaščanov, kar lahko obeta nov zagon. Izvedene tematske delavnice bi lahko bile predhodnica praznika, ki bi v prihodnje v Log privabil večje število ljudi – tudi iz bolj oddaljenih krajev.

Menim, da Log pod Mangartom ima turistični potencial. Velika priložnost je rekonstrukcija džamije, ki so jo postavili bosanski vojaki v prvi svetovni vojni in bi jo zagotovo lahko uspešno tržili. Idilično okolje, edinstven kulturni spomenik in kulinarčna ponudba, ki temelji na jagnjetini, bi prav lahko pritegnila veliko muslimanov tako z Balkana kot iz zahodne Evrope, pa tudi drugih obiskovalcev. Z uresničenjem te ideje bi lahko samo pridobili, vprašanje pa je, ali smo v Posočju že zreli za take podvige.

Besedilo in foto: Peter Domevšek, PRC

ODPRLI SO ŠE ZADNJI MUZEJ NA PROSTEM

Mengore – Ustanova "Fundacija Poti miru v Posočju" in Društvo Mengore sta v sklopu Poti miru po

soški fronti v Zgornjem Posočju zadnjo soboto v maju odprla prenovljen muzej na prostem, ki je zadnji od šestih muzejev na prostem od Loga pod Mangartom do Mengor. Za voden pohod in ogled poti sta poskrbela vodiča **Igor Rutar** in **Mitja Uršič**, ki sta pohodnike vodila na vrh Mengor do cerkvice, posvečene Devici Mariji. Ena skupina pohodnikov je na pot krenila pri cerkvi sv. Danijela, druga pa na parkirišču na Pelancah.

Krožna pot po muzeju na prostem pelje mimo dobro ohranjenih, očiščenih in delno obnovljenih ostalin prve avstro-ogrske obrambne črte. Vodnika sta udeležencem pokazala ostaline topniških položajev, opazovalnice, vodohrana, spominskih obeležij posameznikom in enotam ter poleg obilice drugih zanimivosti še spomenik, ki nas spominja na nekdanje avstro-ogrske vojaške pokopališče.

Čeprav vreme ni bilo najbolj obetavno se je pod večer na ploščadi pred cerkvijo vrh Mengor zbrala več kot stotnja pohodnikov. Program prire-

ODPRTE MUZEJA NA PROSTEM NA MENGORAH – Kulturni program je obiskovalce pretresel, saj so jih nastopajoči popeljali v čas, ko so tam umirali mladi vojaki. Foto: arhiv fundacije

ditve je spretno in nadvse pristržno vodila predsednica Društva Mengore **Maša Klavara**, ki je v kombinaciji s kulturnim programom navzočim predstavila ohranjeno dediščino muzeja in krožno pot. Ob tej priložnosti se je zahvalila vsem, ki so žrtvovali svoj čas, delo in znanje, da je muzej urejen in usposobljen za obiskovalce. Župan občine Tolmin **Uroš Brežan** je poudaril pomen ohranjanja tega dela dediščine, ki nas spominja in opominja na strahote in posledice vojne. Za dosežene uspehe na tem področju se je zahvalil predsedniku uprave Fundacije Poti miru v Poso-

čju **Zdravku Likarju** in vsem, ki so karkoli prispevali k temu zgodovinskemu dogodku.

Za kulturni del večera in so s posebej izbranim programom poskrbele pevke terceta **Juhana**, bralec pisma **Miha Mežnar** pa je na slikovit način predstavil dogodke na tem območju v času soške fronte. Skrbno izbran in izpeljan kulturni program je navzoče čustveno pretresel, saj so jih izvajalci popeljali daleč v zgodovino, ko so na Mengorah umirali mladi vojaki.

Pavel Četrtrič

Občina Bovec

Julija bo praznovala Občina Bovec

Prihodnji mesec bodo v ospredju **Občina Bovec** in številne prireditve, ki se bodo v okviru občinskega praznika dogajale na njenem območju. V Trdnjavi Kluže bodo 4. julija poleg odprtja *Festivala Kluže* podelili tudi občinska priznanja in nagrade, ves mesec in vse do konca poletne turistične sezone pa bo živo v vseh večjih krajih ob zgornjem toku Soče. Ker naslednja številka *EPIcentra* izide predvidoma šele avgusta, smo bovškega župana **Danijela Krivca** na pogovor raje povabili malo prej.

Kaj se trenutno dogaja na bovški občinski upravi?

Že od začetka leta imamo največ dela s pripravami na nove razpise za

DANIJEL KRIVEC. Foto: Špela Kranjc

črpanje sredstev iz evropskih skladov, pa tudi na tiste, ki jih razpisujejo slovenska ministrstva. Večino prijav na razpise smo že oddali, imamo pa v letošnjem letu tudi novo delovno moč, saj je ena od naših nekdanjih dobrih sodelavk odšla v pokoj. Obenem imamo od konca minulega leta izpopolnjeno skupno občinsko upravo z vodjem in s tremi redarji.

Kateri so ključni projekti, ki se jih letos najbolj veselite oziroma ste nanje najbolj ponosni?

Predvsem ureditev osrednjega bovškega trga, kjer gremo v prvo fazo del. Vrednost investicije je kar visoka, približno 1,5 milijona evrov – od tega je del popotresnega denarja, del sredstev pa bomo pridobili na razpisih. S tem bo urejeno središče Bovca

od novega marketa do Klanca, nekatere investicije v infrastrukturo na tem delu (kanalizacija, potok pod trgovino) pa smo že zaključili. Sedaj je predvidena še ureditev pločnikov, javne razsvetljave in drugih elementov zgornjega ustroja. Gre za dvoletni program, in ker so sredstva iz popotresne obnove za 2008 na voljo le še do konca leta, moramo začeti z deli že kmalu. Avgusta tudi zaradi izvajalcev najbrž ne bo intenzivnih gradenj, vendar je turistična sezona v Bovcu praktično od sredine aprila do konca oktobra, zato bi bilo težko reči, kdaj je primeren čas za takšna dela. Seveda si ne moremo privoščiti, da bi denar iz popotresne obnove izgubili, in ko bomo imeli tudi odločbe za evropska sredstva, bomo morali začeti. Nekaj ovir seveda bo,

Utrinki

RAZVIJATI JE TREBA TUDI SOCIALNO OSKRBO

Podbrdo – Dnevi odprtih vrat **Doma upokoencev Podbrdo**, ki so potekali med 19. in 24. majem, so ponudili priložnost, da se z življenjem v tej ustanovi seznani tudi širša javnost, stanovalcem pa so popestrili njihov vsakdan. Med tednom so potekale delavnice, starostnike so obiskali otroci, zunanji obiskovalci in svojci pa so med drugim lahko prisluhnili predavanju o sodelovanju med različnimi generacijami. Direktorica doma **Ines Krajnik** je povedala, da medgeneracijsko druženje na stanovalce vpliva pozitivno. "Za starejše ljudi je zelo pomembno, da se družijo z mladimi, otroci v dom prinesejo novo življenje." Sodelovanje z **OŠ Simona Kosa Podbrdo** in **Vrtcem Podbrdo** se je izkazalo za uspešno, otroci, še posebej najmlajši, pa se po besedah Krajnikove s starostniki zelo radi družijo. Dneve odprtih vrat so v podbrškem domu letos raztegnili na cel teden, lani so namreč organizirali le enodnevno prireditev. Upajo še, da bodo te dejavnosti, ki so namenjene tudi zunanjim obiskovalcem, postale tradicionalne. Pobudo za širšo predstavitev tovrstnih ustanov je lani dala **Skupnost soci-**

OTROCI IZ PODBRŠKEGA VRTCA IN STANOVALCI DOMA so združili moči in skupaj speki piškote.

alnih zavodov Slovenije. "Pkazale so se potrebe, da se odpremo navzven, da damo možnost vsem občanom, zunanjim obiskovalcem, da si ogledajo naše delo in spoznajo naše dejavnosti," razlaga Krajnikova in dodaja, da s tovrstnimi prireditvami krepijo predvsem socialni vidik bivanja v domu, ki je bil v preteklosti manj v ospredju. Tudi stanovalci so pred časom potrebovali precej spodbude, sedaj pa radi sodelujejo pri delavnicah in drugih organiziranih dejavnostih. Krajnikova meni, da je zdravstvena oskrba sta-

novalcev še vedno zelo pomembna, nikakor pa ne more biti edina, zato je treba razvijati tudi socialno oskrbo.

Dan odprtih vrat so pred tem organizirali tudi v enoti Petrovo Brdo, ki je ena od treh enot podbrškega doma. V tolminski enoti ga letos v takšni obliki ne bodo pripravili, bodo pa septembra pripravili praznovanje ob 30. obletnici doma. Ob tej priložnosti bodo v uporabo predali tudi težko pričakovano pridobitev – šestnajst novih ležišč.

Besedilo in foto: Jerneja Kos

PRED MATURO ŠE PARADA

Tolmin – Letošnji maturantje **Gimnazije Tolmin** so se 16. maja po tradicionalni predaji ključa tretjim letnikom odpravili na Mestni trg. Pod mentorstvom plesne učiteljice **Suzane Brešan** iz Plesne šole (PŠ) Urška je 56 plesalcev in plesalk točno opoldne zaplesalo maturantsko četvorko, da bi se vpisali v *Guinnessovo knjigo rekordov*.

Skupno 26.924 maturantov se je za ta rekord potegovalo še v Kranju, Škofji Loki, Postojni, Ilirski Bistrici, Ajdovščini, Novi Gorici in Ljubljani. Tako so naši maturanti skupaj s svojimi vrstniki iz Srbije, Makedonije, Črne gore, Bosne in Hercegovine ter Hrvaške zaplesali največji sočasni ples na svetu. Preden so udeleženci **Maturantske parade** zaplesali na Straussovo skladbo *Quadrille*, so prek radijskega prenosa s predsednikom Slovenije **Danilo Türkom** zaprisegli o izbiri nenasilja, na tolminskem Mestnem trgu pa je vse obiskovalce pozdravil tudi tolminski podžupan **Darjo Velušček**.

Lani je prišlo do spora med **Plesno zvezo Slovenije** (PZS) in **PŠ Urška**, ki sta od leta 2001 do leta 2006 ta dogodek organizirali skupaj. Le tri dni po letošnji Maturantski paradi je PZS na novinarski konfe-

vendar bomo delali po fazah, tako da promet ne bo pretirano moten.

Drugi večji projekt je zaključevanje komunalnega opremljanja v Logu pod Mangartom. Na Srpenici začnemo s celovito obnovo komunalne opreme (vodovoda in kanalizacije), v naslednji fazi pa bomo izvedli priključek na čistilno napravo Žaga. Investicija je vredna približno 2,2 milijona evrov, predvideno pa je dvoletno črpanje sredstev. Gre za projekt, ki se je pripravljaval več let, priključevanje naselij na posamezne čistilne naprave pa je njegova naslednja faza. Zaključujemo še dela na bovški mrliški vežici, omeniti velja tudi menjavo kritine na objektu krajevne skupnosti na Žagi in posodobitev kuhinjske opreme v bovški osnovni šoli zaradi novih standardov.

Pripravljamo tudi dokumentacijo za uvozno cesto v Bovec, bolj znano kot severno obvoznico, ki bo kasneje omogočala dostop do Žaršče, Kaninske vasi in nadalje proti Plužni ter pomenila razbremenitev trga. Obenem upamo, da bomo dobili tudi gradbeno dovoljenje za brv pod Srpenico – gre za dolgoletno željo tudi turističnega gospodarstva, da bi se pot ob Soči krožno zaključila znotraj naše občine.

V gradnji je tudi mladinski hotel, prvo fazo del bomo zaključili do kon-

ca leta. Za to investicijo je letos iz popotresne obnove predvidenih 488.000 evrov, v celoti pa bo precej višja, zato bomo v prihodnje nekatere možnosti iskali še v razpisih. Najverjetneje bomo čez poletje pripravili razpis in iskali upravljavca oziroma nekoga, ki bi objekt prevzel in ga opremil. Poleg tega Občina Bovec še vedno spremlja in podpira razvoj Kanina, kjer smo po odkupu deleža *Transmontagne* večji lastniki, in gradnjo igrišča za golf, pri kateri smo bili pobudniki.

Občinska uprava je zaenkrat še vedno na rezervni lokaciji v stavbi bovškega vrtca, letos pa je predvidena sanacija občinske stavbe. Turistični informacijski center bomo začasno preselili na Trg golobarskih žrtev 2, kasneje pa bo svojo streho za stalno našel v obnovljeni Strgulčevi hiši, za katero letos bovški proračun namenja 760.000 evrov. Investicija, v celoti vredna dva milijona evrov, se namreč zaključuje.

Vsekakor se veselim tudi evropske premiere drugega dela filma *Zgodbe iz Narnije*. Kaspijskega princa si bomo v Bovcu prvič ogledali 26. julija.

Se je po stečaju francoske družbe *Transmontagne Group* že pojavil kak nov interesent za urejanje turističnega kompleksa Žaršče?

NAJAVA JAVNIH RAZPISOV ZA SPODBUJANJE KMETIJSTVA

Javne razpise za spodbujanje kmetijstva po Pravilniku o finančnih intervencijah za ohranjanje in razvoj kmetijstva in podeželja v občini Bovec po Uredbi za skupinske izjeme (*Uradni list RS, št. 52/2007*) za leto 2008 bo **Občina Bovec** predvidoma objavila v zadnjem tednu junija. Sofinancerska sredstva bodo razpisana za: • ukrep 1 – naložbe v kmetijska gospodarstva; • ukrep 2 – varstvo tradicionalne krajine in stavb; • ukrep 3 – zagotavljanje tehnične podpore v kmetijskem sektorju. Celotno besedilo razpisa in razpisna dokumentacija bosta na voljo na občinski spletni strani www.obcina.bovec.si.

NAJAVA JAVNEGA RAZPISA ZA SOFINANCIRANJE PROGRAMOV TURISTIČNIH DRUŠTEV

Javni razpis za sofinanciranje programov turističnih društev v občini Bovec za leto 2008 po Pravilniku o finančnih intervencijah za ohranjanje in razvoj malega gospodarstva in turizma ter vzpodbujanje projektov inovacij v občini Bovec, vključno s spremembami in dopolnitvami (*Uradno glasilo, št. 7/2004 in Uradni list RS, št. 60/2007*) – ukrep 3 bo **Občina Bovec** predvidoma objavila v zadnjem tednu junija. Celotno besedilo razpisa in razpisna dokumentacija bosta na voljo na občinski spletni strani www.obcina.bovec.si.

Za Žaršče vlada ves čas veliko zanimanje, vendar smo pri teh morebitnih partnerjih do neke mere previdni. Vsem postavimo enake pogoje, ki so vezani tudi na celostno reševanje turističnega podjetja, pri čemer predvsem mislim na dokončanje razvoja smučišča Kanin. Interesantom, ki so predvsem usmerjeni na nepremičnine, to običajno nekako ne diši. Prav tako ponudniki, ki so najprej zelo zagreti, težko izpolnijo pogoj, da se reši upravljanje in trženje. Zato

tudi še nismo nič konkretnega dorekli, pripravljamo pa v Bovcu delavnico s strokovnjaki, ki bi bila izhodišče za pripravo novega razpisa. Ta bo gotovo vključeval tako celostno reševanje turističnega razvoja destinacije kot investicije, ki so še potrebne na Kaninu in širše. Res pa je, da s partnerji, ki so že v destinaciji, pripravljamo skupno strategijo za ta del ponudbe, ki mora seveda biti usklajena.

Pred časom je bil velik problem na

Utrinki

NA MATURANTSKI PARADI se je v Tolminu zbralo 60 plesalcev in plesalk, ki so točno opoldne zaplesali maturantsko četvorko.

► renci obtožila PŠ Urška, da je priredila število plesalcev, pred kratkim pa so iz Guinnessove pisarne v Londonu sporočili, da je letos PŠ Urška tudi uradno izboljšala rekord, ki je bil v sodelovanju s PZS dosežen leta

2006, ko se je na slovenskih ulicah zbralo 23.628 plesalcev in plesalk. Z Maturantsko parado pa se je "zabava" za maturante šele začela. Spomladanski rok splošne mature se je namreč začel že dober teden

po paradi, ko so na slovenskih srednjih šolah in drugih izobraževalnih institucijah opravljali pisni izpit iz angleščine. Na tolminski gimnaziji je od letošnjih 57 dijakov četrth letnikov na spomladanski rok splošne mature prijavljenih 56 maturantov. Z uspehom bodo kandidati na šolah seznanjeni 14. julija, že zgodaj zjutraj na isti dan pa bodo svoje rezultate pri posameznih predmetih s pomočjo šifre lahko preverili tudi na spletu.

Besedilo in foto: Mariša Bizjak

KULTURNO UDEJSTVOVANJE BOVŠKIH OSNOVNOŠOLCEV

Bovec – Pri izbirnem predmetu gledališki klub smo na **OŠ Bovec** v letošnjem šolskem letu pripravili gledališko predstavo z naslovom *Čepica sreče* avtorja **Andreja Rozmana - Roze**. Igra je primerna za prvo in drugo triado, uprizorili pa so jo učenci osmega in devetega razreda. Zgodba pripoveduje o kralju, ki se je naveličal vladati. Dvorni norček mu

svetuje, naj poišče čepico sreče, ki premaga vse težave. Kralj se odloči, da bo v svet poslal mlajši hčeri, ki sta pametnejši in zanesljivejši od najstarejše Jurke, vendar se izkaže, da to ne drži. Najprej smo predstavo igrali le v domačem okolju, nato pa smo se opogumili in se z njo podali na dve preizkušnji, in sicer na območno tekmovanje otroških gledaliških skupin, ki ga organizira tolminska območna izpostava **Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti**, in na **Otroški festival gledaliških sanj** v organizaciji **Pionirskega doma** v Ljubljani. Na obeh srečanjih smo bili uspešni, saj nas je na območnem tekmovanju selektorka uvrstila na regionalno srečanje v Idriji, kjer smo nastopile tri izbrane skupine s severne Primorske, še večji uspeh pa smo doživeli na velikem odru **Slovenskega mladinskega gledališča** v Ljubljani, kjer smo se med 30 sodelujočimi šolami iz vse Slovenije uvrstili na tretje mesto.

Na bovški osnovni šoli deluje tudi

NAJAVA JAVNIH RAZPISOV TER JAVNIH POZIVOV ZA SPODBUJANJE MALEGA GOSPODARSTVA IN TURIZMA

Javna razpisa ter javne pozive za spodbujanje malega gospodarstva in turizma za leto 2008 po Pravilniku o finančnih intervencijah za ohranjanje in razvoj malega gospodarstva in turizma ter vzpodbujanje projektov inovacij v občini Bovec, vključno s spremembami in dopolnitvami (Uradno glasilo, št. 7/2004 in Uradni list RS, št. 60/2007) bo **Občina Bovec** predvidoma objavila v zadnjem tednu junija. Sofinancerska sredstva bodo razpisana za:

- ukrep 2.1 – nakup, urejanje in opremljanje zemljišč za poslovne namene, vključno s pridobivanjem projektne dokumentacije za gradnjo poslovnih prostorov;
- ukrep 2.2 – nakup, gradnjo in adaptacijo poslovnih prostorov;
- ukrep 2.3 – nakup opreme/osnovnih sredstev;
- ukrep 2.4 – posodobitev obstoječih proizvodnih in storitvenih kapacitet;
- ukrep 2.5 – uvažanje novih proizvodnih in storitvenih kapacitet;
- ukrep 2.6 – stroški nematerialnih investicij;
- ukrep 2.8 – sofinanciranje novih zaposlitev;
- ukrep 2.10 – sofinanciranje strokovnega izobraževanja in usposabljanja;
- ukrep 2.12 – promocijo izdelkov in storitev;
- ukrep 3.2 – izgradnja/izdelava in trženje turistične infrastrukture/programov ter s turizmom povezane proizvodnje in obrti.

Celotno besedilo razpisa in razpisna dokumentacija bosta na voljo na občinski spletni strani www.obcina.bovec.si.

Bovškem stečaj Čiba, kar je pomnilo izgubo dela za veliko težje zaposljivih delavk. Kako je danes z gospodarstvom v občini?

Mislim, da je na področju gospodarstva stanje kar solidno. Nekaj težav ima **Lesna Bovec** zaradi manjšega izpada trga, a mislim, da bodo to uspešno rešili. V podjetju **Čib 2000 Bovec** je sedaj zaposlenih dvajset delavk, uspešno so kandidirali na razpisu **Ministrstva za gospodarstvo**, tako da po mojem podjetje v tem

trenutku kar dobro stoji. Uspešno so izvedli tudi odkup dela hale, ki jim je bil namenjen po tistem, ko je občina v stečajnem postopku kupila objekt in ga namenila dvema uporabnikoma – tekstilni branži in podjetju **Kovi**, ki je imelo težave s širitvijo na svoji lokaciji. V **Iskri Bovec** je bilo nekaj sprememb, mislim pa, da bodo sedaj ob pomoči lastnika, matice **Iskre Avtoelektrike** uspešno odpravili vse težave. **TKK Srpenica** je tako rekoč vseskozi uspešno podjetje, ki je

bilo tudi vključeno v projekt *In prime*, vendar nameravajo po mojih zadnjih informacijah odstopiti, kar je meni osebno kot programskemu vodji projekta nerazumljivo in se mi tudi ne zdi ravno najbolj pametno.

Kakšno razpoloženo po vaših vtisih prevladuje med občani in občankami občine Bovec?

Z moje strani je to sicer težko opredeliti, je pa razpoloženo dokaj optimistično, kar se vidi tudi po novih investicijah, udeleževanju ljudi v drugih sferah, kot so kultura, šport in prosti čas. Tega je vedno več, kar pomeni, da so ljudje vsaj v večini zadovoljni. Kakšno je razpoloženo, pa se navadno vidi ob pretresanju stanja pred volitvami in ob izjemnih dogodkih, ki jih v zadnjem obdobju na srečo nismo imeli. Lahko rečem, da kjer neobremenjeno pridem v razgovor z ljudmi, ti zelo pozitivno ocenjujejo zadnje obdobje in mislim, da je to kar dobra popotnica tudi za naprej.

Kakšne pa so vaše želje občankam in občanom ob prihajajočem občinskem prazniku?

Nisem ravno pesnik (*smeh*) ... Našim občankam in občanom seveda najprej želim zdravja, pa tudi uspehov v osebnem življenju, v šoli in pravilne odločitve na poslovnem področju. Obenem upam, da bomo

skupaj uspešno zaključili pomembne projekte.

Pogovor pripravila: Špela Kranjc

Občina Bovec bo letos podelila sedem nagrad

Občina Bovec bo letos občinske nagrade v veliki meri namenila ljudem, ki s svojim delovanjem veliko pripomorejo h kulturnemu življenju v občini.

Kar nekaj let zapored častnega občana niso izbrali, tokrat pa bodo ta naziv podelili. Prejel ga bo **Danijel Ciril Durjava**, ki bo prav na dan občinskega praznika in slavnostne podelitve občinskih nagrad – 4. julija v Trdnjavi Kluže – slavil visok življenjski jubilej. Kot so zapisali predlagatelji, **Moški pevski zbor (MPZ) Golobar Bovec** ter občinska odbora strank **LDS** in **SD**, si pevovodja iz Bovca, ki ga domačini bolj poznajo pod imenom Danilo, ob svoji 80-letnici zasluži to priznanje zaradi velikega doprinosa h kulturnemu dogajanju na Bovškem. Leta 1951 je ustanovil omenjeni zbor in tako pustil pomemben pečat na področju zborovskega petja, ki mu okoliščine niso bile vedno naklonjene. Durjava je poskrbel, da je zbor v skoraj šestih desetletjih delovanja pod njegovim vodstvom pridobil na kakovosti in širil svoj repertoar. Danilo Durjava si za svoje delo

Utrinki

GLEDALIŠKA SKUPINA BOVŠKE OSNOVNE ŠOLE se je letos izkazala s predstavo Čepica sreče. Foto: arhiv šole

literarno-recitacijski krožek, v okviru katerega vsako leto sodelujemo na komemoraciji ob dnevu spomina na mrtve, zadnjo soboto v aprilu obeležimo spomin na padle domačine v bitki na planini Golobar, pr-

vo nedeljo v maju pa se spomnimo padlih v bitki na Poljancih. Po potrebi sodelujemo tudi na drugih kulturnih prireditvah v domačem kraju in okolici.

Slavica Della Bianca, mentorica

NA PRIREDITVI TELOVADIMO ZASE IN ZA UNICEF se je otrokom iz bovškega vrtca pridružil nekdanji vratar slovenske nogometne reprezentance **Marko Simeunović**. Foto: arhiv vrtca

BOVŠKI OTROCI ZA UNICEF

Bovec – V **Vrtcu Bovec** z zunanjim oddelkom na Žagi smo ponovno prejeli Unicefovo priznanje za aktivno sodelovanje. V dveh letih smo vzgojiteljice in starši izdelali in v po-

svojitve predali nekaj več kot sto punčk iz cunj in tako enakemu številu otrok zagotovili cepljenje proti šestim osnovnim otroškim boleznim.

V lanskem šolskem letu smo v kulturnem programu *Pojemo in pleše* ►

nedvomno zasluži to visoko priznanje, so prepričani predlagatelji.

Občina bo s plaketo nagradila podjetje **Kovi**, ki ga je ustanovil samostojni podjetnik **Etvin Berginc** iz Čezsoče. Kot so zapisali predlagatelji iz občinskega odbora SD bo kakovostno podjetje, ki se med drugim ukvarja s proizvodnjo vijaknega materiala, pripomoglo tudi k razvoju bovškega turizma. Berginc je namreč eden od ustanoviteljev podjetja **PKG turizem in gostinstvo**, ki bo na občinski lokaciji Boka pri Žagi v naslednjih letih zgradilo nov turistični kompleks.

Letos bodo podelili tudi štiri občinska priznanja. **Marko Pretner**, ki **Informacijsko središče Triglavskega narodnega parka Dom Trenta** vodi že vse od njegove ustanovitve, po mnenju predlagatelja, občinskega odbora **SLS**, s svojim delovanjem pripomore, da kraj ostaja živ. **Ivan Jelinčič**, ljubiteljski umetnik in član gledališke skupine Trenta, bo priznanje dobil na predlog občinskega odbora **LDS**. Predlagatelji menijo, da si Jelinčič nagrado zasluži tako zaradi kulturnega udejstvovanja kot tudi zaradi aktivnosti v kmetijstvu in turizmu, saj na ta način pripomore k prepoznavnosti občine. **Franca Komaca**, predsednika bovškega MPZ Golobar in aktivnega gasilskega veterana, je za občinsko priznanje predlagal omenjeni pevski zbor. Po mnenju članov bi bilo brez njegovega prispevka tako v zboru kot tudi na

NA ZANIMIVI LOKACIJI s pogledom na slap Boka naj bi v roku petih let stal nov turistični kompleks. Foto: Dušan Čopi

gasilskem področju družbeno življenje v domačem okolišu precej bolj okrnjeno. **Dani Komac** pa je si je priznanje prislužil za svoje delovanje na gledaliških deskah, saj kot amaterski igralec kljub svoji bolezni popestri večere tako otrokom kot tudi odraslim, navajajo predlagatelji, **Amaterska gledališka skupina "Vrtinac"**.

Denarno nagrado pa bo tokrat na predlog občinskega odbora **SLS** prejelo **Planinsko društvo Bovec**, ki v svojem več kot 60-letnem delovanju skrbi za urejenost planinskih poti, ukvarja pa se tudi z izobraževanjem in usposabljanjem planincev.

Jerneja Kos

Začeli so z gradnjo turističnega kompleksa pri Boki

Potem ko prvo javno povabilo, s katerim je že leta 2006 **Občina Bovec** zbiral ponudbe za ureditev komunalne infrastrukture in turističnega objekta na lokaciji Boka pri Žagi, ni bilo uspešno, so ga Bovčani septembra lani ponovili. Nanj se je odzvalo samo podjetje **PKG turizem in gostinstvo** iz Borjane, in čeprav je komisija ugotovila, da njegova ponudba ne izpolnjuje čisto vseh zahtevanih pogojev, so bovški občinski svetniki in svetnice ocenili, da to ne bo vplivalo na izvedbo programa. Občina je tako podjetju podelila stavbno pravico in po pridobljenih treh gradbenih

dovoljenjih so investitorji pred dobrim mesecem že začeli s prvimi deli.

Družbo **PKG turizem in gostinstvo** je ustanovilo pet posoških podjetnikov, ki so pred tem že uspešno poslovno sodelovali v okviru mednarodnega projekta **Prime in Posoškega kovinarskega grozda**, in sicer **Etvin Berginc**, **Milan Hrast**, **Ivan Kavs**, **Uroš Kavs** ter **Valentin Maver**. Kot imetniki stavbne pravice so se zavezali, da bodo v petih letih na tej, sicer zelo atraktivni lokaciji, zgradili gostinski objekt s približno 48 posteljami, parkirišče za goste gostinskega objekta in uporabnike bližnjega vstopno-izstopnega mesta za rekreativne dejavnosti na Soči, dostop z glavne ceste do parkirišča, objekt z garderbami in sanitarijami za rekreativce na Soči ter v njem čistilno napravo za čiščenje odpadnih voda iz obeh objektov. Poleg tega bodo morali zgraditi še komunalno infrastrukturo, in sicer vodovod, električno napeljava ter komunalno infrastrukturo za oba objekta. Vodovodna napeljava bo potekala od zajetja pri Logu Čezsoškem preko mostu čez reko Sočo, z navodili za njeno izvedbo pa bodo pomagali na **Komunali Tolmin**. Po izvedenih delih bodo tako komunalna infrastruktura kot vsa zemljišča – razen zemljišča, na katerem bo stal gostinski objekt, in njemu pripadajoče funkcionalno zemljišče – ostali v lasti Občine Bovec.

Špela Kranjc

Utrinki

► **mo za Unicef** gostili Unicefovega ambasadorja **Lada Leskovarja**, letos, ko je naša vsebinska usmeritev športne narave, pa smo pripravili prireditev **Telovadimo zase in za Unicef** ter na njej gostili nekdanjega vratarja slovenske nogometne reprezentance in sedanjega Unicefovega ambasadorja **Marka Simeunoviča**.

Z enotnimi Unicefovimi majicami smo želeli prikazati našo enotnost in pripadnost organizaciji, ki skrbi za pomoč otrokom v državah v razvoju, S športnim nastopom smo želeli poudariti, da mi imamo možnost in dolžnost skrbeti za svoje zdravje, obiskovalce pa smo želeli spodbuditi k dobrodelnosti za tiste otroke, ki te možnosti nimajo. Po telovadnih nastopih vseh skupin otrok so se v nogometni tekmi pomerili oči proti mamicam, v gol pa se je postavil Simeunović, ki je pred tem poudaril, da so sodelovanje, pomoč in dobrodelnost pomemb-

ne komponente in da mu ni žal niti metra, ki ga je prevozil iz Maribora do Bovca, da je z nami preživel prijetno popoldne. Zmaga mamic je bila zagotovljena, prav tako pa tudi dobrodelnost, ki smo jo dokazali skupaj.

Erna Wojčicki Germovšek

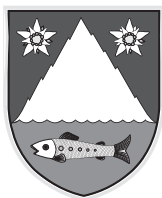
OTROCI REKE

Kobarid – OŠ Simona Gregorčiča Kobarid kot partnerska šola letos že četrto leto zapored sodeluje v mreži pod imenom **Ragazzi del fiume** (Otroci reke). Letošnja rdeča nit projekta so bili pirati. Kot vsa leta do sedaj smo tudi tokrat sodelovali z dvojezično šolo iz Špetra.

V začetku šolskega leta smo se z učenci te šole srečali v Topolovem. Svoje komunikacijsko mesto smo imeli na spletnem portalu mreže **Ragazzi del fiume**. Vsak razred je dobil svoj zemljevid, s pomočjo katerega je našel zaklad; mi smo ga našli na

PIRATI SO BILI LETOŠNJA RDEČA NIT mreže šol pod imenom **Ragazzi del fiume** (Otroci reke). Foto: arhiv šole

Občina Kobarid

Imate morda občutek, da vse okoli vas vre, nekaj hoče, časa skoraj ni več, ogromno energije vložite v nekaj, kar se potem ne izide tako, kot ste si predstavljali? No, niste edini. Tolažba pa taka, kajne? Dogodkov je ta hip cel kup, načrtov toliko, da skoraj ne smemo pomisliti naprej. Ob takšnem neusmiljenem tempu nas včasih dohiti misel, da je edina nuja, da znamo živeti za danes in se naučimo vzeti si čas tudi zase.

Poklon Viki Podgorski v okviru Kotarskih dnevov

Hedviko Čuš z umetniškim imenom **Vika Podgorska** je odkril režiser in igralec **Hinko Nučič**, ko je ustanavljal novo slovensko gledališče na severni meji. Gledališka igralka je nastopala od leta 1919 do leta 1921 v **Narodnem gledališču Maribor**, kjer je odigrala 45 bolj ali manj zahtevnih vlog. Pot jo je vodila v Zagreb, kjer se zelo hitro uveljavila v najzahtevnejših klasičnih vlogah ter se v **Hrvaškem narodnem gledališču** razvila v eno največjih jugoslovanskih dram-skih igralk.

Hedvika Čuš izhaja iz družine Ane in Valentina Čuša, ki sta živela v Se-

dlu v Breginjskem kotu. Rodila se je 13. maja 1898 na Koroškem, kjer je bila mati na obisku pri sorodnikih in jo je porod presenetil. Hedvika je začela hoditi v šolo v Sedlu, nato so se preselili v Gorico, kjer je nadaljevala šolanje in končala dva razreda učiteljskega. Po prvi svetovni vojni je kot begunka odšla v Innsbruck in tam zaključila dve leti trgovske šole. Kot uradnica okrajnega glavarstva se je zaposlila v Mariboru, ob tem pa obiskovala dramsko šolo, kjer jo je poučeval Hinko Nučič, ki je kasneje postal njen življenjski sopotnik.

Bila je prva dama gledališča in vabili so jo tudi na slovenske odre, kjer je odigrala najbolj zahtevne vloge v delih Shakespeara, Ibsena, Dostojevskega, Tolstoj, Krlež, Cankarja in še bi lahko naštevali. Za svoja prizadevanja je prejela najvišja priznanja in sredi 30. let prejšnjega stoletja dosegla raven, ki jo je bilo težko preseči. Svoja zadnja leta je s hčerko **Nado Nučič** preživela v Mariboru, kjer je leta 1964 tudi umrla.

Konec maja so se v Sedlu poklonili spominu na to veliko igralko, po rodu iz naših krajev. Okrogle mize, ki jo je vodila avtorica projekta **Vida**

Škvor, so se udeležili tudi tisti, ki so poznali njeno delo ali njo osebno – hčerka Nada Nučič, **Tone Partljič**, igralec **Stane Leban**, predsednik Zveze kulturnih društev Slovenije **Rudi Šimac** in drugi. Odkrivanje pozabljenih trenutkov zgodovine in osebnosti Vike Podgorske sta sekcija Vike Podgorske v **Kulturnem društvu Stol** in **Občina Kobarid** ljudem približala z razstavo o delu in življenju velike

igralk. Ob tej priložnosti so izdali tudi zloženko, ki ohranja spomin na veliko damo odrskih desk iz rodu Čuševih iz Sedla.

Skrb za mlade udeležence v cestnem prometu

S finančno pomočjo **Sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu** (SPV CP) **Občine Kobarid** ter lokalnih podjetij so maja pripravili dogo-

NAJMLAJŠIM SO NA IGRIV IN NJIM ZANIMIV NAČIN predstavili pravila, ki jih je treba upoštevati v cestnem prometu. Foto: Janko Volarič

Utrinki

Floridi in v New Yorku. Izdelali smo svojo zastavo in na namišljeni poti napisali pravi velikanski kapitanov dnevnik. Na šoli smo imeli dve ladji, ki smo ju poimenovali Črni biser (ladja 4. a razreda) in Zlata anakonda (ladja 5. razreda). V razredu smo oblikovali tudi posadko, vsak učenec pa je imel na tej poti svojo vlogo. Potovali smo prek širnih morij, na poti pa se nam je zgodilo marsikaj, kar smo zapisali v dnevnik, ki smo ga skupaj z zastavo tudi razstavili na zaključni razstavi v Manzanu. Poleg tega smo za nastajajoči projekt izkoristili letošnji pust. Tistega dne je bil naš razred namreč poln gusarjev, za zaključek pa smo zaplesali gusarski ples. To smo tudi posneli, in prav naš posnetek je koordinatorje v Manzanu tako navdušil, da so ga predvajali tudi na italijanski nacionalni televiziji.

Melita Jakelj, koordinatorica projekta

MEDNARODNO SODELOVANJE NA KOBARIŠKI ŠOLI

Kobarid – OŠ Simona Gregorčiča Kobarid je že več let zelo dejavna na področju mednarodnega sodelovanja. Večinoma, tudi zaradi svoje geografske lege, sodelujemo s šolami iz sosednjih Italije in Avstrije.

Našo šolo so 9. maja ponovno obiskali učenci iz kraja Červinjan (Cervignano) v Italiji. Sodelovanje obeh šol poteka štiri leta, med sodelujočimi pa se je razvilo že pravo prijateljstvo. Učenci si med šolskim letom, ko se vsak na svoji šoli posvečajo raziskovanju vnaprej določene skupne teme, dopisujejo prek elektronske pošte, pri čemer si izmenjujejo nova spoznanja in se obveščajo o poteku dela, nato pa se, ponavadi maja, srečajo v Sloveniji ali Italiji in rezultate raziskave skupaj predstavi-

UČENCI IZ KOBARIDA IN ČERVINJANA so se poskusili v izdelovanju masla. Foto: Vesna Uršič

ka, na katerih so najmlajšim na igriv in njim zanimiv način predstavili pravila, ki jih je treba upoštevati v cestnem prometu. Podjetje **Jumicar** program *Avtošola za male* namenja učencem četrtega in petega razreda osnovne šole. Animatorji jih v teoretičnem in praktičnem delu seznani s prometno signalizacijo, še posebej vznemirljiva pa je vožnja z avtomobilčki na poligonu, ki otrokom približa svet prometa skozi oči voznika. Program *Kolesarčki* je načrtovan tako, da najmlajše udeležence v prometu skozi igro seznani z vidnostjo na cesti, nošenjem čelade med vožnjo s kolesom in dogajanjem na mestih, kjer poteka promet. Za sprehode po ulicah so mladi iz rok predsednika občinskega SPV CP **Pavla Školča** prejeli odsevne telovnike.

Morda ni odveč opozorilo, da prihajajoče poletje s seboj prinaša množico obiskovalcev, obrežja rek se napolni z domačimi in tujimi gosti, predvsem Nadiža je prekomerno obremenjena. Skrb za okolje in upošteva-

NATEČAJ ZA PODELITEV OBČINSKIH NAGRAD

Komisija za podeljevanje nagrad in priznanj Občine Kobarid razpisuje natečaj za podelitev občinskih priznanj in nagrad za leto 2008, in sicer praviloma za en naziv častnega občana, eno plaketo, tri priznanja in eno denarno nagrado Občine Kobarid.

Priznanja in nagrade so najvišja priznanja občine za dosežke, ki prispevajo k boljšemu, polnejšemu in h kvalitetnejšemu življenju občanov, in dosežke, pomembne za razvoj in ugled občine, življenja v njej ter podobe krajev. Predlagatelji za občinska priznanja in nagrade so lahko občani, politične stranke, krajevne skupnosti, podjetja, društva ter druge organizacije in skupnosti. Podelitev bo sredi oktobra na osrednji prireditvi ob praznovanju občinskega praznika Občine Kobarid.

Predloge z obrazložitvijo pošljite do vključno 21. julija na naslov: Občina Kobarid, Komisija za podeljevanje priznanj in nagrad Občine Kobarid, Trg svobode 2, 5222 Kobarid.

nje predpisov, ki veljajo za ohranjanje našega okolja, sta nujna za naš lepši sedanj in prihodnji čas. Prijazne dni in ljudi vam želim.

Nada Pajntar, Občina Kobarid

Delo kobariške policijske postaje v svojem zadnjem letu

Policijska postaja (PP) Kobarid je bila z vstopom Slovenije v schengensko območje, ki odpravlja notranji

nadzor meje, konec lanskega leta ukinjena. Njeno območje je tako prišlo pod okrilje **PP Bovec**, zaposlene so prerazporedili in v Kobaridu je sedaj le policijska pisarna.

Kobariški policisti so v letu 2007, ko so še imeli svojo postajo, dosegli zastavljene cilje, navaja komandir PP Bovec **Sejad Jušić**. Obravnavali so 48 kaznivih dejanj, kar je pet več kot leto poprej, preiskali pa so jih sedem-

najst oziroma dobrih 35 odstotkov. Med njimi so prevladovala tista s področja premoženja, teh so obravnavali 29. Število ostalih oblik kaznivih dejanj ne odstopa od povprečja iz prejšnjih let, omeniti velja le kazniva dejanja ponarejanja denarja. V letu 2006 so jih obravnavali štiri, lani pa devet.

Zabeležili so 78 kršitev s področja vzdrževanja javnega reda ter zagotavljanja splošne varnosti ljudi in premoženja. Policisti se prav tako niso mogli izogniti obravnavi različnih nesreč, pri čemer prometne nesreče niso vključene. Teh so lani zabeležili sedemnajst, leto poprej pa 26. Na območju občine Kobarid se je v minulem letu enako kot leto poprej zgodilo 42 prometnih nesreč. Pri tem je žal ena oseba izgubila življenje (leta 2006 tri), štiri osebe so se hudo poškodovale, šestnajst pa jih je utrpelo lažjo telesno poškodbo. Policisti kot primarni vzrok nesreč navajajo nepravilno stran in smer vožnje. Med povzročitelji prometnih nesreč jih je dobrih deset odstotkov pregloboko pogledalo v kozarec, preden so sedli

Utrinki

► jo tudi javnosti.

Letos je v Kobarid prišlo 50 učencev četrtega in petega razreda iz Červinjana, spremljali pa so jih štirje učitelji in ravnatelj. Pričakalo jih je 34 kobariških petošolcev z razredničarkama, s koordinatorico projekta in z namestnico ravnateljice. Pozdravom, izmenjavi daril in uvodnemu programu so sledile delavnice, na katerih so učenci spoznavali nekatere stare obrti, značilne za Kobariško. S tem so tudi gostje iz Italije lahko dopolnili svoje znanje o starih in že izumirajočih obrteh, ki so jih raziskovali celo šolsko leto. Na šolo smo zato povabili predstavnike Triglavskega narodnega parka, **Vladka Trebšeta** s Srpenice in čebelarstvo mojstrico **Marijo Sivec** iz Sužida. Sodelujoči na delavnicah so se lahko poskusili v izdelovanju masla, lesenega orodja, košar, sveč in okrasov iz čebeljega voska. Za delavnice je bilo veliko zanimanja, učenci pa so bili navdušeni predvsem nadokusnim maslom, ki so si ga lahko tudi namazali na kruh, ter nad izdelki iz lesa in voska, ki so jih nato odnesli domov.

Dan smo zaključili s tradicionalnim kobariškim kosilom in z dogovorom, da se učenci obeh šol ponovno srečajo naslednje šolsko leto v Italiji.

Nataša Špolad Manfreda

SLAVČKOV ODMEV JE NAJBOLJŠI ŠOLSKI ČASOPIS

Kobarid – Šolski časopis **OŠ Simona Gregorčiča Kobarid**, ki smo ga poimenovali *Slavčkov odmev*, izhaja drugo šolsko leto. Ustvarjamo ga vsi učenci od prvega do devetega razreda. Prispevki nastajajo pod mentorstvom učiteljev in učiteljic pri pouku na razredni in predmetni stopnji, v prostem času, pri krožkih in dodatni strokovni pomoči, urejamo pa jih učence in učenci novinarskega krožka z mentorico **Martino Kozorog Kenda**.

Slavčkov odmev je odraz dela in življenja na šoli in prinaša prispevke z različnih področij. V njem se znajdejo prispevki s področja ekologije, zgodbe, pesmice in risbe učencev, poročila o dogajanju na športnih in kulturnih dnevih ter prireditvah, tudi prispevki v tujih jezikih in še mnogo drugega. Je eden prvih šolskih elektronskih časopisov v Sloveniji in je objavljen na spletnih straneh šole. Oblikovanje in prelom časopisa sta delo učitelja **Cirila Makovca**.

Naše delo so opazili tudi v uredništvu revije *Otrok in družina*. Povabila na podelitev priznanja smo bile zelo vesele. Prireditve je potekala v ljubljanski knjigarni **Prešernove družbe**. Pesnica **Vladimira Rejc** je ob glasbeni spremljavi brala svoje

DELO UČENCEV IN UČENK KOBARIŠKE OŠ so opazili tudi v uredništvu revije *Otrok in družina*. Njihovemu časopisu *Slavčkov odmev* so podelili priznanje za najboljši šolski časopis v kategoriji Naj začetki. Foto: arhiv šole

pesmi, nato pa sta nam strokovna sodelavka, ki spremlja slovenska šolska glasila in časopise, mag. **Franceska Žumer** in odgovorna urednica revije *Otrok in družina* **Metka Troha** podelili priznanje za najboljši šolski časopis v kategoriji *Naj začetki*.

Po podelitvi vseh priznanj smo se pogovarjali o razmerah za ustvarjanje šolskega časopisa, o tem, kako delo poteka, kdo je odgovoren zanj

ter kakšno vlogo pri tem odigrajo učenci in učitelji. Na koncu smo še malo poklepetali, nato pa smo se – zadovoljne z uspehom našega šolskega časopisa – odpeljale nazaj proti domu. Želimo si, da bi bil naš šolski časopis na voljo tudi v tiskani obliki, in sicer za vse, ki ga nimajo možnosti prebirati na spletnih straneh.

Lucija Benko, Rebecca Jeriha Skočir in **Aneja Kutin**, učenke novinarskega krožka

za volan, še vedno pa med prekrški prednjačita prevelika hitrost in neuporaba varnostnega pasu.

Pri varovanju državne meje v preteklem letu policisti PP Kobarid niso zabeležili posebnosti. Po ukinitvi nadzora meja med državami, ki so dijo v schengensko območje, je bila ustanovljena **PP za izravnalne ukrepe**, ki pokriva celotno območje **Poličijske uprave Nova Gorica**. Njene glavne naloge so preprečevanje čezmejne kriminalitete ter nadzor državne meje in bivanja tujcev.

Po informaciji o varnostnih razmerah in delu PP Kobarid povzela: Jerneja Kos

Modra cona na kobariškem trgu

Na **Občino Kobarid** smo že nekaj časa prejeli pobude za ureditev parkirnega režima na Trgu svobode. Ker so nekatera vozila parkirna mesta zasedala cel dan, so občani le s težavo opravili nakupe v bližnjih trgovinah ali uredili druge opravke. Prav zaradi takšnih predlogov in zahtevanja, da v središču Kobarida par-

kirišč primanjkuje, smo mirujoči promet uredili tako, da bo zadovoljnih kar največ občanov, in uvedli kratkotrajni način parkiranja osebnih vozil – z dvournno časovno omejitvijo med 6. in 20. uro. Novi režim je začel veljati v začetku maja.

Nov način parkiranja je zajel 30 parkirnih mest, dve mesti pa sta namenjeni invalidom. Z ustrezno prometno signalizacijo (prometni znaki in talne označbe) označena parkirna mesta so namenjena občanom, ki imajo opravke v bližnjih trgovinah, lokalih ali v kateri od uradnih ustanov. Preden voznik zapusti vozilo, mora čas parkiranja označiti s parkirno uro v vozilu (sto jih je občina razdelila brezplačno), lahko pa ga čitljivo napiše tudi na list papirja in ga pusti na vidnem mestu v avtomobilu, na primer za vetrobranskim steklom. Namen je dober; z uvedbo parkirnega režima na kobariškem trgu občanov nismo želeli obremenjevati s plačevanjem parkirnine, zato smo uvedli le časovno omejeno parkiranje. Če bodo vozniki časovno

omejitev kršili, jim bodo redarji izrekli globo v višini 40 evrov.

Za občanke in občane, ki zjutraj ob odhodu na delo svoja vozila pustijo v Kobaridu, je predvideno brezplačno parkiranje ob kulturnem domu, kjer pa bomo pred začetkom jesenske prireditvene sezone uvedli prepoved parkiranja za vsa vozila. Vsaka sprememba potrebuje nekaj časa, da se jo navadimo, in prepričan sem, da bomo počasi sprejeli tudi to.

Janko Volarič, medobčinski redar

Parkirni režim na obrežju reke Nadiže

Lokalna turistična organizacija (LTO) Sotoče bo skladno z *Odlomkom o prometnem in obrežnem režimu na območju občine Kobarid* 28. junija pričela pobirati parkirnine ob reki Nadiži, in sicer na parkiriščih pri Robiču, Podbeli in v vasi Logje. Vsi, ki se bodo hoteli hladiti v Nadiži, bodo morali plačati parkirno v naslednjih terminih: med 28. junijem in 15. julijem ter med 16. in 31. avgustom samo ob vikendih in praznikih med 10. in

18. uro, med 16. julijem in 15. avgustom pa vsak dan od 10. do 18. ure.

Vozniki motornih koles bodo morali odšteti štiri evre, avtomobilisti šest evrov, parkirna za minibusov bo znašala 12 evrov in za bivalne vozila 16 evrov, za parkiranje avtobusov pa bo treba odšteti 24 evrov. Občani in lastniki nepremičnin v občini Kobarid, ki pa v njej nimajo stalnega prebivališča, bodo lahko v LTO-jevem **Turistično informacijskem centru (TIC) Kobarid** kupili letne dovolilnice, katerih cene bodo določili kobariški občinski svetniki in svetnice na seji prihodnji četrtek. Prav tako v TIC-u bodo lastniki zemljišč ob Nadiži lahko prevzeli stalne dovolilnice za nemoteno parkiranje na svojem zemljišču, medtem ko bodo morali za parkiranje na drugih parkiriščih svoje vozilo prav tako kot drugi opremiti z dovolilnico. Turistični ponudniki na območju kobariške občine pa bodo imeli možnost svojim gostom izdati potrdilo, s katerim jim bodo omogočili nakup parkirnih kart po polovični ceni.

Špela Kranjc

Utrinki

ŠTEVILNA PRIZNANJA IN ŠPORTNI DOSEŽKI KOBARIŠKIH UČENCEV

Kobarid – Tudi v letošnjem šolskem letu so se naši učenci pridno udeleževali tekmovanj, na katerih so preizkusili pridobljeno znanje. Štiri zlata priznanja so nam prinesli **Meta Uršič** na tekmovanju iz logike, **Tilen Rakušček** in **Urh Svetičič** na tekmovanju za Proteusovo priznanje in **Aneja Kutin** na tekmovanju iz znanja slovenščine za Cankarjevo priznanje.

Srebrnih priznanj je bilo enajst. **Alja Mohorčič** in **Katja Ručna** sta ga dosegli na tekmovanju iz angleščine, **Tilen Rakušček**, **Urh Svetičič**, **Aneja Kutin** in **Armin Kanalec** na tekmovanju iz fizike, **Meta Uršič**, **Katarina Mazora**, **Natali Volarič** in **Aneja Kutin** na tekmovanju iz matematike za Vegovo priznanje, na tekmovanju iz geografije pa so **Aneja Kutin**, **Tilen Rakušček** in **Jan Volarič** dosegli ekipno tretje mesto, kar je zadostovalo za srebrno priznanje.

Na likovnem natečaju **Drevo**, ki ga je razpisala **Osnovna šola Šturje Ajdovščina** sta učenki **Gaja Kozar** in **Anja Ručna** prejeli prvi dve nagradi, **Podružnična šola Smast** pa je prejela nagrado za prvo mesto v projektu **Energija je v naših rokah**. Na **Osnovni šoli Simona Gregor-**

KAR 48 UČENCEV IN UČENK je na atletskem tekmovanju za osnovne šole v Novi Gorici zastopala barve kobariške šole, šest pa se jih je z izrednimi rezultati uvrstilo tudi na finalno tekmovanje v Celju. Foto: arhiv šole

čiča Kobarid poleg skrbi za znanje poudarjamo tudi športne dejavnosti. Sodelovanje na atletskih tekmovanjih je že tradicija in 12. maja se je kar 48 učencev in učenek udeležilo področnega atletskega tekmovanja v Novi Gorici. Domov smo prinesli veliko medalj, šest naših učencev pa se je uvrstilo tudi v finalno tekmovanje, ki je bilo 6. junija v Celju, in sicer **Veronika Volarič** (300 m) in **Blažka Šturm** (600 m) pri mlajših

deklicah, **Valentina Troha** (60 m), **Katarina Kurinčič** (300 m) in štafeta 4 x 100 m pri starejših deklicah ter **Miha Gorenšek** (višina) pri starejših dečkih. Športni pedagogi Zgornjega Posočja se zavedamo pomena atletike predvsem v nižjih razredih, zato smo spet pričeli s tekmovanji nižjih razredov v dvoranski atletiki. Tekmovanje smo letos organizirali na OŠ Kobarid in na njem se je zbralo okoli 200 mladih športni-

kov, mentorjev in staršev.

Za konec velja omeniti tudi uspeh ekipe letnika 1993, ki se je v šolskem nogometnem prvenstvu za osnovne šole po dramatičnem razpletu v Trbovljah uvrstila v polfinale.

Mateja Matajuroc in Aktiv ŠV OŠ Kobarid

KOBARIŠKI OSNOVNOŠOLCI INOVATIVNI IN USTVARJALNI

Ljubljana – Na Gospodarskem razstavišču je od 21. do 23. maja v organizaciji **Šole za ravnatelje** in ob sofinanciranju **Evropskega socialnega sklada** potekal **Festival ustvarjalnosti in inovativnosti pri učenju**, ki se ga je udeležila tudi **OŠ Simona Gregorčiča Kobarid**.

Namen festivala je poudariti pomen uresničevanja idej v vsakdanjem življenju ter združiti učence, dijake, njihove učitelje in profesorje ter različna društva in kulturne ustanove, da pokažejo, kako ustvarjalni in inovativni so. Kobariško šolo je tokrat zastopala gledališka skupina **Slavček** s predstavo **Pepelke**. Svojo inovativnost in ustvarjalnost je predstavila na razstavnem prostoru, kjer so člani in članice skupine razstavili kostume, plakate, gledališke liste in fotografije s predstave **Pepelke**, obenem pa predvajali tudi njen po-

Občina Tolmin

Pet nagrad za šest nagrajencev

Na letošnji slavnostni seji tolminskega občinskega sveta, ki je bila 30. maja, sta župan Občine Tolmin **Uroš Brežan** in predsednik občinske komisije za priznanja in nagrade **Franc Simčič** podelila skupno pet nagrad in priznanj. Denarno nagrado Občine Tolmin sta si razdelila **Vokalna skupina Snežet** in **Klub malega nogometa Amazonka**, tri občinska priznanja so šla v roke **Franca Kranjca**, **Janeza Lebana** in **Dejana Testena**, plaketo pa si je prislužil **Tomaž Poljak**. Več o nagrajencih ste si že lahko prebrali v prejšnji številki *EPIcentera*.

Uredništvo

Policisti zadovoljni s svojim delom v letu 2007

Leto 2007 je bilo za tolminske varuhe reda in miru sorazmerno mirno, ugotavljajo pristojni na **Policijski postaji (PP) Tolmin**. Kot navaja poročilo o njihovem delu za preteklo leto, so bile varnostne razmere na območju, ki ga pokrivajo, dobre. Hujših kaznivih dejanj niso zabeležili, prav tako ne kaznivih dejanj s posebno hudimi posledicami. Število ka-

SLAVNOSTNO SEJO OB LETOŠNJEM OBČINSKEM PRAZNIKU OBČINE TOLMIN so s slovensko ljudsko pesmijo zaključili (od leve proti desni) pevci **Vokalne skupine Snežet**, predstavnik **KMN Amazonka** **Sergej Muznik**, **Franc Krajnc**, **Tomaž Poljak** in **Janez Leban**, nagrajencem pa sta se pridružila še župan **Uroš Brežan** in predsednik občinske komisije za priznanja in nagrade **Franc Simčič**. **Dejan Testen** se slovesnosti ni mogel udeležiti. Foto: Špela Kranjc

znivih dejanj ostaja na skoraj enaki ravni v primerjavi z letom poprej – tako so jih lani obravnavali 143, leta 2006 pa le tri manj.

Policisti navajajo, da so storilci lani s kaznivimi dejanji povzročili za dobrih 98.740 evrov materialne škode. Prevladovala so kazniva dejanja zoper premoženje (tatvine in poško-

dovanje tujih stvari), obravnavali so pet kaznivih dejanj s področja organizirane kriminalitete, uspešno pa so preiskali kaznivo dejanje velike tatvine. Preiskanosť kaznivih dejanj sicer ni bila na zavirljivi ravni, saj je znašala manj kot polovico (dobrih 48 odstotkov), ob tem pa je treba dodati, da ta odstotek presega tako regij-

sko kot slovensko povprečje.

Lani so tolminski policisti obravnavali nekaj več kršitev predpisov o javnem redu – 266 oziroma dobrih štirinajst odstotkov več kot leto poprej. Dodajajo, da do množičnih kršitev, v katerih bi bilo udeleženi pet ali več oseb, ni prihajalo in da je bilo

(nadaljevanje na strani 25)

Utrinki

OŠ SIMONA GREGORČIČA KOBARID se je na Festivalu inovativnosti in ustvarjalnosti pri učenju predstavila s *Pepelkami*. Na fotografiji mentorici gledališke skupine *Slavček* **Petra Škrjanc** (levo) in **Nataša Špolad Manfreda**. Foto: Maruša Škrjanc

snetek, ki so si ga obiskovalci z zanimanjem ogledali. Ta je bil kasneje prikazan tudi na velikem zaslonu v interaktivni učilnici razstavišča.

Festival, ki se ga je udeležilo več kot 180 vrtcev, osnovnih in srednjih šol ter drugih izobraževalnih ustanov in različnih javnih zavodov, muzejev, galerij, gledališč in kulturnih centrov, je pritegnil veliko obiskovalcev. Z zanimanjem udeležencev festivala za ustvarjalnost in inovativnost kobariških osnovnošolcev sva bili zelo zadovoljni tudi učiteljici **Petra Škrjanc** in **Nataša Špolad Manfreda**, ki sva kot gonilni sili gledališke skupine *Slavček* pripravili tudi predstavitev *Pepelk* in s tem kobariške šole na festivalu.

Zavedamo se, da je spodbujanje ustvarjalnosti in inovativnosti ena od poglobitvenih usmeritev za ustvarjanje

sprememb v sodobni družbi, torej tudi v izobraževanju, zato se bomo potrudili še naprej delovati v tej smeri. Odločeni smo, da letos na Festivalu inovativnosti in ustvarjalnosti pri učenju nismo bili zadnjič.

Nataša Špolad Manfreda

ŠOLO BODO OPREMILI S SONČNIMI CELICAMI

Smast – Slovenske ekošole so spomladi skupaj s sponzorjem pripravile poseben projekt, imenovan *Energija je v naših rokah*. K projektu smo pristopili tudi v **Podružnični šoli Smast**.

S sodelovanjem v projektu smo ekošolarji želeli prispevati k odgovornejšemu odnosu do okolja, želeli smo simbolično prispevati k zmanjševanju onesnaževanja okolja

(nadaljevanje na strani 25)

TEDEN ARHITEKTURE 2008 – Korak naprej v kakovosti bivanja

NARAVNI GRADBENI MATERIALI

V zadnjih 30 letih so ljubitelji naravne gradnje z vsega sveta razvili vrsto alternativnih gradbenih materialov, s katerimi lahko graditelji brez skrbi za obstojnost in tehnično učinkovitost na zdrav način zaokrožijo konvencionalne načine gradnje.

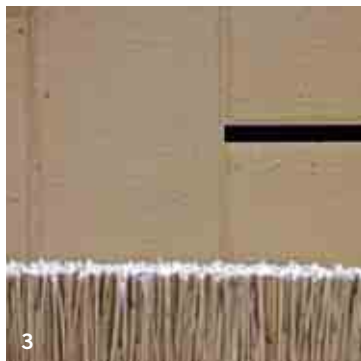
Izdelki na slovenskem trgu so trenutno pretežno uvoženi. Na voljo so v različnih specializiranih prodajalnah z naravnimi gradbenimi materiali. Zaradi relativno nizkega povpraševanja jih je mogoče kupiti po 2- do 10-krat višjih cenah, kot smo jih vajeni pri konvencionalnih izdelkih. Z naraščajočim povpraševanjem je pričakovati znižanje cen.

Ilovnati gradbeni materiali

Ilovica je z glino bogata zemlja, ki jo najdemo po vsem svetu. Že tradicionalne kulture so jo s pridom uporabljale za izgradnjo tako stanovanjskih kot tudi javnih objektov. Veliko teh stavb še danes priča o izjemni kakovosti omenjenega gradiva. Na tržišču so najbolj pogosti ilovnati ometi, zidaki in suhomontažne plošče. So v oblikah, ki omogočajo enako vgradnjo, kot smo je vajeni pri konvencionalnih gradivih.

Ilovnati omet dobimo v grobem ali finem stanju. Na les oziroma na druge mineralne podlage se nanaša strojno ali ročno. Nanos je običajno debel okoli dva centimetra. Ta debelina (živega in industrijsko neobdelanega materiala) skrbi za akumulacijo toplote in regulacijo klime v prebivališčih. V prostorih, ometanih z ilovico, se vlaga ohranja na idealnih 50–55 %. Z ilovnatim ometom ometana grelna telesa, kot so zidane peči ali registri stenskega gretja, v prostor oddajajo prijetno navlaženo sevalno toploto, pri suhomontažnih sistemih gradnje pa ta omet skrbi za zdravo akumulacijo toplotne energije.

Tovrstno akumulacijo lahko v suhomontažnih prostorih opravljajo tudi iz **ilovnatih zidakov** zgrajene predelne stene. Ilovnati zidaki so v tem primeru nežgana opeka, ki je na voljo v znanih NF- oziroma DF-formatih. Trendu su-

1 – ilovnata masivna stena (vir: Hiša), 2 – ilovnata montažna stena s trstičnim pletenjem, 3 – ilovnate suho-montažne plošče in trstika (vir: Gaja natura), 4 – ilovnata montažna stena v delu (vir: Veselko), 5 – vlakna izolacije

homontažne gradnje so proizvajalci ilovnatih gradbenih materialov sledili z razvojem oziroma izdelavo **ilovnatih suhomontažnih plošč**, ki jih lahko uporabljamo za izdelavo kateregakoli že znanega suhomontažnega sistema gradnje. Z ilovnatim ometom bandažirana in ometana ilovnata suhomontažna plošča v prostor prinese enake prednosti kot dva centimetra debel ilovnati omet.

Nežgana ilovica je občutljiva na vodo, zato se ilovnate materiale uporablja le v suhi notranjosti objektov – notranji ometi, predelne stene, suhomontažna obdelava ostrejših ali notranjih sten. Ilovnati omet na fasadi je pred vremenom treba zaščititi z apnenim opleškom.

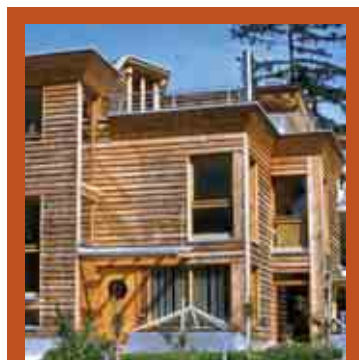
Naravni izolacijski materiali

Med izolacijskimi materiali je vedno več naravnih alternativ. Medtem ko nekatere naravne izolacije nastanejo kot rezultat predelave odpadnih materialov oziroma reciklaže – **papirni kosmiči**, **lesna vlakna** ali **pluta**, drugi zrastejo na širnih kmetijskih površinah oziroma mokriščih – **trstika**, **lan** in **konoplja**. Za izolacijske namene se uporabljajo tudi vlakna, ki smo jih vajeni iz industrije izdelave oblačil – **ovčja volna** in **bombaž**. Gre za uporabo odpadnih ali manj kakovostnih vlaken.

Izolativnost naštetih materialov je veliko bolj odvisna od gostote posameznega izdelka kot od surovine, iz katere je izolacija izdelana. Materiale odlikuje sposobnost reguliranja vlage, ki je pri nenaravnih izolacijskih materialih pogost problem. Od konvencionalnih izolacij se razlikujejo tudi po razredu požarne varnosti. Medtem ko je najvišji razred požarne varnosti A rezerviran za materiale iz mineralnih surovin, skoraj vse naravne izolacije sodijo v požarni razred B. Natančneje B2, ki še vedno zagotavlja popolnoma varno vgradnjo v segmentu izgradnje individualnih družinskih hiš. Za zviševanje požarne varnosti nekateri proizvajalci naravnim izolacijam dodajajo zdravju neškodljiv derivat borove soli – boraks, ki izolacijo varuje pred morebitnimi škodljivci in plesnijo.

Pri uporabi naravnih izolacijskih materialov velja posebno pozornost posvetiti prehodnosti pare skozi posamezen prerez bodisi ostrejša bodisi obodnih sten. V kombinaciji z naravnimi izolacijskimi materiali nikoli ne uporabljajo parne zapore, temveč le parne ovire. Ta predpostavka pozitivno vpliva na počutje – prostor diha in skupaj z njim tudi prebivalci.

- 1 – slamnata montažna stena v delu (vir: Hiša),
- 2 – ilovnata montažna stena z izolacijo,
- 3 – pralni apneni omet (vir: Tadelakt),
- 4 – bio pasivna hiša,
- 5 – apneni oplesk (vir: Hiša),
- 6 – zidne barve (vir: Gaja natura),
- 7 – tonirana zidna barva (vir: Gaja natura),
- 8 – zaščita lesenega stropa (vir: Gaja natura)

Naravna obdelava zidnih površin

Poleg obdelave zidnih površin z že omenjenim ilovnatim grobim in finim ometom je iz nabora naravnih surovin na voljo še vrsta materialov za dekorativno obdelavo zidnih površin. **Iz glin** v različnih barvnih odtenkih se izdelujejo dekorativni ometi, in sicer v naravno beli, oker rumeni ali opečno rdeči barvi, ki jih lahko dodatno pigmentiramo z zemeljskimi pigmenti. Le nekaj milimetrov debel nanos nima pomembnega vpliva na klimo v prostoru, s svojim žametnim izgledom pa omehča še tako oglati površini.

Veliko zanimivih dekorativnih tehnik je možnih tudi **na osnovi** pri nas tradicionalno bolj poznane **apna**. Medtem ko iz Italije uvožena "marmorino" ali "stucculustro" obujata tradicijo staromodnega italijanskega dizajna, iz severne Afrike uvoženi "tadelakt" prinaša orientalski pridih. Vse tri našteje tehnike so zanimive, ker z njimi v svoj dom prinesemo na vizualno zanimiv način oblikovano naravno vodoodbojno lastnost apna, ki so jo uspešno izrabljali že Rimljani, in sicer pri izgradnji sistemov vodne oskrbe. Bolj ali manj gladke in individualno zasnovane zglajene površine so enako vodotesne kot keramične ploščice, vendar še vedno dihaajo. Pri njihovi izdelavi med posameznimi ploskvami ne prihaja do nastanka fug, kar zagotavlja možnost brezskrbne higijene. Apnene omete lahko obarvamo z vsemi na apno obstojnimi naravnimi pigmenti in kopalniški prostori se tako v poljubnem barvnem odtenku zlijejo v oblikovano celoto.

Naravne zidne barve

Zidne površine običajno popleskamo. Tradicionalni apneni belež ali iz drugih mineralov izdelane zidne barve so naravne, ko jih v primerno viskoznost poveže naravno in paropropustno vezivo.

Naravne disperzijske barve namesto umetnih akrilnih smol povezujejo naravne drevesne smole. To so najmanj propustne barve, primerne za obdelavo slabše propustnih sistemov gradnje iz mavca ali betona. Visoka vsebnost smol zagotavlja delno pralnost zidnih površin.

Klasične apnene ali cementno-apnene omete je smiselno prebarvati z **barvami na osnovi apna** ali **marmorne moke**, ki jih povezujejo naravna veziva, kot je na primer kazein. Na ta način se ohrani naravna antiseptičnost apnenega ometa in njegova sposobnost vpijanja vlage oziroma dihanja površine.

Propustno oziroma za prostor najbolj terapevtsko zidno površino iz ilovnatih ometov bi sistemi zidnih barv preveč okrnili, zato je te površine najbolj primerno prepleksati z **ilovnatimi barvami** v podobnih barvnih odtenkih. Tudi te barve smejo vsebovati samo naravna veziva, kot je na primer celuloza. Naštete sisteme zidnih barv lahko kombiniramo z **naravnimi pigmenti**, ki so izdelani iz zmlete zemlje z različnih nahajališč po svetu ali iz umetno izdelanih oksidov različnih kovin. Njihovo mešanje z naravnim vezivom omogoča izvedbo dodatnih dekorativnih tehnik – izdelavo močnih polnotonskih akcentov ali nežno lazuriranje.

Pomeni tovrstna gradnja vračanje v preteklost?

Sodobna gradnja z naravnimi materiali je globoko zakoreninjena v tradiciji. Izkušnje naših prednikov, tako pozitivne kot tudi negativne, so raziskovalcem področja naravne gradnje omogočile oblikovati pristope, prilagojene načinu bivanja. V današnjem času, za razliko od preteklih dni, posebno pozornost namenjamo energetski varčnosti objektov. Na tem področju so se naravna gradiva izkazala kot najbolj ekološka. Njihova celotna energetska bilanca kaže, da v času pridelave oziroma priprave na vgradnjo, ne potrošijo skoraj nobene energije, medtem ko je z njimi možno zgraditi celo pasivni objekt – objekt najvišjega ranga energetske učinkovitosti.

Največji izziv za naravne graditelje je sodobna arhitektura – modernizem barv in oblik v primerjavi s tradicionalnim rustikalnim izgledom avtohtonih gradiv. Sodobne lesene masivne hiše niso več brunarice, temveč z različnimi sodobnimi sistemi lesene masivne gradnje zgrajeni individualni in javni objekti modernih oblik. Enako velja za ilovico in slamo.

Zunanje oziroma fasadne površine ostanejo dovolj odprte le, če se odločimo za ometke na osnovi apna ali silikatov. Ometi in premazi na osnovi umetnih akrilnih smol niso primerni, saj s tem uničimo dihanje stene in posledično povzročimo zastajanje pare

oziroma kondenza v notranjosti prostorov.

Tovrstne težave oziroma slaba izoliranost prostorov povzročajo nastanek zidne plesni, ki jo začasno odstrani antiseptični apneni belež ali občasna obdelava z raztopino borove soli.

Naravna zaščita lesa

Les najbolj naravno zaščitimo tako, da ga pripravimo z naravnimi procesi usklajeno sečnjo surovine, kontroliranim naravnim sušenjem polizdelkov in s pravilno vgradnjo posameznega izdelka. To velja tako za konstrukcijski les in stavbno pohištvo kot tudi za notranje in zunanje obloge. Na področju naravne zaščite lesa so na voljo premazi iz naravnih surovin, ki se uporabljajo v različne namene.

Pri zaščiti lesenih konstrukcij se lahko odločite za uporabo raztopine **borove soli**, ki pri prekomerni vlagi les varuje pred razvojem površinskih plesni in razvojem ličink morebitnih škodljivcev. Ker je borova sol topljiva v vodi, jo je treba pred padavinami zaščititi z naknadnim nanosom redke **mešanice naravnih olj – lanenega in borovega**.

Enak postopek obdelave lahko uporabimo za zaščito zunanjih lesenih površin, kot so fasade, ograje in zunanja stran stavbnega pohištva. Če omenjenega postopka zaščite ne ponavljamo, les sčasoma zaradi vpliva vlage in sončnih žarkov spremeni svojo barvo oziroma posivi. To je edini naravni proces zaščite lesa, ki ne potrebuje nobenega vzdrževanja. Če se želimo sivenju lesa izogniti, ga moramo zaščititi z zgoraj omenjenim redkim

oljem, ki mu dodamo kanček naravnega pigmenta, kar je edina med naravnimi surovinami razpoložljiva možnost zaščite pred UV-žarki. Tako obdelane vremenu izpostavljene lesene površine zahtevajo obnovo vsakih tri do pet let.

Kako pa je z zaščito notranjih površin? Pred spreminjanjem intenzivnosti barvnega odtenka lesa zaradi vpliva UV-žarkov les zaščitimo z dodajanjem pigmenta. Kanček belega pigmenta poskrbi za dolgotrajno svežino lesene površine.

Les v notranjosti prostorov je treba ščititi pred našo uporabo. Od otipa rok oddaljene površine, kot je na primer strop, lahko zaščitimo z uporabo rastlinskih olj, kot sta **laneno** in **tungovo olje**. Površine, ki se jih občasno dotikamo z rokami – notranja stran stavbnega pohištva, notranja vrata, stene ali pohištvo –, je smiselno zaščititi s sredstvi, ki jim je dodan **čebelji vosek**. Tenka plast voska na površini zagotavlja možnost čiščenja umazanih površin. Posebej obremenjene površine, kot so na primer lesena tla, zaščitimo s sredstvi na osnovi naravnih olj in po možnosti z dodatkom voska karnauba, ki med naravnimi surovinami zagotavlja najmočnejšo zaščito. Obstojnost naravno obdelanih tal je odvisna od gostote lesa in ne od premaza. Interval vzdrževanja tako obdelanih površin poleg trdote lesa določa redna uporaba primernih sredstev za nego naravno obdelanih površin. Neprimerna sredstva sčasoma odstranijo premaz.

Mateja A. Leskovar, gradbeni biolog

OPIS GLAVNIH DOMAČIH GRADIV ZGORNJEGA POSOČJA

Domača gradiva so zaradi spremembe načina življenja del naše preteklosti, ker pa so še vedno tu, so tudi del našega vsakdana.

Domača gradiva so obdelane surovine mineralnega, rastlinskega in živalskega izvora, pridobljene v domačem okolju. S pomočjo teh surovin, drugih naravnih danosti ter iz roda v rod prenašajočega se znanja so naši predniki izoblikovali danes že izginjajočo slovensko kulturno krajino in njeno najpomembnejšo sestavino, ljudsko arhitekturo. Surovine, ki so določile kulturno krajino in arhitekturne posebnosti Posočja, so: apnenec, peščenec, lapor, lehnjak, konglomerat, ilovica, lipa, kostanj, jesen, smreka, macesen, leska, vrba, negnoj, slama, lan, klej, smole, olja, mlezivo in čebelji vosek, če naštejemo glavne med njimi. Čeprav domačih gradiv v splošnem gradbeništvu danes ne uporabljamo več, saj so jih nadomestila umetna anorganska in sintetična gradiva – in z njimi smo ljudje, kot kaže, zelo zadovoljni – ostajajo zanimiva za ljubitelje zdravega načina življenja, za ekološko osveščene in za ljudi s spoštljivim odnosom do dediščine.

Les in kamen

Kamen in **les** sta v Posočju najbolj dostopni in uporabljeni gradivi. Tradicija njune uporabe sega v bronasto dobo, ko so si prebivalci Posočja postavljali prva bivališča na osnovi enostavne lesene skeletne konstrukcije s šotorasto streho in stenskimi polnili iz vejevja (Most na Soči). Kasnejši železnodobni prebivalci so hiše in poslopja izdelovali po principu kladnih konstrukcij iz tesanega lesa. Temeljne klade so bile od tal dvignjene z višjim kamnitim zidom,

obdanim z drenažo.

Kladna lesena gradnja je v Posočju prevladovala vse do 18. stoletja, ko so lesene masivne stene začeli izpodrivati kamniti zidovi. Žal se ni ohranila nobena posočska lesena hiša, ki bi nam lahko služila za navdih pri snovanju sodobnih lesenih hiš. Zvrhanega koša znanja s področja gradbene iznajdljivosti pa smo deležni ob proučevanju četr tisočletja starih lesenih kašč, ki so se ohranile na Logarščah, Humu, Pečinah, v Kneških Ravnah in Stopniku. Čeprav danes ne več toliko konstrukcijski, je les kot gradivo še vedno močna sestavina posočskega stavbarstva. Na Šentviški Planoti, v porečju Idrijce in Bače ter na ožjem Tolminskem občudujemo kompozicije in tesarske tehnike, zarisane v stogih, na Kobariškem in v Benečiji pa večplastni uporabno-okrasni ovoj, ki ga na pročeljih in dvoriščih tvorijo leseni ganjki, zunanja stopnišča, latniki in ograje. Harmonijo bivališča in narave izžareva obdeskana, nekdanj škodlana bovško-trentarska streha.

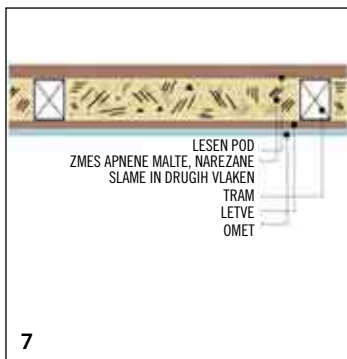
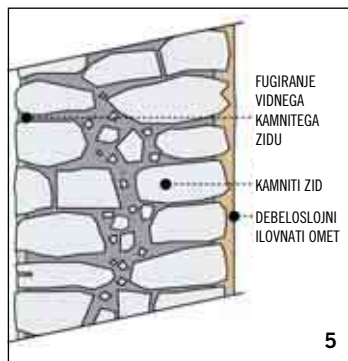
Gradbena in estetska **vrednost kamna** se je najlepše razvila ob nahajališčih kompaktnega in lepo strukturiranega apnenca – na severnih obronkih Banjške planote, na Livškem in v Breginjskem kotu. Hiše in poslopja so na teh območjih grajena z natančno obdelanimi, včasih prav megalomanskimi vogalniki, lepo oblikovanimi stebri, konzolami, okenski mi okvirji, mogočnimi portali in stopnicami, izdelanimi v domačih delavnicah. Znana je kamnoseška delavnica Andreja Murovca iz Kanalskega Loma.

1 – Les kot gradivo – les 250 let stare kašče iz Rakovca pri Logarščah ni bil nikoli premazan z zaščitnimi sredstvi, pač pa je bil pravilno sekan, obdelan in vgrajen. Kašča je preživela že več kot šest generacij. Foto: Ana Hawlina

2 – Nahajališča kamna so po kakovosti in vrsti v Zgornjem Posočju zelo raznolika, zato je način gradnje od vasi do vasi različen, loči se na zidanje s skrilavcem, rečnimi oblicami, konglomeratom, naravno lomljenim volčanskim apnencem in žaganim lehnjakom. Foto: Ana Hawlina

3 – Kamnita kritina – na območju Kanalskega Loma je bila v preteklosti poleg slamnate razširjena tudi kamnita "kraška" kritina, s katero je še vedno prekrita slikovita cerkev sv. Primoža in Felicijana v Kanalskem Lomu. Foto: Stane Bratuž

4 – Glina – kosi okrasnega glinastega ometa so bili najdeni med arheološkimi izkopavanji na Mostu na Soči. Bili so del notranje opreme prazgodovinskih hiš. Foto: Fototeka Tolminskega muzeja

5 – Ilovni ometi so primerni za obnovo starih objektov, grajenih s slabo obdelanim, neometanim kamenjem. Debeloslojni ilovni omet, nanešen na notranje kamnite stenske površine, bo uravnaval vlago med staro steno in prostorom ter deloval zvočno in toplotno izolativno. Prav tako bo prava podlaga za barvanje sten z naravnimi pigmenti.

6 – Vasi, ki so bile z enotnimi slamnati strehami potopljene v okoliške travnike in alpsko ozadje, so bile obenem mogočne in pravilne. Na sliki je Vrsno v času pred prvo svetovno vojno. Foto: Fototeka Tolminskega muzeja

7 – Slama, ličkanje, lanena in druga rastlinska stebala so se kasneje uporabljala tudi za izdelavo toplotne in zvočne izolacije lesenih stropov, šofitov. Na krajše kose narezana stebala, pomešana s slabšo apnenno malto, so vsuli med stropnike, ki so bili s spodnje strani na gosto obiti z letvami. Na vrhu je bil na stropnike nabit lesen pod.

8 – V trentarski apnenici so zadnjič žgali apno leta 2003, pridelali so 13 ton apna. Foto: Fototeka TNP

Ilovica in opeka

Nahajališča ilovice v Zgornjem Posočju so manjša in razkropljena. V nasprotju s spodnjo Vipavsko dolino (Renče, Bukovica), kjer se je močna opekarska tradicija razvila že v rimski dobi, so tu delovale le manjše opekarne v Kobaridu, Tolminu in okolici (Ušnik, Čiglinj, Slap ob Idriji). Izdelovali so **korce**, **planete**, **tlakovce** in **zidake**, slednji kamnite gradnje niso izpodrinili. Z motikami in nogami gnetena ilovica ter med žganjem slabo nadzorovan dovod kisika sta botrovala čudoviti končni površini in barvi opeke. Korčna kritina se je v Posočju močno razmahnila v obdobju prenove stavbnega fonda po prvi svetovni vojni, s položnim naklonom in mediteranskim vzdušjem je razburkala dotedanje stavbne posebnosti teh območij.

Nežgana ilovica se v Zgornjem Posočju za gradnjo ni uporabljala, pač pa so jo uporabljali kot vezivo pri gradnji kamnitih zidov, za zatesnjevanje štrn in vodohranov ter, kot tolčeno, za tla v kletih (phana ilovica).

Slama

Rženo slamo so v Zgornjem Posočju kot stranski kmetijski produkt uporabljali že v prazgodovini, z njo so prekrivali svoja bivališča. V rimski dobi je slamo delno izpodrinila opečnata kritina, slamnata pa se je vrnila v burnem obdobju preseljevanja ljudstev, domnevno je bila tudi glavna kritina naših slovanskih predni-

kov. Nekatere vasi so bile v celoti krite s slamo še do časa prve svetovne vojne. Znanje pravega alpskega načina prekrivanja s slamo ohranjajo na kmetiji Pri Francu v Kneških Ravnah.

Danes je slama zanimiva v povezavi z lesenim nosilnim skeletom, saj skupaj tvorita zelo učinkovit potresno odporen gradbeni sistem, do 60 centimetrov debele stene, ki jih v tem sistemu določa slama, pa vizualno obogatijo prostore.

Malte, pesek in veziva

Za vezivo ter osnovo ali dodatek ometom, obrizgom in beležem se je še donedavna uporabljalo **doma pridelano apno**. Pridobivali so ga s kuhanjem (žganjem) v apnenicah in gašenjem (morenjem) v apnenih jamah. Vsaka večja vas je imela skupno apnenico za enkratno ali večkratno uporabo, ki je v premeru merila povprečno šest metrov. Zidane apnenice so ohranjene v Trenti, Podbeli, na Livku in Modrejcah, ostanki pa so vidni tudi v Kremencah pri Kanalskem Lomu in na Kalu - Koritnici.

Za maltne mešanice so uporabljali okrogel pesek iz rečnih strug, pesek s pobočnih melišč, ostrorobi grušč soškega ledenika rumenkaste barve ter dolomitni pesek belo-sive barve iz peskopopov v Bukovem. Zanimivo je, da je bila na Modrejcah že z uvedbo katastra okoli leta 1850 za izkop grušč določena parcela za

skupno rabo in je v skupni (*komunski*) lasti in uporabi še danes. Pristine domače fasade so bile belih, sivih in bledorumenih tonov. Bolj kot barve pa so pester videz ustvarjale najrazličnejše tehnike tradicionalnih ometov.

Če želimo z oživljanjem naravne in kulturne dediščine ter negovanjem znanja kot kolektivne dobrine pripomoči k izboljšanju in razvoju življenja v domačem okolju – to je namreč cilj, ki smo si ga že večkrat zadali – je čas, da poznavanje domačih gradiv in gradbenih tehnik ponovno osvojimo. Le tako bomo lahko uspešno obnovili staro, novo pa snovali na temeljih razvoja narodne biti.

Besedilo in skice: Ana Hawlina
Informatorji: Peter Rušič, Slavko Žbogar, Zdravko Bizalj, Stanislav Komac in Marko Pretner.

TEDEN ARHITEKTURE V SLOVENIJI – URBANA PRENOVA

Ministrstvo za okolje in prostor, Direktorat za prostor, je v okviru predsedovanja Slovenije **Svetu Evropske unije** od 15. do 22. junija organiziralo **Teden arhitekture v Sloveniji**. Osrednji dogodek je bila mednarodna konferenca Evropskega foruma za arhitekturne politike v Ljubljani z naslovom **Urbana prenova – Prilaganje podnebnim spremembam**. **Posoški razvojni center** je teden obeležil z odprtjem razstave **Naravna gradnja nekoč in danes** in s strokovnim posvetom Gradiva, ekologija, potresna varnost. Celoten projekt Korak naprej v kakovosti bivanja, ki ga sofinancira **Ministrstvo za okolje in prostor**, predstavlja:

- glavne usmeritve na področju ekološke in sonaravne gradnje,
- tovrstno gradnjo kot izboljšanje kakovosti bivalnega okolja,
- primere dobrih praks ter prepletanje znanja starejših generacij in novih dognanj s področja uporabe naravnih gradiv ter
- prednosti lesene masive.

S tem želimo poudariti vlogo arhitekture pri oblikovanju kakovostnega grajenega okolja ter tako posredno prispevati k večji ozaveščenosti o kakovosti bivanja in skupni odgovornosti za nadaljnji prostorski razvoj.

Fotografska razstava

Gradbena biologija in avtorica omenjene razstave **Mateja A. Leskovar** iz Centra za ekološko gradnjo in zdrav način bivanja skuša obiskovalcem prikazati in približati celovito kakovost bivanja s tehnično usklajenim prepletanjem naravnih materialov (BIO trend) s sodobnimi, okolju prijaznimi tehnologijami (EKO trend). **Ana Hawlina** je predstavitev dopolnila s prikazom tradicije uporabe naravnih gradiv v Zgornjem Posočju. V Tolminu si razstavo lahko ogledate do sredine julija, in sicer pred Knjižnico Cirila Kosmača. Fotografije bodo razstavljene tudi v Bovcu in Kobaridu.

Informacije: Patricija Rejec, tel. št.: 05/ 38-41-500

(nadaljevanje s strani 20)

sodelovanje z organizatorji prireditve, predvsem športnih, dobro.

Tolminske ceste lani na srečo niso zahtevale smrtnih žrtev, leto pred tem pa so življenje izgubile štiri osebe, med katerimi sta bila kar dva motorista. Obravnavali so 131 prometnih nesreč (leta 2006 eno manj), število telesno poškodovanih se je v primerjavi z letom 2006 zmanjšalo, prav tako število alkoholiziranih povzročiteljev prometnih nesreč in kršitev prometne zakonodaje. Varuhi reda in miru tako ugotavljajo, da se je stanje na področju zagotavljanja varnosti cestnega prometa na območju PP Tolmin izboljšalo.

V prihodnje bodo tolminski policisti sicer več pozornosti namenjali lokalnim cestam. Lani se je namreč na njih v prometnih nesrečah poškodovalo več oseb (dve huje in osem lažje) kot leto poprej (ena huje in pet lažje), skupno pa se je na cestah v občini Tolmin v minulem letu poškodovalo 39 oseb, od tega šest huje. Lani so tolminski policisti opravili 244 intervencij, odredili petnajst pridržanj in opravili deset privedb – v vseh omenjenih primerih so tako zabeležili upad v primerjavi z letom 2006.

Ob tem seveda ne smemo pozabiti, da se policisti niso posvečali le odkrivanju kaznivih dejanj in kaznovanju nepridipravov, temveč tudi preventivnim akcijam in obveščanju javnosti prek medijev.

Po letnem poročilu PP Tolmin
povzela: Jerneja Kos

Še letos naj bi uredili tolminski mestni park

Lani konec maja je tolminski župan **Uroš Brežan** sprejel sklep o imenovanju *Komisije za urejanje drevnine v naseljih občine Tolmin*, ki deluje kot posvetovalni organ. Delajo

in predsednik komisije, **Zoran Štanta**, urbanist in predstavnik občinske uprave, **Ivan Kofol**, predstavnik Komunale Tolmin, **Gregor Podgornik**, predstavnik Krajevne skupnosti (KS) Tolmin in podpredsednik komisije, **Marko Kovačič**, predstavnik Območ-

V BRUNOVEM DREVOREDU so popravili cesto, uredili pločnik, posekali šest odraslih dreves in posadili prav toliko mladih sadik. Čakajo jih še zaključna dela do poti na Kozlov rob.

prostovoljno, njihovo delo pa je časovno vezano na županov mandat. "Ne vem, kako imajo to urejeno druge občine, vendar menim, da je to področje pomembno za kakovost bivanja. Pa tudi krajani so pokazali veliko zanimanje," je razloge za ustanovitev omenjene komisije pojasnil Brežan.

V komisiji sodelujejo mag. **Ljubo Čibej**, predstavnik strokovne javnosti

ne enote Tolmin Zavoda za gozdove Slovenije, **Mafalda Lipušček**, predstavnica Turistične zveze Gornjega Posočja, in **Joško Čufer**, predstavnik Turističnega društva Tolmin. Komisija poudarja pomen obveščenosti javnosti, saj pravijo, da je ljudem treba dati možnost, da vplivajo na to, kar se v njihovem okolju dogaja. "Komisijo sestavljajo predstavniki različnih področij, da bi pokrili zanimanja čim

več prebivalcev, čeprav so si ta mnenja včasih tako nasprotna, da je težko vsem ugoditi," pravi Čibej in dodaja, da si prizadevajo za sodelovanje z vsemi krajevnimi skupnostmi.

Naloge komisije so pisne usmeritve, nasveti in predlogi županu glede dolgoročnih ciljev in sprotih nujnih ukrepov. V izvedbeni program občine želijo uvrstiti predloge in rešitve, katerih izvajalec je **Komunala Tolmin**. "Županovo odločitev za ustanovitev komisije pozitivno sprejemam. Mi smo sicer samo izvajalci, vendar pa je določena dela lažje opravljati, saj smo prejšnja leta delali z lastnim znanjem, zdaj pa nam je v pomoč strokovno znanje komisije," Brežanovo odločitev ocenjuje direktor Komunale Tolmin **Berti Rutar**. Komisija deluje kot posvetovalni organ. "Mi lahko nekaj predlagamo, del pa ne izvajamo in ne moremo vplivati na to, kdaj bodo predlogi izvedeni in ali sploh bodo," delovanje komisije komentira njen predsednik Čibej in nadaljuje: "Komunala Tolmin ima za zelene površine namenjenih nekaj sredstev, ki pa jih večinoma namenijo zelenicam in premalo drevesom." Rutar na to odgovarja: "Težava je v tem, da so sredstva že več let enaka, medtem ko se je obseg vzdrževanja bistveno povečal." Letos so iz občinskega proračuna prejeli celo manj denarja kot prejšnja leta. Za zasaditve in vzdrževanje zelenic v Tolminu in na Mostu na Soči so namenili 51.500 evrov sredstev. "Samo za obvežitev enega drevesa so stroški okoli 300

Utrinki

(nadaljevanje s strani 20)

z izpušnimi plini ter s tem tudi k zmanjšanju podnebnih sprememb. Zato smo od 1. do 21. aprila uporabljali po tri pedometre na razred, ki so beležili prehojene in pretečene poti učencev tako v dopoldanskem kot tudi v popoldanskem času in med vikendi. Ob zaključku akcije smo prehojene korake sešteli in organizatorjem akcije ter njihovi komisiji poslali rezultate.

Komisija je med vsem udeleženi slovenskimi šolami za najuspešnejšo razglasila prav šolo v Smasteh. Po poročilu smo namreč prehodili povprečno največ korakov na učenca. Naš trud in zavzetost so sponzorji bogato nagradili – šolo bodo opremili s sončnimi celicami.

Besedilo in foto: S. K.

Z USPEŠNIM SODELOVANJEM V PROJEKTU ENERGIJA JE V NAŠIH ROKAH bodo Podružnično šolo Smast opremili s sončnimi celicami.

VRTIČKARJI V PIŽAMAH

Dolenja Trebuša – V **Vrtcu Dolenja Trebuša**, ki ga obiskuje trinajst nadebudnežev, se dogaja veliko zanimivega, saj so starši in drugi krajanji vzgojiteljicam vedno pripravljeni priskočiti na pomoč. Tako smo se pred kratkim s starši odločili, da bodo otroci spet izkusili nekaj novega in prespali noč v vrtcu brez njih.

Komaj smo dočakali petek sredi maja, dan za **Pižama party v palčkovi deželi**, kot smo poimenovali dogodek. Zvečer so otroci pogumno in veselo prikorakali v vrtec z nahrbtniki, v katerih je bila obvezna oprema – pižama, žepna svetilka in igrača za sladko spanje. Najmlajša udeleženca Pižama partyja sta bila otroka, stara le dve leti in pol. Po dobri večerji, ko je bila zunaj že skoraj tema, ►

evrov," pojasnjuje Rutar.

V enem letu delovanja je komisija Brežanu poslala več predlogov. "Z delovanjem in predlogi komisije sem zelo zadovoljen. Člani so resno poprijeli za delo, njihovi predlogi so smiselni, predvsem pa je dobro to, da se ukvarjajo s stvarmi, za katere na občini nimamo časa," o predlogih meni Brežan. Člani komisije se dobivajo na rednih sestankih, delajo na terenu, odpravili pa se bodo tudi na strokovno ekskurzijo v Padovo.

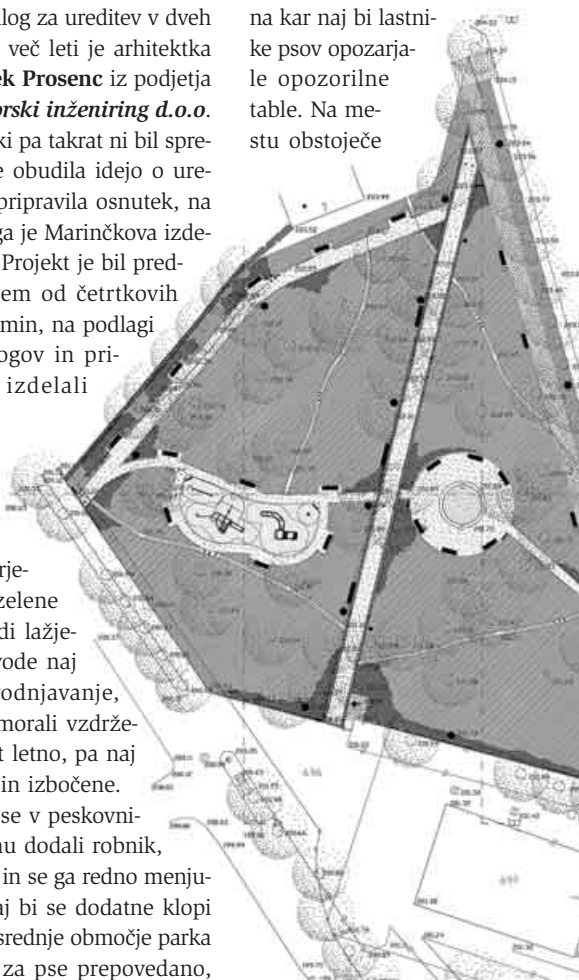
Kot pravi Čibej, ki je v komisiji zadolžen za stike z županom, javnostjo in mediji, bodo na naslednjem sestanku pripravili seznam najnujnejših predlogov, ki bi jih morali najprej rešiti. "Upoštevali bomo prioritete, ki jih bodo zastavili v komisiji, seveda pa je vse odvisno od finančnih sredstev," na slednje odgovarja Brežan in zagotavlja, da bo "tolminski park zagotovno med njimi". Vse ideje, ki ne bodo na seznamu prioritet, bodo člani komisije predstavili septembra, tako da jih bo občina uvrstila v proračun za naslednje leto.

Prvi viden rezultat dela komisije bo ureditev tolminskega parka. Ker komisija meni, da je park neurejen in se drevesa premalo neguje, so

predstavili predlog za ureditev v dveh fazah. Že pred več leti je arhitektka **Darja Marinček Prosenc** iz podjetja **Populus Prostorski inženiring d.o.o.** izdelala načrt, ki pa takrat ni bil sprejet. Komisija je obudila idejo o ureditvi parka in pripravila osnutek, na podlagi katerega je Marinčkova izdelala nov načrt. Projekt je bil predstavljen na enem od četrtkovih večerov KS Tolmin, na podlagi zbranih predlogov in priporočil pa so izdelali končni načrt.

Predlagajo ureditev poti s kamnitimi robniki, ki bi onemogočali širjenje peska na zelene površine. Zaradi lažjega odtekanja vode naj bi uredili odvodnjavanje, poti, ki bi jih morali vzdrževati vsaj enkrat letno, pa naj bi bile utrjene in izbočene. Predlagajo, da se v peskovniku, ki naj bi mu dodali robnik, zamenja pesek in se ga redno menjuje. Postavile naj bi se dodatne klopi in smetnjaki, osrednje območje parka pa naj bi bilo za pse prepovedano,

na kar naj bi lastnike psov opozarjale opozorilne table. Na mestu obstoječe

LEGENDA:

- pesek granulacije 5-8mm
- pločnik
- lubje
- mulda (prod)
- zasaditev
- rešetka
- ulična svetilka
- koš za smeti
- koš za pasje iztrebke
- tabla z napisom "Prepovedano za pse"
- tabla z napisom "Pse na vrvice"
- zid za sedenje
- parkovna klopi
- meteorni jašek
- pitnik
- obstoječe drevice

pitne vode naj bi se postavil kamniti vodnjak s tekočo vodo, namestili pa naj bi tudi od tri do pet svetil. Komisija je predvidela posaditev novih drevesnih in grmovnih vrst. V drugi fazi ozelenitve naj bi postavili še igrala za otroke, do katerih bi uredili ustrezne poti.

Na portalu javnih naročil **Ministrstva za finance** in na spletni strani Občine Tolmin je bil 27. maja objavljen razpis za izvajalca tega projekta. Po Brežanovih ocenah je vrednost javnega naročila 135.000 evrov brez DDV-ja. Izvajalci lahko svoje ponudbe

Utrinki

S PIŽAMA PARTYJEM V PALČKOVI DEŽELI so otroci naredili svoj prvi korak na poti k samostojnosti. Foto: arhiv vrtca

► smo se z lučkami odpravili na sprehod iskat palčke. Prav nič nas ni bilo strah. Na poti smo jih našli kar tri, ki so nam igrali na instrumente. Vmes smo se šli še reševalce in mnogim žabam pomagali prečkati cesto. Po vrnitvi v vrtec se je ob palčkovi glasbi odvila palčkova modna revija

pižam. Otroci so bili izvrstni manekeni in vsak je požel močan aplavz. Uživali smo še ob palčkovih igrarijah z lučkami ter palčkovih risankah, ki smo jih gledali leže na blazinah in ležalnikih. Počasi smo potonili v spanec in noč je bila mirna. Zjutraj še nismo pozajtrkovali, ko so že prišli

starši po svoje otroke. Za udeležbo na Pižama partyju so vsi otroci prejeli medaljo, sedaj pa si želijo, da bi zabavo ponovili že jutri in še več naslednjih dni. S tem so nam povedali, da jim je bilo lepo, obenem pa so to noč naredili svoj prvi korak na poti k samostojnosti. Vsekakor gre zahvala tudi staršem, da so nama zaupali svoje otroke.

Dragica Obid in **Polona Pregelj**, vzgojiteljici

TOLMINSKI OSNOVNOŠOLCI USPEŠNI NA DRŽAVNIH TEKMOVANJIH

Tolmin – Učenci **OŠ Franceta Bevka Tolmin** so tudi v tem šolskem letu dosegali dobre rezultate na tekmovanjih na državni ravni.

Učenka devetega razreda **Jana Klinkon** je pod mentorstvom učiteljice **Tatjane Veličkovič** prejela zlato priznanje iz angleščine. Ker je državne teste edina iz naše regije rešila brez napake in dosegla vse možne točke, so jo povabili v Ljubljano na **Festival znanja in umetnosti**, kjer je najbolje sprejel šolski minister **Milan Zver**.

Zlato Cankarjevo priznanje je na tekmovanju iz slovenskega jezika osvojila devetošolka **Maja Dolenc**, in sicer pod mentorstvom učiteljice **Magde Juretič**.

Zlata Vegova priznanja sta si na tekmovanju iz matematike prislužila **Andreja Benedežič** in **Jernej Šorli**, oba učenca sedmega razreda, Andreja pa je zaradi izvrstnega rezultata prejela še drugo nagrado. Zlato Vegovo priznanje je dobil tudi devetošolec **Tadej Rutar**, ki se je zaradi izvrstnega rezultata udeležil tudi mednarodnega tekmovanja *Disfida Matematica* v Palmanovi v Italiji.

V okviru tekmovanja *Vesela šola* je zlato priznanje dobilo pet učencev, in sicer šestošolki **Nina Klanjšček** in **Julija Herman** pod mentorstvom učiteljice **Denise Šuler Rutar**, sedmošolki **Nika Kovačič** in **Tjaša Leban** ter devetošolec **Primož Kavčič** pa pod mentorstvom učiteljice **Tanje Kavčič**. Tolminska OŠ je tako na tem tekmovanju med vsemi šolami zbrala največ zlatih priznanj.

Uspešni so bili tolminski učenci tudi na športnem področju, saj se lahko pohvalijo z naslovom ekipnih držav-

pošljejo do 7. julija do 12. ure, javno odpiranje ponudb pa bo uro kasneje. O izbiri izvajalca odloča komisija, v kateri sodelujejo **Miran Drole, Darko Hrast** in **Zoran Štanta**, prednost pa imajo ugodnejši ponudniki: "Ob izpolnjevanju vseh ostalih pogojev razpisa je edino merilo za izbor cena," pravi Brežan. Ponudniki bodo o izbiri izvajalca obveščeni do 11. julija. "Računamo, da bo letos park končan. Vsaj taka je bila obljuba," pravi Čibej. Rok za začetek gradnje je takoj po podpisu pogodbe, rok dokončanja pa 30. september.

Tolminski park je bil osnovan na začetku 20. stoletja, ko so na območju njiv in zelenic tudi v drugih krajih po Sloveniji nastajali parki. "Očitno so takrat potrebo po parkih videli bolj kot danes, čeprav še ni bilo toliko pozidanih površin," pojasnjuje Čibej. Tako bi ljudje morali razmišljati tudi danes, ko se vasi širijo. Zelenice je treba ohraniti, da bi nekoč postale parki, saj "ko te zelenice pozidamo, poti nazaj ni". Zelenje bo s spremembami podnebja postajalo vse pomembnejše. "Z ekstremnimi temperaturami bodo drevesa še nujnejša, saj bodo zagotavljala ugodno klimo - hladnejši zrak poleti, pozimi

pa zavetje pred vetrom." Za urejanje zelenih površin je letos tolminska občina namenila 213.500 evrov, vendar pa Čibej meni, da je težava v razmišljanju: "Ne smejo biti prioritete samo pločniki in pozidave, treba je skrbeti tudi za zelene površine. Drevo bi moralo biti pogoj, sestavni del infrastrukture, tako kot je na primer ulična svetilka. Vsaka površina, večja od 400 m², bi morala imeti zelenje."

Kot pravi Čibej, kljub temu da je za tolminske prebivalce glede na anketo, ki jo je leta 2000 izvedlo **Soško gozdno gospodarstvo Tolmin d.d.**, park najpomembnejša zelena površina v Tolminu, ne smemo pozabiti na ostale zelene površine, ki bi jih morali urediti. Eden od najdražjih in največjih projektov je ureditev zelenice pri tolminskem zdravstvenem domu, ki je po mnenju komisije primerna za ureditev parka. Med ostalimi predlogi so še ureditev Tumovega drevoreda, Gregorčičevega parka, zelenice ob **Knjižnici Cirila Kosmčiča**, tolminskega vrtca, ureditev dostopa v mesto, okolice mesnice in območja balinišča, okolice pohišstva in Ficovega klanca pod njo ter dokončanje Brunovega drevoreda. Tam so

se namreč dela že začela – popravili so cesto, uredili pločnik, posekali šest odraslih dreves in posadili prav toliko mladih sadik. Čakajo jih še zaključna dela od spomenika Brunu Morettiju in Albinu Rejcu do poti na Kozlov rob. Komisija meni, da je treba lipov drevored ohraniti, pločnik pa urediti na zgornji strani ceste: "Če bomo na cesti do Petelinca uspeli ohraniti drevored, smo člani komisije izpolnili svoje poslanstvo," zaključuje Čibej.

O tem, katera dela so po mnenju Komisije za urejanje drevnine v naseljih občine Tolmin najnujnejša in katerim bo prednost dala občina, boste lahko prebrali v naslednjih številkah **EPICentra**. Moto komisije se glasi "posaditi je treba več dreves kot posekati", zato lahko pričakujemo, da se bodo posekala samo drevesa, ki jih je treba nujno odstraniti zaradi varnosti, vsa odstranjena drevesa pa bodo nadomestile sadike.

Besedilo in foto: Mariša Bizjak

Na Šentviško planoto po obnovljeni cesti

S tem, ko so sredi maja namenu predali obnovljeno cesto na Šentviško planoto, so se tudi uradno za-

ključile štiri večletne investicije, in sicer modernizacija odseka Slap ob Idrijci-Markaduc, sanacija posedkov na cesti Pečine-Ponikve, modernizacija ceste Klavže-Logaršče ter sanacija podpornih zidov in propustov na lokalni cesti Idrija pri Bači-Ponikve. Skupna vrednost lani izvedenih del je znašala skoraj 608.000 evrov, od tega je 413.000 evrov prispevala država, preostalih 187.000 evrov pa je morala zagotoviti občina.

Dobrih deset kilometrov obnovljenih cest so v vasi Roče simbolično odprli tolminski župan **Uroš Brežan** ter predsedniki krajevnih skupnosti Slap ob Idrijci, Šentviška Gora, Pečine in Ponikve, in sicer **Marko Rušič, Jernej Kenda, Miha Laharnar** in **Damjan Kranjc**, ki so prerezali trak in s tem simboličnim dejanjem cesto tudi uradno odprli. Poudarili so, da ta predstavlja pomembno pridobitev za nadaljnji razvoj krajev na Šentviški planoti, saj je zanj ključen ravno primerno urejen dostop. Na račun širše ceste in ustrežnejše speljanih ovinkov se Planotarji po vsej verjetnosti sedaj lahko nadejajo tudi večjega števila turistov v svojih slikovitih vaseh.

Špela Kranjc

Utrinki

nih prvakov v krosu za leto 2008. Ekipa tolminske šole je tako pod mentorstvom učitelja **Mateja Gaberščaka** ponovila lanskoletni dosežek.

Na šoli so zadovoljni z doseženimi rezultati, čeprav so se kriteriji za osvojitve priznanj zelo zaosttrili. Našteli so le najboljše dosežke, njihovi učenci pa so osvojili tudi veliko srebrnih in bronastih priznanj. Ob tej priložnosti so se dogovorili tudi za sprejem nagrajenih učencev pri tolminskem županu, kar ocenjujejo kot zelo primerno gesto.

Po podatkih Alenke Kragelj zapisala: **Jerneja Kos**

TURIZMU ŠE VEDNO NAJBOLJ POMAGA NAŠA GLAVA

Podbrdo – Festival turističnih podmladkov, namenjen snovanju idej za nove turistične proizvode, vsako leto ponovno dokaže, da mladi prepoznajo izzive turizma v svojih lokalnih okoljih. **Turistična zveza Slovenije** je festival **Turizmu pomaga lastna glava** letos organizirala že 22., **OŠ**

PROJEKTO NALOGO KAR MAT' JE UČILA, JE LIČNO POSNET je skupina iz OŠ Podbrdo predstavila na turistični tržnici v Novi Gorici in zanj je prejela srebrno priznanje.

Simona Kosa Podbrdo pa je na njem sodelovala drugo leto zapored.

Od zrna do mize je bil delovni naslov tokratnega festivala, v okviru katerega je 17-članska skupina učenk in učencev od 6. do 9. razreda raziskovala dediščino Baške grape na področjih pridelovanja hrane, starih

kmečkih pripomočkov in prehranjevanja nekoč. Izdelali so projektno nalogo z naslovom **Kar mat' je učila, je lično posnet**, pri čemer so sodelovali s **Turističnim društvom Podbrdo** in **Društvom Baška dediščina**, vključili pa so tudi mnoge krajanke. Povzetke raziskovanja so

posneli v zanimivi 26-minutni oddaji, izdelali pa so še zbirko receptov tradicionalnih jedi Baške grape. Svoj projekt je podbrška šola predstavila na turistični tržnici v Novi Gorici in zanj prejela srebrno priznanje.

Besedilo in foto: Mojca Rutar

MLADI ČLANI TURISTIČNEGA DRUŠTVA SMAST V AKCIJI

Smast – Turistično društvo (TD) Smast, kamor so vključeni prebivalci vasi Ladra, Smast in Libušnje, je bilo na pobudo krajanov ustanovljeno pred letom dni. V sodelovanju z **Občino Kobarid, OŠ Simona Gregorčiča Kobarid** in s **Podružnično šolo Smast** so v upravljanje prevzeli Gregorčičevo ali Slavčkovovo učno pot. Pod budnim nadzorom **Darka Smrekarja** društvo skrbi tudi za obveščanje krajanov, predvsem pa se trudijo za lepši izgled vasi in urejanje okolice.

Zadnje dni maja so mladi Smaščani v celodnevni delovni akciji uredili prostor za postavitve zabojnikov za ločeno zbiranje odpadkov, na vseh pomembnejših križpotih Gregorčičeve učne poti pa so postavili količ-

Turizem in odpadki

V Posočju gradimo turizem na športnih aktivnostih na Soči, naravnih znamenitostih, vojnih ostalinah in neokrnjeni naravi. Ponudbo pogosto zmotijo odpadki v različnih oblikah. Malomarnost povzročiteljev, ki odlagajo odpadke v naravo, skušajo omiliti razna društva in prostovoljci, ki v spomladanskem času organizirajo čistilne akcije, Komunala Tolmin pa jih podpira z brezplačnimi odvozi zbranih odpadkov.

Sveda imajo udeleženci s takšnimi akcijami izključno dobre namene, ki pa se zaradi spleta okoliščin lahko izrodijo, kot se je zgodilo med letošnjimi prvomajskimi prazniki v okolici Bovca. Čistilna akcija se je zaradi slabega vremena zavlekla do zadnje sobote v aprilu, zabojnike pa so zaradi obilice dela v prazničnih dneh lahko odpejlali šele po prvem maju. Žal so bili v času prvomajskih praznikov aktivni še drugi "prostovoljci", ki so zabojnike zasuli s kosovnimi in drugimi odpadki iz bovskih domov, tako ni turistov pričakal nič kaj lep prizor.

Iz gospodinjstev in dejavnosti se odpadke redno odvažajo. Turistična dejavnost je sezonskega značaja, zato se v poletni sezoni odpadki iz te dejavnosti pobirajo dvakrat tedensko, po naročilu izvajalca dejavnosti pa tudi pogostejše. Kljub temu se zlasti na Bovškem in na drugih obljudenih turističnih točkah ob vikendih ob zabojnikih pojavljajo večje količine odpadkov.

Odgovorni turistični ponudnik bi moral poskrbeti za zbiranje odpad-

MED LETOŠNJIMI PRVOMAJSKIMI PRAZNIKI je bilo aktivnih več vrst prostovoljcev – nekateri so čistili reke in njihove bregove, drugi pa so se rešili svojih kosovnih odpadkov. Foto: arhiv PRC

kov, ne pa le iskati izgovorov, ko je treba nabaviti posodo in plačati strošek ravnanja z odpadki. Če se turizem gradi na osveščenih gostih, bi moral biti tudi ponudnikov interes gostu ponuditi standard ločevanja odpadkov, kot ga je ta vaje v domačem okolju. Le korektno sodelovanje ponudnikov in izvajalca javne službe

ravnanja z odpadki bo dalo ugodne pogoje za razvoj dejavnosti.

Turizem niso samo gostje, ki pri nas preživljajo daljši dopust, mnogo je dnevnih, zlasti tako imenovanih vikendgostov. Obiskovalci se ustavljajo ob Soči, na turističnih točkah in odlagajo odpadke, ki jim ostanejo po obrokih "iz nahrbtnika". Če na teh lokacijah turistične organizacije ali občine ne poskrbijo za zbiranje in odvoz odpadkov, se hitro pojavijo kupi odpadkov. Obiskovalci "kopališča" ob Soči pod volčanskim mostom Pri Peršetu najbrž še niso pozabili kupa odpadkov na makadamskem parkirišču lani poleti. Turistov, ki so lahko brezplačno kampirali na tako zanimivi lokaciji, kup odpadkov očitno ni motil, gotovo pa to ni bila reklama za urejeno turistično destinacijo.

Vsako leto je veliko slišati o stanju okolja po množičnih prireditvah, ki se v poletnih mesecih dogajajo pod Tolminom ob reki Soči, pa tudi drugje. Organizatorji morajo računati tudi na strošek za ravnanje z odpadki, saj so po festivalih dolžni poskrbeti za organiziran odvoz odpadkov

in čiščenje prizorišča z okolico. Podobno velja za številne mladinske tabore, ki jih organizirajo taborniki, skavti in drugi.

Še tako zanimiva turistična ponudba bo zbledela, če ponudniki turističnih storitev in domačini ne bomo poskrbeli za pravilno zbiranje in odlaganje odpadkov, ki so v vseh oblikah moteč element v okolju. Zelo kratkovidno je razmišljanje, da mora biti čisto naše dvorišče, vseeno pa nam je, kako izgleda okolica zabojnikov in narava.

Kot izvajalci javne službe sprejemamo pobude za boljše izvedbo te dejavnosti, ne moremo pa vedno biti dežurni krivci za neurejeno stanje. Dejavnost ravnanja z odpadki se v celoti pokriva s ceno, zato je vsak povzročitelj, tudi turistični ponudnik, organizator prireditve ali tabora, dolžan poravnati stroške za oddane odpadke. Turizem smo ljudje, a z ljudmi so povezani tudi odpadki.

Olga Štrukelj, Komunala Tolmin

Utrinki

REZULTAT CELODNEVNE AKCIJE Turističnega društva Smast so tudi usmerjevalne table na Gregorčičevi učni poti.

ke z ličnimi tablicami, ki pohodnike usmerjajo na prave poti in steze. Pred časom so že uredili in označili znamenito pešpot do slapu nad vasjo, v naslednjem letu pa nameravajo na vseh pomembnejših točkah in ob objektih na tej poti postaviti informativne table. Poleg delovnih akcij mladim pa TD podpira tudi želje in neskomne načrte posameznikov za pridobitev turističnih apartmajev ter usposabljanje mladih članov pri vključevanju društva v **Lokalno turistično organizacijo Sotočje** in širjenju društvene društva.

Besedilo in foto: Pavel Četrtič

Utrinki

MORDA TO ŠE NI VSE

Most na Soči – OŠ Dušana Muniha Most na Soči sta letos obiskovala 302 učenca, od tega je bilo 131 učencev od šestega do devetega razreda. Veliko se jih je udeležilo različnih tekmovanj, sodelovali so na natečajih in razpisih. O dosežkih smo v prejšnjih številkah **EPIcentra** že poročali, zato sem med tekmovalci izbrala samo najzlahtnejše.

Zlata priznanja so na tekmovanju o sladkorni bolezni prejele **Manca Leban**, **Tjaša Lapanja** in **Nuša Brišar**. Njihova mentorica je bila **Kira Taljat Biščanin**. S kar dvema zlatima priznanjema pa se lahko pohvali **Petra Hvala**. Pod mentorstvom **Urške Kenda Mavrar** je osvojila zlato Stefanovo priznanje, zlato Vegovo

Poletje prinaša svoje pasti

Naloge policije so poleg represivnih tudi preventivne oblike delovanja. Preventivo policisti izvajamo na vseh področjih dela – pri prometni varnosti, različnih oblikah kaznivih dejanj oziroma premoženjskih deliktih, vandalizmu ... S preventivnimi aktivnostmi kar v največji meri sodelujemo s šolami in z vrtci, otroke pa skušamo naučiti predvsem pravilnega obnašanja v prometu.

Tako se z najmlajšimi učimo pravilno in varno hoditi po cesti, kolesariti in rolati, z njihovimi starejšimi prijatelji pa se dotaknemo tudi vprašanj in nevarnosti, ki jih prinašajo odvisnosti (predvsem od alkohola in prepovedanih drog). Nekaj preventivnih nasvetov, vezanih prav na poletje, v razmislek podajamo tudi bralcem *EPIcentra* v novi rubriki *Za našo varnost* in upamo, da bomo s tem lahko preprečili kakšen neprijeten dogodek oziroma izkušnjo.

Poleti je na naših cestah še več udeležencev

V poletni vročini policisti najprej svetujemo strpnost do drugih udeležencev v prometu. Obenem je seveda treba vožnjo prilagoditi vremenskim razmeram, razmeram na cesti in tudi svojim voznim sposobnostim. Ne spreglejmo dejstva, da je v lepem vremenu na cesti več kolesarjev in tekačev, že spomladi pa se je zelo povečalo tudi število motoristov – ne samo

NA CESTAH NA OBMOČJU POLICIJSKE POSTAJE (PP) TOLMIN je v letu 2003 umrlo sedem oseb, od teh dva voznika motornega kolesa, leta 2004 se je smrtno ponesrečil en motorist, leta 2006 pa sta bila med štirimi smrtnimi žrtvami prometnih nesreč prav tako dva motorista. Najboljše stanje prometne varnosti smo zabeležili v letih 2005 in 2007, ko na cestah na območju tolminske PP ni ugasnilo nobeno človeško življenje, kar je naš cilj in želja tudi v prihodnje – kljub objektivnemu povečanju frekvence motornih vozil, še posebej motornih koles v tranzitu v času poletne turistične sezone v Posočju. **Marijan Kuščer**, pomočnik komandirja PP Tolmin

domačinov, ampak tudi tujcev. Njihova največja pomankljivost je več kot pol ožja silhueta od avtomobilove, obenem pa vozijo enako hitro ali pa

celo hitreje kot avtomobilisti. Motorista ni težko spregledati, zato velikokrat pride do prometne nesreče. Če se na primer vključujemo v promet na glavno cesto, se pred tem prepričamo, ali je cesta prosta: pogledamo v levo (je prosto), v desno (je prosto) in šele nato speljemo. Za to da smo pogledali levo in desno, smo porabili dve sekundi, v tem času pa motorist lahko prevozi 55,4 metra (če vozi 100 km/h) in trčenje je neizbežno. Pri takem trčenju si motorist najverjetneje poškoduje hrbtenico in pristane v invalidskem vozičku, velikokrat pa se taki trki žal lahko končajo s smrtjo tako motorista kot morebitnega sopotnika. Zato policisti svetujemo, naj se vam ne mudi – v križiščih raje počakajte še sekundo ali dve in se s ponovnim pogledom v levo prepričajte

te, da se vam ne približuje motorist, ki ste ga morda prej spregledali.

Sicer pa poletje ni le čas dopustov in izletov, ampak tudi čas košnje in spravila sena. Tako so udeleženci v prometu tudi traktorji s priključki in drugi delovni stroji, ki sodijo med počasnejša in okornejša vozila. Za njihovo varno vožnjo uporabnike omenjenih vozil opozarjamo na: • pravilno opremljen traktor (kabina ali lok, delujoče zavore in luči, rumena luč ...); • nepravilno naložen tovor (zmanjšana stabilnost vozila, manjša preglednost, zakrite luči ...); • pravi len prevoz oseb (poseben sedež za prevoz, prepovedano prevažanje oseb na traktorskih priključkih ...). Z upoštevanjem predpisov bosta vožnja po cesti ter delo na polju, gozdu in travniku za traktoriste in druge udeležence varnejša.

Vaš dopust je priložnost za tatove

Približuje se tudi težko pričakovani dopust in s tem vaša odsotnost od doma. Naj vas opozorimo na varnost vašega imetja in premoženja, za kar lahko največ storite kar sami. Če odhajate na daljše počitnice, o tem obvestite vaše bližnje ali sosede. Ti naj ob vaši odsotnosti nadzirajo vaše imetje. Po potrebi naj za dan ali dva prižgejo čez noč kakšno luč v prostorih ali pa pustijo vključen televizor oziroma radio. Iz poštnega nabiralnika naj vam sproti odnašajo pošto, kar bo vsekakor dajalo videz in občutek, da je nekdo doma.

Pa lep in varen pozdrav do prihodnjici.

Jure Kenda, PP Tolmin

Foto: arhiv PP Tolmin

Utrinki

priznanje pa pod mentorstvom **Karmen Kragelj**.

Zlatih bralcev je bilo deset, osvojili so vse slovenske bralne značke, osem pa je takih, ki se ponašajo tudi z angleškimi. Za pridne bralce je skrbela knjižničarka **Zorka Paulina**.

Uspešni so bili tudi naši športniki. So zmagovalci medobčinskega prvenstva v malem nogometu za mlajše učence, z naše šole pa prihaja tudi najboljši strelec turnirja **Nejc Hozjan**. Na medobčinskem prvenstvu v malem nogometu za starejše učence so naši nogometaši stali na drugi stopnički, naslov najboljšega strelca turnirja pa je osvojil naš **Klemen Kuštrin**. Drugo mesto so zasedli tudi starejši učenci na medobčinskem prvenstvu v košarki in na po-

dročnem prvenstvu v malem nogometu. Medobčinsko prvenstvo v košarki za mlajše učence pa je **Niku Testenu** poleg ekipnega drugega mesta prineslo tudi naslov najboljšega strelca turnirja. Športni pedagog vseh ekip je bil **Luka Mrakič**.

Bogati beri nagrad, ki smo jih letos prejeli na natečajih, se je v maju pridružila še zmaga na mednarodnem literarnem natečaju *Kal v poeziji*.

Melita Škvarča je v kategoriji osnovnošolcev s pesmijo *Jaz in ti* zasedla prvo mesto. Njena mentorica je bila **Danica Taljat**.

Šolsko leto še ni povsem končano in kaj lahko se zgodi, da si bomo prislužili še kakšno lovoriko.

Ana Obid, novinarski krožek OŠ Most na Soči

IZ POLICISTOVEGA DNEVNIKA

Med kontrolo cestnega prometa v okolici Tolmina je policist zaustavil traktor. Ob kontroli dokumentov in vozila je ugotovil, da traktor ni registriran. Lastniku je seveda napisal denarno kazen, ta pa je v svoj zagovor povedal, da ima doma *zatorja*, ki pa je registriran. A pomagalo ni nič ...

V blišču in slavi razkošnih gledališč

Le redki verjetno vedo, da so se Tolminci v zadnji četrtini 19. stoletja lahko pohvalili s precej znano operno in predvsem operetno pevko. Gabrijela Mrak je publiko navduševala v 37 gledališčih nekdanje habsburške monarhije oziroma Avstro-Ogrske in Nemčije, ki se danes nahajajo na območju desetih evropskih držav.

Ani Sfiligoj in Jakobu Mraku se je 28. aprila 1852 v Tolmini rodila nezakonska hči, ki sta jo poimenovala Gabrijela Marija. Očeta, ki je bil po poklicu finančni preglednik, so službeno premestili v Gradec, kamor ga je spremljala tudi njegova pevsko nadarjena najstniška hčer Jeli, kot so jo ljubkovalno klicali domači. Za tiste čase je bila to zagotovo precej nenavadna in tvegana poteza, ki pa se je skromnemu in očarljivemu dekletu kasneje obrestovala. Pri petju na kulturnih prireditvah jo je opazila mati avstrijskega skladatelja **Wilhelma Kienzla**, ki je sklenila, da bo mladi pevki pomagala pri glasbenem izobraževanju. Prve napotke ji je nudil pevski učitelj **Carl Caspari**, študij pa je uspešno zaključila pod mentorstvom učiteljice **Karoline Bauer**.

Občinstvo jo je hitro vzljubilo

Bogato in plodno obdobje nastopanja **Gabrijele Mrak** se začne leta 1877. Takrat je namreč bila angažirana v graškem *Deželnem gledališču*, kjer so jo kritiki označili kot obetaven lirični sopran z igralsko nadarjenostjo. Ko je v sezoni 1878/79 *Cesar-sko-kraljevo in narodno gledališče* v Innsbrucku nepričakovano ostalo brez ene od vodilnih pevk, so odgovorni k sodelovanju povabili obetavno dekle, ki se je zavzeto lotilo težke naloge – naštudirati dvanajst vlog. Zaupanje je Mrakova povsem upravičila, saj je s svojim zvonkim glasom, z mladostno svežino in s svojo skromnostjo pri innsbruškem občinstvu postala izredno priljubljena, kot je bilo mogoče prebrati v časopisni kritiki.

Povabil je bilo vedno več, tako da se na vsa niti ni uspela odzvati. Zavrnila je celo angažmaje s precej visokimi honorarji v New Yorku, Pe-

GABRIJELA MRAK KOT UČENKA (sedi na desni) v Gradcu med letoma 1871 in 1874 v družbi svojih sošolk in učitelja **Carla Casparija**.

tersburgu in Milanu. Morda jo je motilo nepoznavanje tujega jezika, analiza njenega dela pa kaže tudi, da se je za nastopanje v bolj oddaljenih krajih lažje odločala v poletni, krajši sezoni, ali da se je bolj nagibala k enkratnim gostovanjem. Gledališke sezone, in s tem tudi plačila, so navadno trajale osem mesecev, Mrakova pa tudi v poletnih mesecih ni lenarila. Takrat je navadno sprejela vabila v zdravilišča in tako združila prijetno s koristnim. V letih 1879 in 1880 je pela češki publiko v Teplicah, Olomouci in Karlovih Varyh, kjer je

sodelovala tudi na slovesnosti ob praznovanju srebrne poroke **cesarja Franca Jožefa** in bavorske princeze **Elizabete**.

Bavarski Regensburg – drugi dom

Najpomembnejše mesto na življenjski poti Gabrijele Mrak je bil gotovo obdonavski Regensburg na Bavarskem, kjer je doživela tudi vrhunec svoje pevske kariere. S takojšnjim *Mestnim gledališčem* je podpisala pogodbo o sodelovanju v sezonah 1882/83 in 1883/84, mesto

pa je kmalu postalo njen drugi dom, v katerem si je Jelchen, kot so jo tam poznali, našla tudi veliko prijateljev. Prav regensburško gledališče je v nizu gledališč, v katerih je nastopala, izstopalo tako po umetniški kakovosti kot po številu predstav. Veliko zaslug za to je kot dolgoletni mecen gotovo imela tudi knežja družina **Thurn und Taxis**, ki ji je v zahvalo v gledališču pogosto prirejala slovesne predstave. Ena izmed njih je bila tudi na predvečer 21. rojstnega dne **kneza Maximiliana**, ko je ta stopil na čelo svoje rodbine, nekaj mesecev kasneje pa še na njegov god.

Nesojena kneginja?

Knez Maximilian, vsestransko nadarjen in sposoben mladenič, je podpiral tudi znanost in umetnost. Imel je veliko načrtov, ki pa so mu jih prekrizale škrlatinka in težave s srcem, zaradi katerih je leta 1885 tudi umrl, star komaj 23 let. Njegova smrt je Mrakovo očitno globoko ganila, saj so v njeni zapuščini ohranjeni številni izrezki iz časopisov, ki podrobno poročajo o poteku bolezni in knezovem zadnjem slovesu. Poleg njih je

hranila fotografije knežje družine in kneza Maximiliana, pa tudi zelo razkošno tiskano Kolbovo skladbo *Taxis Marsch*, posvečeno "njegovim svetlosti". Vse to, še najbolj pa pismo, podpisano samo s črko M in napisano na pisemskem papirju, v vodnem tisku katerega je vidna oblika leva (enega od simbolov v grbu rodbine Thurn und Taxis), dokazuje tudi globljo čustveno vez med mladim knezom in deset let starejšim svetlolasim dekletom nižje rasti. Poleg tega ohranjena korespondenca dvorne maršalske službe knezov Thurn und Taxis kaže, da so Mrakovi leta 1915 odobrili sto mark mesečne podpore, v letih 1918, 1919 in 1927 pa ji je bil Maximilianov naslednik **knez Albert** pripravljen plačati stroške operacije in zdravljenja v Gorici, česar sama ne bi zmogla.

Slovo od opernih gledališč

V sezoni 1885/86 so Gabrijelo Mrak sprejeli v zasebni cesarsko-kraljevi **Carl-Theater** na Dunaju. Po eni od predstav je *Sonn-und-Freitag-Courier* zapisal takole: "Pri izvedbi Orfeja je bila Mrakova zelo kolegialna do nesrečne debitantke, tako da ji je ob koncu arije priskočila na pomoč in s svojim šolanim glasom posegla v refren." Gesta, ki vsekakor dokazuje, kako nesebična in plemenitega značaja je bila operetna zvezda. Članica tega gledališča je ostala vse do leta 1896, ko je zaključila svojo aktivno pevsko kariero. V tem času je samo eno sezono pela v matičnem gledališču, vzrok pa je morda bil izbor del dvomljive umetniške vrednosti, saj je bila iz Regensburga vajena višje ravni. V naslednjih sezonah Mrakovo kot članico tega gledališča med drugim srečamo v njegovih podružnicah na ozemljih današnjih Nemčije, Slovaške, Madžarske, Ro-

Ob letošnji 80. obletnici smrti Gabrijele Mrak so si razstavo o njenem življenju, ki je bila prvič na ogled leta 1999 v tolminski knjižnici, lahko ogledali tudi v zamejstvu. Med 20. majem in 10. junijem je **Glasbena šola** (GŠ) **Tolmin** v sodelovanju z **Generalnim konzulatom RS v Trstu**, **Narodno in študijsko knjižnico v Trstu** ter **Glasbeno matico Trst** razstavo najprej prikazala v tržaškem Narodnem domu, od 18. junija do 15. julija pa je ob sodelovanju **Društva Ars** na ogled še v galeriji na Travniku v Gorici. Operno pevko je ob odprtju razstave predstavila ravnateljica GŠ Tolmin in avtorica knjige o njej **Slavica Mlakar**.

munije, Rusije, Italije in Slovenije. Prav gotovo je zanimiva nepričakovana, a zelo dragocena ugotovitev kronista lokalnega časopisa v Transilvaniji iz leta 1892, da je bilo ob petju

bljani je nato gostovala v sezoni 1894/95, ki je bila po letu 1890 zanj najbogatejša – tako po številu predstav kot po njihovi raznovrstnosti – čeprav slovenski časopisi o teh prire-

POLETI LETA 1885 je **Gabrijela Mrak** sprejela povabilo v zdravilišče **Mariánské Lázně** (nekdanji Marienbad) na Češkem, kjer je koncertno dejavnost združila z oddihom.

v izgovorjavi Gabrijele Mrak čutiti slovanski naglas. Sploh če vemo, da je večino nastopov opravila v nemškem in italijanskem jeziku.

Leta 1887 so jo povabili v nemško Deželno gledališče v Ljubljani, vendar je stavba pogorela, zato je celoten ansambel takrat delo nadaljeval v tržaškem **Teatru Armonia**, kjer je bila publika nad Mrakovo izpredstave v predstavo bolj navdušena. V nemškem Deželnem gledališču v Lju-

ditvah zaradi vse ostrejših nesoglasij med narodoma praviloma niso poročali.

Svoje 20-letno izjemno bogato obdobje poustvarjanja scenske glasbe in v manjši meri koncertnega nastopanja je Mrakova zaokrožila leta 1896 v Varaždinu. Slovo sicer ni bilo dokončno, saj se pri 44 letih koncertiranju ni povsem odpovedala, ampak se je ob vrnitvi domov še polna moči odločila, da bo znanje posredovala

mlajšim rodovom. Željo je udeležila v Trstu in obenem še vedno koncertirala. Nazadnje je leta 1903 nastopila ravno v dvorani **Narodne čitalnice** v rodnem Tolminu. Čeprav ga je zapustila še v najstniških letih, je ohranjala stike s sorodniki, ki so bili najožje zelo ponosni in so vsa leta skrbno hranili arhiv časopisnih izrezkov, pisem in razglednic, fotografij in plakatov.

Tudi opernih vlog ni odklanjala

S svojim lirskim sopranom, ki zaradi manjšega volumna nikoli ni bil primeren za velike operne vloge, z dobro tehniko ter izrednim igralskim talentom in s smislom za recitativ, ki je v opereti zelo pomemben, si je Mrakova pridobila naslov "prve operetne pevke", kot beremo na nekaterih plakatih, pa tudi v pogodbah za angažma v gledališčih. Čeprav so ji bile operete bližje, tudi opernih vlog ni odklanjala, temveč se je nanje potrudila kar najbolje pripraviti. Družine nikoli ni ustvarila, ampak je svoje življenje posvetila izključno glasbeni umetnosti.

V svoji dvajsetletni aktivni karieri operne in operetne pevke je Gabrijela Mrak naštudirala 85 doslej znanih vlog. Medtem ko nekaterih del ne zasledimo več v programih gledaliških hiš, pa druga zaradi njihove kakovosti štejejo med klasiko. Med najpomembnejšimi gledališči, katerih članica je bila, so bila Gradec, Innsbruck, Salzburg, Regensburg, Berlin, Dunaj, Dresden, München ter nenazadnje tudi Trst in Ljubljana.

V zadnjem življenjskem obdobju je bila razpeta med Trstom in Regensburgom, leta 1903 pa je po materini smrti v Tolminu podedovala hišo, ki jo je oddajala najemnikom in v kateri danes živi njena pranečakinja **Irena Sattler**. Po letu 1915 so Mrakovo začele pestiti težave z zdravjem, njen dom pa se ni mogel izogniti vojni vihri. V najtežjih trenutkih se je z izdatno finančno pomočjo izkazala knežja družina Thurn und Taxis. Po letu 1925 se ji je zdravje še poslabšalo, tako da je prihodnje leto zadnjič potovala v Regensburg. Umrla je 9. aprila 1928 v Tolminu, kjer je tudi pokopana.

Špela Kranjc

Foto: arhiv Irene Sattler

Vir: **MLAKAR, Slavica**. (1999). *Gabrijela Mrak, tolminska operna pevka*. Tolmin: Knjižnica Cirila Kosmača.

DESETLETJE USPEŠNEGA SODELOVANJA

Tolmin – Ko so pripravljali program dela za leto 1998, so v **Društvu upokojencev občine Tolmin** razmišljali o tem, kako pomembna je za krepitev organizma in ohranjanje zdravja gibalna aktivnost, predvsem hoja. Ugotavljali so tudi, da so gorske ture, ki jih organizirajo planinska društva, za večino upokojencev prezahtevne. Ti namreč zmorejo tri do pet ur zmerne hoje, se radi družijo, spoznavajo naravne in kulturne lepote ter zanimivosti bližnje in širše okolice. Tako se je rodila nova dejavnost društva – pohodništvo. Najprej kot poskus, saj nihče ni vedel, če bo tudi res zaživel.

Vprašanje je bilo, kako to dejavnost izpeljati v praksi. Nekateri upokojenci, sicer tudi člani **Planinskega društva (PD) Tolmin**, so bili proti temu, da bi dejavnost, za katero so prvenstveno zadolžena in usposobljena planinska društva, izvajali brez strokovnega vodenja oziroma ustreznih kadrov. Ker je tudi **Planinska zveza Slovenije (PZS)** zaradi nekaterih odmevnih tragičnih nesreč zaostrila kriterije vodenja planinskih tur in pohodov ter tudi s pravilniki uredila to dejavnost, so se upokojenci lotili naloge toliko bolj odgovorno.

Društvu upokojencev je strokovno pomoč ponudilo PD Tolmin in tako je nastalo uspešno sodelovanje, ki je dobesedno razgibalo upokojence v tolminski občini. Organizacijo in vodenje pohodov je prevzel **Rudi Rauch**, dolgoletni vodnik PZS. Vse večje število udeležencev pohodov je zahtevalo okrepitev, zato sta mu na pomoč priskočila gorski reševalci **Vlado Šorli** in **Emil Kogoj**.

Na prvi pohod je trinajst pohodnikov odšlo januarja 1998, ko so obiskali opuščene vasi Kambreškega, vendar trinajstica v tem primeru ni bila nesrečna. Res je bilo prvo leto še nekaj tipanja, počasi pa se je izoblikovala oblika pohodništva, ki je udeležencem najbolj ustrezala tako glede težavnosti kot tudi časovno. Na pot se odpravljajo enkrat mesečno, za dan pa so si izbrali sredo. Sprva so uporabljali javna prevozna sredstva, kmalu pa se je navdušenih pohodni-

POHODNIŠKA SKUPINA UPOKOJENCEV IZ TOLMINSKE OBČINE je ob svoji deseti obletnici delovanja obiskala Belo krajino, kjer je bil rojen njihov vodja Rudi Rauch. Foto: Klaudi Kofol, Milena Brešan

kov nabralo za cel avtobus, kasneje pa že za dva. Prvo sezono so na dvanajstih izletih zabeležili skupno 188 udeležencev, torej v povprečju sedemnajst udeležencev na pohod, naslednje leto pa je število naraslo že na tristo. Vsako leto se je udelež-

ba povečala za približno sto pohodnikov, tako da so konec leta 2005 našteali skupaj kar 923 udeležencev. Letos se vsakega pohoda udeleži približno 88 upokojencev, tako da bodo do konca sezone verjetno presegli tisočico.

Z decembrskim pohodom je skupina uspešno zaključila desetletje delovanja, ki ga je 14. maja obeležila z izletom v Belo krajino. V minulih letih so na 120 pohodih prehodili in spoznali lep del Slovenije in tudi del sosednje Italije. Osvojili so dva dvatisočaka (Viševnik in Debelo peč), na 35 pohodih so se povzpeli nad 1000 metrov nadmorske višine. Spoznali so štiri kulturno-zgodovinske poti (Jurčičevo, Kosovelovo, Velikolaško in Osoppo) ter skoraj celotno Pot Zorka Jelinčiča po Tržaškem Krasu (razen odseka Repentabor/Prosek) in še marsikaj.

Če se še malo poigramo s statistiko. Pohodov se udeležuje 291 pohodnikov, in če seštejemo udeležence v vseh desetih letih, dobimo neverjetnih 6686. Število novih pohodnikov pa še kar narašča. Pohodništvo v tolminski občini lahko ocenimo kot plod res uspešnega sodelovanja omenjenih društev, ki sta z medsebojnim sodelovanjem presegli družbene okvire in našli skupni interes za dobrobit svojih članov.

Milena Brešan, predsednica PD Tolmin

ZLATA OBLETNICA TOLMINSKIH UČITELJIŠČNIKOV

Most na Soči, Tolmin – Kar 35 nekdanjih dijakov tolminskega učiteljskega, ki smo po petletnem šolanju leta 1958 uspešno opravili maturo,

nas je 29. maja proslavilo 50. obletnico zrelostnega izpita. Srečanja se je udeležila tudi naša nekdanja profesorica, danes 94-letna **Antonija Metelko**.

V sončnem jutranjem dopoldnevu

SREČANJA OB 50. OBLETNICI MATURE se je udeležilo 35 nekdanjih dijakin in dijakov tolminskega učiteljskega in njihova nekdanja profesorica. Foto: Andek Trkman

smo se zbrali na Mostu na Soči in se z ladjo Lucija popeljali po jezeru. Občudovali smo bujno ozelenele obsoške bregove od sotočja Idrijce in Soče navzdol in v nasprotni smeri. Potem smo se pod strokovnim vodstvom seznanjali z bogato arheološko dediščino Mosta na Soči. Odpeljali smo se tudi do nekdanjega dijaškega doma v Tolminu. Pretresla nas je podoba zapuščenega poslopja in okolice, kjer smo pet let preživljali pestro dijaško življenje. Ob slovesnem kosilu v Zatočninu smo predstavili zbornik z naslovom **Zlata generacija 1953–1958**, ki smo ga izdali ob 50-letnici. V njem 30 pi-scev obuja spomine na dijaška leta v Tolminu, na doživetja z maturantskega izleta, na kasnejše dogodke iz svojega pedagoškega dela, na pogosta srečanja ob obletnicah ... V poznih popoldanskih urah smo se z zbornikom v roki zadovoljni razšli in se dogovorili, da se naslednje leto ponovno srečamo na Krasu.

Katarina Vuga

Utrinki

KOSMAČ OSMIČ OBLAČEN

Dolenja Trebuša, Tolmin – Sedem preteklih pohodov po Kosmačevi učni poti (KUP) v zaporednih sedmih letih je imelo nekaj literarne pravilčnosti v sebi tudi zato, ker je pohod vedno spremljalo sončno majsko vreme. Tokratna tretja majska sobota pa je bila že teden vnaprej ožigosana z nespodbudno vremensko napovedjo.

Kljub temu se je 17. maja pred kulturnim domom zbrala kopica prepričanih pohodnikov in stopila na dolgo pot, ki sta jo v Kosmačevi noveli *Pot v Tolmin* nekega ranega jutra prehodila tudi "oče in pob". Šla sta, da bi se pob vpisal na gimnazijo in dokončal srednjo šolo, ki je v Gorici zaradi gmotne stiske, v kateri je živela družina, ni mogel. In šla sta peš, ker "je bila pri hiši taka stiska, da so se z

avtobusom vozili samo v sanjah". Pob je vse obljubil – "da bo prija-zen, da se bo za vse zanimal in da se bo potem doma pridno učil".

Pohodniki tokrat sicer niso čutili nobene od stisk, ki so zadevale poba. Spomin na Kosmača, ljubezen do narave in literature ter pisana družina so jih gnali po poti vse do Tolmina, kjer se je letos tako kot lansko

leto pohod zaključil. Jutranji sprejem pohodnikov že tradicionalno spremlja glasbeni pozdrav s harmoniko, srečno pot pa so jim letos voščili tudi tolminski župan **Uroš Brežan**, predsednik Krajevne skupnosti Dolenja Trebuša **Aleš Manfreda** in **Branko Lončner**, ravnatelj OŠ Dušana Muniha Most na Soči, ki je tako pobudnica in organizatorka projekta *Kosmačeva učna pot* kot tudi

Izletniki in športniki

Društvo upokojencev Bovec je bilo ustanovljeno pred dobrimi 58 leti, natančneje 29. maja 1950. Lani se je ponovno zamenjal upravni odbor društva, ki trenutno združuje 747 upokojencev, njegovi člani pa smo si ob izvolitvi zadali precej ciljev.

Še posebej dobre uspehe smo zabeležili na športnem področju. Pohvalimo se lahko z ekipnim drugim mestom v pikadu na državnem prvenstvu na Otočcu, med posamezniki pa je srebro osvojil naš član **Andrino Zorč**. Ista disciplina je bila za nas znova uspešna v Ajdovščini, kjer se je naša ekipa takoj za zmagovalno. Na športnih igrah upokojencev v Kobaridu smo se tako posamezno kot ekipno v pikadu povzpeli na tretjo stopničko. Andrino Zorč je bil nepremagljiv, takoj za njim pa se je uvrstil **Ratko Vertelj**. V kartanju smo bovški upokojenci na tem tekmovanju dosegli četrto mesto.

Lani smo v društvu organizirali tudi precej izletov. Udeležili smo se srečanja upokojencev Slovenije, ki je bilo junija v Mariboru, in srečanja upokojencev Primorske avgusta v Goriških Brdih, septembra pa smo si privoščili tridnevni izlet v Prago. Oktobra smo zaradi velikega zanimanja morali kar dvakrat izvesti izlet v Italijo oziroma na tako imenovano *fešto kostanja*, martinovali pa smo na Štajerskem. Na decembrski božično-novoletni večerji so nas zabavali otroci iz *Osnovne šole Bovec*, nastopili pa so tudi pevci iz *Moškega pevskega zbora Golobar*. Še pred iztekom minulega leta smo obiskali ostarele po domovih in občane, starejše od 85 let, ter jih presenetili z novoletnimi

DRUŠTVO BOVŠKIH UPOKOJENCEV združuje 747 članov, številni med njimi pa se udeležujejo športnih in drugih srečanj ter mnogih izletov. Foto: arhiv društva

darili. Med letom smo se s plaketami in šopki rož spomnili naših slavlencev zlatih porok. Sestali smo se tudi z županom bovške občine **Danijelom Krivcem** in razpravljali o izgradnji doma upokojencev v Bovcu.

V letu 2008 člani našega društva nadaljujejo s športnimi uspehi: 10. maja je moška ekipa na občinskem prazniku v Ajdovščini dosegla zmago v pikadu, **Marta Kravanja** pa se je med posameznicami uvrstila na drugo mesto. Na športnih igrah v Vrhoplju so 17. maja moški dosegli ekipno drugo mesto, teden kasneje pa so se na isto mesto uvrstili še v Solkanu, kjer je ženska ekipa pristala na desetem mestu. V začetku marca smo obiskali razstavo cvetja v italijanskem Pordenonu, v zadnjih dneh maja pa smo naše člane povabili na tridnevni izlet v Cinque Terre (Italija).

Društvo upokojencev Bovec je sodelovalo pri ustanovitvi **Balinarskega kluba Rombon Bovec**, ki se mu je že ob ustanovitvi pridružilo deset naših članov, ljubiteljev tega športa. Letos sodelujemo še z bovško osnovno šolo, **Zvezo borcev Bovec** in prek razgovorov z županom tudi z **Občino Bovec**. Imamo še precej želja in zastavljenih ciljev, za katere upamo, da nam jih bo uspelo do konca leta tudi uresničiti.

Breda Vencelj, predsednica Društva upokojencev Bovec

Utrinki

vsakoletnih pohodov.

Na poti so pohodnike čakali obvezni postanki. Najprej v Bukovici pri Kosmačevi hiši, kjer je Tolminski muzej odprl vrata domačije, kulturni nastop pa so pripravili učenci **OŠ Dušana Muniha Most na Soči** in **Glasbene šole Tolmin**. Na poti so prijazni domačini pohodnikom ponujali doma pripravljena okrepčila, **Naravo-**

slovni center Tolmin je opozarjal na drevesne vrste, po krepčilnem postanku na mostarski OŠ in žigosanju pohodnih izkaznic pa je pot vodila še ob jezeru in Pod ključem ter po stari cesti do **Knjižnice Cirila Kosmača Tolmin**, kjer je glasbeni nastop dua **Tyasha & Sasho** nagradil najbolj vztrajne.

Letošnji pohod je bil simbolno za-

znamovan s filmi, posnetimi po Kosmačevih scenarijih. Tako je pohodnikom vso pot zvončkljal razigrani norček **Tantadruj**, v Bukovici se je kot v **Baladi o trobenti in oblaku** slišala pesem trobent, pohodniki so

UČENCI MOSTARSKE OSNOVNE ŠOLE so, preoblečeni v junake iz Kosmačeve novele *Očka Orel*, pohodnikom pomagali sestaviti vsebino zgodbe.

NADGRADNJA POTI MIRU

Ustanova "Fundacija Poti miru v Posočju" je uspešno kandidirala na razpis, podprt s subvencijo Islandije, Lihtenštajna in Norveške prek **Finančnega mehanizma EGP in Norveškega finančnega mehanizma**. V Sloveniji je sklad namenjen zagotovitvi dodatnih finančnih sredstev za podporo projektov nevladnih in neprofitnih organizacij. Na razpisu je fundacija sodelovala s projektom *Poti dediščine soške fronte*, ki predstavlja nadgradnjo projekta *Poti miru* v integralen turistični proizvod v Zgornjem Posočju.

S tem projektom želimo doseči boljšo prepoznavnost Poti miru in dediščine soške fronte, okrepiti kulturno-zgodovinski turizem v Posočju, vodnikom po dediščini soške fronte pa omogočiti sprotno učenje in pridobivanje novih znanj. Program je zasnovan tako, da omogoča konkretno izmenjavo izkušenj z norveškimi partnerji. V fundaciji želimo

na ta način prispevati vsaj kamenček v mozaiku reševanja problematike bega možganov iz Zgornjega Posočja, pa tudi k sezonalizaciji, de-

centralizaciji in oblikovanju lastne blagovne znamke.

Fundacija bo v sedemnajstih mesecih iz tega programa izvedla vode-

ne izlete, na katerih bodo Poti miru bolje spoznali domačini, domači turistični ponudniki, obrtniki, učitelji zgodovine in sedma sila. Nadaljevali bomo tečaj, ki smo ga izvajali že v preteklih letih, ter praktična izpopolnjevanja za vodnike po Poti miru, muzejih na prostem in drugih prizoriščih soške fronte. Velik del dejavnosti bo namenjen promociji – izdelavi publikacij, ki bodo pomenile zaključeno celoto predstavitev dediščine soške fronte v Zgornjem Posočju. Izdelali bomo štirijezični prospekt s kartami o muzejih na prostem, zgibanko o Poti miru, posterje, razglednice idr.

Vse zainteresirane obveščamo, da bo omenjeni razpis ponovno objavljen v jesenskih mesecih, dobra novica pa je tudi ta, da ima Slovenija s sklepom zagotovljeno podaljšanje izvajanja tega sklada do leta 2014.

Tadej Koren, Ustanova "Fundacija Poti miru v Posočju"

Foto: Tamino Petelinšek

norway grants **eea grants**

Podprto s subvencijo Islandije, Lihtenštajna in Norveške preko Finančnega mehanizma EGP in Norveškega finančnega mehanizma.

Utrinki

- sestavljali novelo *Očka orel*, po kateri je bil v Baški grapi posnet prvi slovenski celovečerni zvočni igrani film *Na svoji zemlji*, ki letos obeluje 60. obletnico, da pa se je pohod kljub oblakom odvil *Tistega lepega dne*, so pohodniki z udeležbo in dobro voljo poskrbeli sami.

Besedilo in foto: Špela Mrak

LUJDE IN KRAJI V PRVI SVETOVNI VOJNI NA FOTOGRAFIJAH

Kobarid – Ob 90. obletnici konca prve svetovne vojne je **Ustanova "Fundacija Poti miru v Posočju"** v svojih prostorih gostila fotografsko razstavo z naslovom *Ljudje in kraji v Soški dolini in na Doberdobski planoti v prvi svetovni vojni*.

Razstavo je pripravila madžarska organizacija **"Krajczáros" Alapítvány**, ki dediščino prve svetovne vojne predstavlja in obnavlja na Madžarskem in drugod po Evropi. V Kobari-du je razstavo predstavil eden od avtorjev **István Németh**. Fotografije so delno rezultat mednarodnega študentskega projekta, katerega partner je bila tudi Fundacija Poti mi-

PREDSEDNIK UPRAVE USTANOVE "FUNDACIJA POTI MIRU V POSOČJU" ZDRAVKO LIKAR je poudaril pomen mednarodnega sodelovanja in zagotavljanja miru. **Foto: arhiv fundacije**

ru v Posočju. Rezultat terenskega dela, ki so ga leta 2006 madžarski študentje izvajali v Posočju in na Krasu, je še brošura v slovenskem jeziku *Vojaški spomeniki v Posočju in na Doberdobu*. Tako Németh kot predsednik naše uprave **Zdravko Likar** sta ob odprtju razstave poudarila pomen mednarodnega sodelovanja in zagotavljanja miru.

Tadej Koren, Ustanova "Fundacija Poti miru v Posočju"

SREČANJE S SVOJCI STANOVALCEV

Petrovo Brdo – V maju smo v **Domu upokojencev Petrovo Brdo** pripravili srečanje s svojci. Organizirali smo predavanje z naslovom *Odvisnost od alkohola*, ki ga je izvedla psihiatrinja dr. **Janja Milič** iz Psihiatrične bolnišnice Idrija. Še posebno nam je bilo v zadovoljstvo, da se je veliko stanovalcev odločilo za poslu-

OB ZAKLJUČKU SREČANJA S SVOJCI so v **Domu upokojencev Petrovo Brdo** zaplesali ob zvokih harmonike. **Foto: arhiv doma**

šanje tega predavanja. Srečanje smo popestrili s prodajno razstavo izdelkov, ki so jih naši stanovalci izdelali v okviru delovne terapije, in z razstavo fotografij našega stanovalca, ki mu je fotoaparati stalni spremljevalec na sprehodih.

Kljub slabemu vremenu smo preživeli lep dopoldan, za zaključek pa smo ob spremljavi harmonike tudi zaplesali.

Amalija Kos, strokovni vodja

Ljubezen

Učitelj glasbene vzgoje na OŠ Franceta Bevka Tolmin **Jože Štucin**, sicer pa tudi pesnik, ki se je s haikujem "lastnoročno" veliko ukvarjal, o začetkih haiku natečaja – maja so uspešno zaključili še enega – pripoveduje takole: "Ideja za otroški haiku se mi je porodila jeseni 2002, ko smo pri glasbeni vzgoji poskušali ustvarjati besedila ob glasbi. Tematiki sta bili narava in življenje na splošno. Šolska ura, ki smo jo oblikovali, je imela značaj eksperimenta." Iz tega prvega poskusa je s pomočjo učitelja likovne vzgoje **Lucijana Lavrenčiča** nastala prva zbirka, sledi pa dolga zgodba, ki so jo vsako leto poimenovali kako drugače. Letošnja nosi morda najlepše ime, ki vse združuje – ljubezen. Prvi slovenski osnovnošolski haiku natečaj je prerasel vse meje, postal je mednarodni in zajel na stotine mladih piscev. Obenem se še kar nadaljuje, kar potrjuje Štucinovo mnenje, da so otroci "haiku bitja". Iz letošnje zbirke *Ljubezen*, ki je izšla v maju, smo za vas izbrali drobce.

Špela Mrak

Ko nameravaš dobiti 2
in dobiš 5,
je podobno ljubezni.

Dik Murovec, OŠ Franceta Bevka Tolmin

Nek dan v šoli.
On pred mano v vrsti.
To je bil lep dan.

Ines Božič, OŠ Dušana Muniha Most na Soči

Z ljubeznijo je
treba ravnati
lepo.

Eva Mazora, OŠ Simona Gregorčiča Kobarid

Gledam skozi okno,
vidim veliko luči,
zunaj ni teme.

Boris Henezi, Gimnazija Tolmin

Radirka je pobrisala
mojo ljubezen
na šolski klopi.

Lara Batistuta, OŠ Franceta Bevka Tolmin

Ekološke kmetije in okolje, Čadrg – ekološka vas

Projekt, izveden v sklopu programa PPS Interreg IIIA Slovenija-Italija 2000-2006, prinaša dve zgoščenki – v slovenskem in italijanskem jeziku. L'agricoltura biologica nell' alta valle dell'Isonzo je italijanski del, ki prikazuje Valle dell' Isonzo, torej Posočje, v luči ekološko ozaveščenega dela Slovenije, ki na to stavi svojo prihodnost. Zgoščenka v slovenskem jeziku je dvodelna, in sicer pod naslovoma Ekološke kmetije in okolje ter Čadrg – ekološka vas. Avtorja predvsem postavita princip kmetovanja, ki v Posočju zbuja upanje na uspeh – ekološko kmetovanje. Predvsem pa dejavnost obljublja perspektivno prihodnost in pogoj za obstoj nekaterih visoko ležečih vasi.

Primer dobre prakse je nedvomno vas Čadrg, kjer v ekološki vasi Lovrič, Kumri, Križarji in Seljani kmetujejo na ekološki način. Sestavni del vasi je čadrska mlekarna in sirarna, ki obnovljena po potresu prinaša kmetom dober del dohodka. Večina ekoloških kmetij v Posočju se ukvarja z živinorejo, manj je pridelave vrtnin in poljščin. Posebnost ekološke pridelave živil je spoštovanje zakonitosti naravne obdelave ter pazljivo ravna-

nje z ekološkimi viri. Bioživila tako ne vsebujejo umetnih dodatkov, ojačevalcev okusa ipd. Sir, skuta, med in drugi izdelki so pripravljene po stoletnih metodah in tradiciji. Film med drugim izpostavi tudi tri avtohtone posoške pasme živali, ki jih kmetje redijo za mleko in meso – tolminsko ciko, drežniško kozo in bovško ovco.

Kmetje vidijo prihodnost tudi v kmečkem turizmu; uvajanje izletniških kmetij s ponudbo nočitev in hrane je obet za pogumno nadaljevanje začete. Ali kot pripoveduje domačinka iz Čadrga, Marija Bončina: "Obstoj vasi nas ne sme skrbeti, vsaj

kakor doslej izgleda ..."

NASLOV: Ekološke kmetije in okolje; Čadrg – ekološka vas; L'agricoltura biologica nell' alta valle dell'Isonzo. AVTORJA: **Miloš Batistuta** in **Nataša Nardin**. GLASBA: **Ivan Jelinčič** in **Lado Jakša**. PREVAJALEC: **Sandro Kravanja**. IZDALA in ZALOŽILA: Občina Tolmin. KRAJ IN LETO IZDAJE: Tolmin, 2007. MEDIJ: DVD. NAKLADA: 1000 izvodov.

Turistični in kolesarski zemljevid Kobarid–Nadiške doline–Tolmin, Kolesarske poti

V slovensko-nemški, slovensko-italijanski, slovensko-angleški in slovensko-francoski različici izdan turistični in kolesarski zemljevid prinaša veliko več kot to, kar obljublja njegov naslov. Hrbtna stran poleg klasičnih kartografskih vsebin in preverjenih vnosov markiranih planinskih poti ponuja pregleden seznam in koordinate oznak na zemljevidu za različne vsebine, kot so naravne, kulturne in zgodovinske znamenitosti, muzeji, galerije, arheološka najdišča, vzletišča in pristajališča za padalce, plezališča, označene turistične pešpoti, turistični informacijski centri, name-

Popravek

ŠKRATARJE

V prejšnji številki *EPIcentra* smo v rubriki *EPIjeva knjižna polica* za publikaciji *Tolminska korita* in *Kobariška zgodovinska pot* napačno navedli, da gre za turistični karti oziroma žepna zemljevida – sta namreč zloženki. Zloženko Tolminska korita je izdala samo **Lokalna turistična organizacija (LTO) Sotočje** brez sodelovanja **Informacijskega središča Triglavskega narodnega parka (TNP)**, kot smo napačno zapisali. Je pa TNP v sodelovanju z LTO Sotočje izdelal in postavil informacijske table v Tolminskih koritih, kjer za upravljanje poti skrbi LTO Sotočje – **Turistično društvo Tolmin** se je namreč tej nalogi odpovedalo. Za napake se vsem prizadetim iskreno opravičujemo.

Uredništvo

Utrinki

MLADA PARADA V DEŽJU

Tolmin – Klub tolminskih študentov (KTŠ) je med 15. in 17. majem že štirinajstič zapored organiziral *Mlado parado*, največji tradicionalni projekt, ki se je prvi dve leti imenoval *Rock parada*. Vreme organizatorjem tudi tokrat ni bilo preveč naklonjeno, kljub temu pa se je v šotoru v športnem parku Brajda v petek in soboto zvečer zbralo okoli 800 obiskovalcev.

KTŠ-jevci so to glasbeno, športno in kulturno obarvano prireditev začeli s koncertom **Jazz Punt Big Banda**. Dvajset članov omenjene zasedbe je s preigravanjem funka prvi večer Mlade parade na Mestni trg privabilo več kot 150 poslušalcev, ki so glasbenike po besedah predsednika **Mihe Veharja** lepo sprejeli. Tudi sicer so bili z nastopom zadovoljni: "Dobro smo uspeli naštudirati in pred-

staviti funk program, še posebej pa so se izkazali solisti."

Drugi večer so na svoj račun prišli ljubitelji plesa, ki so si ogledali plesno predstavo *V zaodrju srca*. Predstavili so se člani **Športnega društva plesalcev in plesalk Tolmin**, ki so s petimi točkami letos tekmovali tudi na državnem tekmovanju in mednarodnem plesnem tekmovanju v Lignanu. Trenerki in koreografini **Urška Rutar** in **Martina Lalić** sta skupaj s plesalci prikazali različne plesne zvrsti in kostumografijo, tako kot na njihovi lanski plesni predstavi pa sta nastopila tudi **Ana & Primož** iz Šempetra. Petkova zabava se je nadaljevala v športnem parku Brajda, kjer so pod šotorom nastopili **Blue bus**, **Zablujena generacija** in **Zabranjeno pušenje**. Sarajevska skupina, ki je nastala leta 1980, je med obiskovalce razdelila ▶

stivne, turistične in športne agencije, prevozniki, igralništvo in še več.

Kolesarske poti so na zemljevidu prikazane v treh barvah, ki ponazarjajo tri stopnje zahtevnosti. Posebnost je vsekakor priloženi mali vodnik, ki vključuje in opisuje 28 kolesarskih poti z območja občin Kobarid in Tolmin ter območja Nadiških dolin. Opisi vsebujejo vse potrebne informacije: dolžine, višine, zahtevnosti, potrebne čase, profile vzponov in spustov ter opozorila na zanimivosti ob poti.

Zemljevid je rezultat dela velikega števila ljudi, v projekt so vključene tudi fotografije vrste avtorjev, pri usklajevanju vsebin in preverjanju podatkov pa je sodelovalo veliko posameznikov in organizacij. Zemljevid je založila **Lokalna turistična organizacija Sotočje**, pripravljali pa so ga v času dokončnega ukinjanja notranjih evropskih meja. S tem korakom so se povsem sprostili prehodi čez greben Kolovrata in posledično izjemne kolesarske in izletniške možnosti na obeh straneh. Ob pomoči in tesnem sodelovanju s **Pro loco Nediške doline** so v zemljevid vključili tudi to območje, saj pričakujejo, da bo v najkrajšem času za vse obiskovalce, glede na možnosti pa še posebej za kolesarje, celoten Kolovrat postal nedeljiva celota in velika privlačnost tako slovenske kot italijanske strani.

NASLOV: Turistični in kolesarski zemljevid Kobarid-Nadiške doline-Tolmin, Kolesarske poti. **AVTORJI:** Peter Dakskobler (opisi kolesarskih tur), Mateja Leban (turistične vsebine), Janko Humar (koncept in uvodni teksti), Jaka Modic (oblikovanje hrbtnih vsebi-

ne zemljevida in kolesarskega vodnička), Kartografija d.o.o. (izdelava zemljevida in diagramov kolesarskih tur). **IZDALA IN ZALOŽILA:** Lokalna turistična organizacija Sotočje. **KRAJ IN LETO IZDAJE:** Tolmin, 2008. **FORMAT (zložen):** 12 x 23 cm. **NAKLADA:** 7000 izvodov.

Mavrični lok življenja

Tretji vikend v maju tradicionalno poteka pohod po Kosmačevi učni poti, ki se ga udeleži veliko pohodnikov. Na ta dan je navadno množično obiskana tudi Kosmačeva hiša v Bukovici. Kaže torej, da je Ciril Kosmač za razliko od slovenskega trenutnega trenda vendarle še priznan in priljubljen slovenski avtor. Kaj žene pohodnike in obiskovalce Bukovice, je seveda umestno vprašanje, toda priljubljenost zgodb s Kosmačevimi norčavimi in tudi tragičnimi junaki med bralci z različnimi okusi nakazuje tudi izid nove zbirke Kosmačevih del.

V založbi **Prešernova družba** so ob izidu knjige *Mavrični lok življenja* zapisali: "Ciril Kosmač je bil tako

samosvoj pisatelj, da ga prepoznamo v vsakem njegovem delu skoraj v vseh pisateljskih in človeških razsežnostih. In vendar nam zmeraj znova – kot da bi klesal iz popolnoma novega kamna nov spomenik – razprostre iz sveta ob Idriji svoj prečudoviti, mavrični lok življenja. Tako tudi v tej knjigi, desetkrat zapored v desetih novelah, ki smo jih izbrali med njegovimi deli, da bi bralcu predstavili v novem izboru ta lok, razpet od otroških let do današnjih dni, od pr-

Utrinki

► la tudi 500 brezplačnih zgoščenk.

Dežne kaplje so v soboto dopoldne z Mestnega trga pregnale vse, ki so se želeli udeležiti otroških delavnic ter turnirja v šahu in taroku. Zaradi mokrega košarkarskega igrišča je bil turnir trojk odpovedan, dovolj vztrajnih je bilo le osem nogometnih in sedem odbojarskih ekip. "Presenečen sem nad velikim odzivom in zavzetostjo igralcev, ki so se borili do konca kljub dežju in razmočeni mivki," je povedal organizator športnega dela Mlade parade **Tadej Vidic** in nadaljeval: "Pri nogometu smo imeli malo smole zaradi vremena, pa tudi zaradi časovnega razporeda, saj sta bila v dveh dneh še dva druga nogometna turnirja." Najboljše tri ekipe v obeh disciplinah so si prislužile brezplačen vstop na sobotni pop obarvan glasbeni večer. Ko je nastopil **Omar Naber**, ki se je tolminski publiki že večkrat predstavil, je bilo obiskovalcev še malo. Šele pozno zvečer se je šotor, ki ga zadnja leta organizatorji najemajo prav zaradi možnosti slabega vremena, dobobra

NA MLADI PARADI se je kljub nalivom v petek in soboto po ocenah organizatorjev pod šotorom zbralo okoli 800 ljudi, ki jih je med drugim zabavala tudi skupina **Tabu**.

napolnil. Fantje in dekleta so ob dobro znanih pesmih **Rok'n'Banda** lažje pričakali nastop zasedbe **Tabu**, ki je maja praznovala svojo deseto obletnico. Ob koncu programa je sledilo še presenečenje za najbolj vztrajne. Z odra se je namreč zaslislala **Vstala Primorska**.

Skupina organizatorjev se je že zbrala tudi na sestanku, na katerem so ocenili uspešnost letošnje izvedbe. "Z letošnjim programom, s katerim smo skušali zadovoljiti čim širšo publiko, smo zelo zadovoljni, vendar pa smo z vremenom imeli precej težav tako pri postavljanju

prizorišča kot tudi pri samem dogajanju," letošnjo Mlado parado komentira predsednica KTŠ-ja **Tjaša Bizjak** in dodaja: "Ekipa sodelujočih pri Mladi paradi je precej majhna, zato si bomo morali naslednje leto še prej in natančneje razdeliti naloge. Zgolj koncerti znanih slovenskih in tujih glasbenih skupin mladih očitno ne pritegnejo dovolj, zato bomo skušali še razširiti športni in kulturni del programa." KTŠ, ki bo čez dve leti praznoval tudi 40. obletnico svojega delovanja, naslednje leto namreč čaka organizacija jubilejne, 15. Mlade parade.

Besedilo in foto: Mariša Bizjak

ZLATA RIBICA JE SPET PRIVABILA ZNANE UMETNIKE

Idrija pri Bači, Tolmin – Po lanskoletni krstni izvedbi je *Mavrična hiša* iz Tolmina letos v Posočje ponovno pripeljala sloveča domača in tuja imena s področja likovne umetnosti. Na Idriji pri Bači se je namreč med

vega zaznavanja in raziskovanja življenja, od prvih doživetij lepote in grenkobe – od doma in v svetu priznanega pisatelja, umetnika.” In čeprav knjigo *Mavrični lok življenja* lahko uvrstimo na knjižne police za mlajše bralce in tiste, ki morajo Kosmača brati po šolski obveznosti, bo lahko kakšna Kosmačeva zgodba v novi knjižni preobleki tudi odraslim ponovno vzbudila nostalgijo po nekem “minulem času”.

NASLOV: Mavrični lok življenja.
AVTOR: Ciril Kosmač. **ILUSTRATOR:** Matjaž Schmidt. **IZDALA** IN **ZALOŽILA:** Prešernova družba.
KRAJ IN LETO IZDAJE: Ljubljana, 2007. **FORMAT:** 15 x 21 cm. **VE-ZAVA:** trda. **ŠT. STRANI:** 261.

Načrt upravljanja na naravovarstveno pomembnih območjih v južnih Julijskih Alpah

Osnovna naloga projekta *Palpis* je bila priprava načrta upravljanja oziroma strokovnih podlag za območja *Natura 2000* v občinah Bovec in Ko-

barid, ki ležijo zunaj območja Triglavskega narodnega parka (TNP). Kot je zapisano v uvodu pričujoče publikacije, pa je načrt upravljanja bolj namenjen nekaterim posameznikom, ki stremijo za velikimi dobički, in tukaj živčemu človeku, ki je naravo znal in zmozel varovati v preteklosti in vse do danes, lahko močno škodujejo.

Potrebno je širše gledanje na varovanje narave in trajnostni razvoj. Projekt prinaša tudi nekatere konkretne rešitve v načrtu upravljanja, saj spodbuja človekovo dejavnost – na primer planinsko pašništvo, košnjo v primernem času, vztrajanje pri sonaravnem gozdarstvu ipd. V uvodniku vodja projekta Jurij Dobravec poudarja, da take rešitve ne le da ohranjajo naravo v ugodnem stanju, ampak človeka z njegovimi dejavnostmi neposredno vključijo v procese ohranjanja.

Publikacija projekt *Palpis* ob njegovem zaključku predstavlja širše: opredeljeni so območje načrta upravljanja, ukrepi, smernice in posebnosti v posameznih območjih ter zaključki. Omrežje *Natura 2000* tvori območja,

ki so zaradi pojavljanja ali drugega pomena za določene rastline in živali evropskega pomena. Mnogo stvari je sicer v raznih predpisih že urejenih; kar je, načrt le povzema in se s tem ne ukvarja. Projekt posebej izpostavlja tri splošne cone. Najbolj ranljiv je predel strogega varstva, kjer je znotraj *Nature 2000* najbolj kakovostna evropsko pomembna narava. Taka je na primer na južnem pobočju Stola. Načrti upravljanja presegajo program upravljanja, saj za obravnavana območja prinašajo konkretne rešitve in

Krive pete in Drejčev pob

Gor na Gradiču so bile ženske, ki so jim rekli ljudje krive pete. Hodile so dol na Kabo vodo pit. Kadar se jim je zdelo prav, so vpile: “Sejte! Sejte!” Tisti ljudje, ki so jih poslušali, so imeli dvojno mero pridelka.

Enkrat so krive pete ujele Drejčevega poba, ko je krave pasel. Znal je lepo peti. Pob ni vedel, kako uteči, zato je bil močno žalosten in ni hotel peti.

Nekega dne sta mu dve krivi peti pobirali uši. Delal se je, kakor da spi, ampak jih je poslušal. Pogovarjali sta se po borjansko, kako pob lahko uteče: Samo pravo trto mora zviti. Ko sta mu polovili uši, sta odšli. Pob je skočil pokonci in naredil, kar je malo prej slišal. Nobena kriva peta se ga ni pritaknila, ko je odhajal.

Zbral in zapisal: Janez Dolenc (Borjana, 1976)

Vir: DOLENC, Janez. (1992). Zlati Bogatin. ČZP Kmečki glas. Ljubljana: ČZP Kmečki glas. Str. 47.

usmeritve, predvsem z namenom, da državljani vnaprej ve, kako naj ravna in kakšne pogoje je treba upoštevati pri posameznih posegih v občutljivo naravo.

Utrinki

med 26. in 30. majem odvijala *Mednarodna likovna kolonija Zlata ribica*.

Tokrat so se petdnevnega dogajanja udeležili umetniki, kot so **France Slana**, **Vida Slivnik Belantič**, **Zvest Apollonio**, **Azad Karim**, **Nikolaj Mašukov**, **Gianni Borta**, **Polona Kunaver Ličen**, **Zmago Modic**, **Rok Slana**, **David Ličen**, **Klavdij Palčič**, **Adel Seyoun**, **Donatella Pellizzari**, **Susanne Damej**, **Rajko Svilar**, **Ivan Stojan Rutar** in **Tjaša Pogačar**. Tema je bila tudi letos prosta, in to z namenom, da so udeleženci kolonije neomejeno sprostili svojo domišljijo in ustvarjali v sebi ljubi tehniki in na svoj način. Mavrična hiša je k sodelovanju povabila tudi otroke iz *VVZ Ilke Devetak Bignami Tolmin* in *OŠ Dušana Munih* *Most na Soči*, ki so skupaj s sodelujočimi umetniki ustvarili skupinsko delo. To bo odslej krasilo tako tolminski vrtec kot mostarsko osnovno šolo. Kolonija je vrata odprla tudi številnim obiskovalcem, ki so lahko pokramljali z umetniki in si ogledali proces nastajanja likovnega

EDEN OD UDELEŽENCEV ZLATE RIBICE, slikar France Slana in njegov razpoznaven motiv.

dela.

Otvoritev razstave v koloniji nastalih likovnih del je bila 30. maja v galerijskih prostorih *Knjižnice Cirila Kosmača Tolmin*. Umetnike in njihova dela je predstavila umetnostna zgodovinarica in likovna kritičarka **Anamarija Stibilj Šajn**. Ob odprtju

se je z zunanjo postavitvijo *Vsrkavanje* predstavila **Katja Rutar**, absolutka likovne pedagogike na ljubljanski *Pedagoški fakulteti*, kulturni program pa sta sooblikovala **Dejan Vidovič** na koncertni harmoniki in violinistka **Mojca Križnič**.

Besedilo in foto: Gregor Maver

MEDVEDKI MED LIKOVNIMI MOJSTRI

Tolmin – Otroci skupine *Medvedek* iz tolminskega vrtca smo tudi letos sodelovali v projektu *Z igro do prvih turističnih korakov*, ki poteka v okviru *Turistične zveze Slovenije*. Letošnji projekt smo poimenovali *Gal v galeriji – Medvedki v likovni koloniji Zlata ribica*.

Naš cilj je bil namreč seznaniti širšo javnost z eno od dejavnosti, ki se odvija na našem območju, in se z njo predstaviti na oktobrskem zaključnem srečanju, kjer se bodo predstavili sodelujoči vrtci iz cele Slovenije. *Mednarodna likovna kolonija Zlata ribica*, ki je maja v hotelu na Idriji pri Bači potekala že drugo leto, je gotovo zanimiva popestritev za naše kraje, zato smo bili zelo veseli povabila organizatorja *Mavrične hiše* in lastnika hotela, da se jim lahko pridružimo in dan preživimo s sodelujočimi umetniki.

Otroci so se v omenjenem projektu, ki je v skupini potekal že dalj časa, seznanili s slikarstvom, slovenskimi

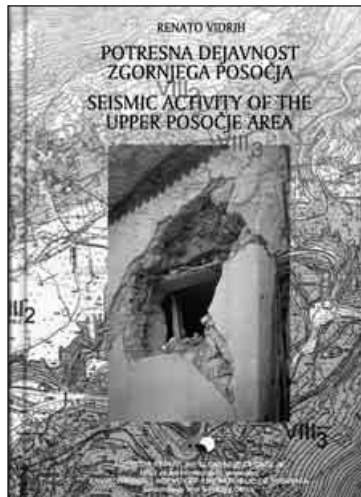

NASLOV: Načrt upravljanja na naravovarstveno pomembnih območjih v južnih Julijskih Alpah – strokovne podlage in usmeritve. **UREDIL:** Jurij Dobravec. **IZDAL** in **ZALOŽIL:** Triglavski narodni park. **KRAJ IN LETO IZDAJE:** Bled, 2008. **FORMAT:** 15 x 21 cm. **VEZAVA:** mehka. **ŠT. STRANI:** 96.

Potresna dejavnost Zgornjega Posočja

V prejšnji številki *EPIcentra* je o potresni dejavnosti Zgornjega Posočja v rubriki Pogled naprej razmišljala dr. **Renato Vidrih**, direktor Urada za seizmologijo in geologijo na Agenciji RS za okolje. Nedolgo nazaj je iz tiskarne prišla njegova obsežna knjiga, ki v slovenščini in obenem v angleščini opisuje dogajanje v potresni preteklosti tega območja, torej njegove geološke in seizmološke značilnosti, potresno nevarnost in ogroženost ter analizo potresov iz let 1998 in 2004.

Avtor začne z obravnavo tektonskih

prelomov kot glavnih krivcev za nastanek potresov ter navedbo seizmotektonskih značilnosti in globino potresnih žarišč na območju Slovenije, nadaljuje pa z močnejšimi potresi na Slovenskem, pri čemer seveda z več podatki razpolaga pri osmih iz 20. stoletja (najmočnejša v Posočju na tem mestu še ne opisuje). Sledijo državna mreža 25 potresnih opazoval-

nic in interpretacija kart potresne nevarnosti, Vidrih pa dodaja še poglavje o predpisih o potresno odporni gradnji.

V poglavju Potresna dejavnost Zgornjega Posočja najprej navaja zgodovinske potrese, ki so vplivali na to območje, večina pa je nastala v sosednji Italiji in na mejnem območju z Avstrijo, posebno poglavje pa namenja potresu 12. aprila 1998. V nadaljevanju bralec izve, kakšne so strukturno-tektonska zgradba Slovenije, splošna geološka zgradba Zgornjega Posočja in geološka zgradba Bovške kotline. Avtor nato obravnava spremembe, ki ob potresu nastanejo v naravi in Evropsko potresno lestvico EMS, sledijo pa seizmološki in geotehnični pogoji gradnje v tem delu Slovenije, njegova inženirskogeološka zgradba, analiza poškodb na zgradbah, ocena seizmoloških razmer za obravnavani prostor in analiza poškodb spominskih obeležij prve svetovne vojne v Krnskem pogorju.

Zbornik seveda prinaša tudi osnov-

ne podatke o potresu 12. julija 2004 ter pregled njegovih učinkov tako na zgradbe kot na naravo. Sledi analiza poškodb, ki sta jih oba potresa povzročila na objektih, posebej pa obravnava v drugem potresu poškodovane objekte, ki so jih po prvem potresu ojačali. Avtor osrednji del knjige zaključuje s poglavjem Popotresna dejavnost, ki obravnava postavitevčasne lokalne mreže merilnih naprav za spremljanje popotresnih sunkov v obeh letih potresov.

NASLOV: Potresna dejavnost Zgornjega Posočja/Seismic activity of the Upper Posočje Area. **AVTOR BESEDILA** in **UREDNIK:** Renato Vidrih. **PREVOD V ANGLEŠČINO:** Lelja Vidran. **IZDALO** in **ZALOŽILO:** Ministrstvo za okolje in prostor, Agencija RS za okolje, Urad za seizmologijo in geologijo. **KRAJ IN LETO IZDAJE:** Ljubljana, 2008. **ŠT. STRANI:** 509.

Knjižno polico napolnili: Špela Mrak in Špela Kranjc

Utrinki

MEDVEDKI SO SE VESELILI USTVARJANJA Z VELIKIMI IMENI – Na sliki skupaj z vzgojiteljico Mirijam Vastič in slikarjem Ivanom Stojanom Rutarjem. **Foto:** Katja Maglica

► umetniki in njihovimi deli, in to na način, ki je predšolskemu otroku blizu in razumljiv. Umetniki v likovni koloniji so nam razširili naša obzorja in nam pustili nepozaben spomin na skupno druženje. Ogledali smo si njihova dela in način ustvarjanja, prijazno so odgovarjali na naša vprašanja ter se z nami veselili in občudovali naše skupno likovno delo, ki je nastalo na velikem platnu pod njihovi-

vimi budnimi očmi.

Mirijam Vastič in **Katja Maglica**, vzgojiteljici

VTISI Z IZLETA V LIPICO IN LOKEV

Petrovo Brdo – Stanovalci **Doma upokoјencev** (DU) **Petrovo Brdo**, ki redno obiskujemo delovno terapijo, smo 21. maja obiskali Lipico in

V SPREMSTVU VODIČKE so si izletniki v Lipici ogledali tudi kobilarno. **Foto:** arhiv doma

Lokev. Na izletu je bilo odlično. Vso pohvalo našim **Barbari Bizjan**, **Mirjani Jensterle**, **Milanu Božiču** in **Klemenu Kemperlu**. Šli smo z avtobusom ob 6. uri s Petrovega Brda. Pot nas je vodila prek Škofje Loke, Ljubljane, in Postojne do Lipice. Tam smo se najprej vsi zbrali, pojedli malico in spili kavo, nato pa smo si ogledali **Kobilarno Lipica**. Odkar sem bil zadnjič tam, so vse prenovili. Po ogledu kobilarne, smo si šli

ogledat še muzej vojaške opreme v Lokev. Muzej je zelo lep in mi je bil še posebej všeč, ker česa takega še nisem videl. Zato ogled priporočam vsem. Potem smo šli na kosilo v enega od sežanskih hotelov. Pripravili so nam juho, solato, pražen krompir, purana in za sladico gibancico. Spili smo sok ali radensko, na koncu pa seveda še kavo. Po kosilu smo se odpravili proti domu.

Darko Trkman, DU Petrovo Brdo

POČASTITEV GASILSKEGA ZAVETNIKA

Srpenica – Gasilski zavetnik sv. Florjan je letos godoval na nedeljo, 5. maja. Tako kot vsa leta po osamosvojitvi smo tolminski gasilci dobili številna vabila na spominska praznovanja. Pripravili so jih v Tolminu, Oblokah, na Mostu na Soči, v Dornberku, na Sveti gori in Srpenici.

Med naštetimi kraji ima najdaljšo tradicijo praznovanje na Srpenici, kjer je sv. Florjan tudi farni svetnik, gasilci pa ga častijo že vse od 18. stoletja. Pogumni in verni srpeniški gasilci so praznovanje ohranjali tudi v letih po drugi svetovni vojni, od leta 1948 dalje pa nanj po že ustaljenem običaju vabijo tudi gasilce z območja današnjih občin Bovec, Kobarid in Tolmin.

Na praznični dan smo se člani petih prostovoljnih gasilskih društev (PGD) zbrali pred gasilskim domom na Srpenici, od koder smo s praporom na čelu odkorakali v cerkev, posvečeno prav sv. Florjanu. Sveto mašo je daroval bovški kaplan **Primož Erjavec**. Sveto daritev je v prepolni cerkvi spremljalo ubrano petje cerkvenega pevskega zbora, pri branju beril, prošenj in pri drugih opravilih so sodelovali uniformirani gasilci in gasilke, pred praznično okrašenim oltarjem pa je stal praporščak z gasilskim praporom. Kaplan je v pridigo, posvečeno pomladi in družini, vtkal tudi lik zavetnika sv. Florjana kot vzornika gasilske etike in humanosti.

Po končanem cerkvenem obredu so operativci iz **PGD Bovec**, **PGD Log pod Mangartom**, **PGD Kobarid** in **PGD Srpenica** na objektu podjetja **TKK Srpenica** izvedli zahtevno taktično vajo. Sodelovalo je približno 50 članov in članic s šestimi vozili in motornimi brizgalnami. Po končanem nastopu je sodelujoče na vaji nagovoril predsednik Gasilske zveze (GZ) Bovec **Edi Melinc**, ki je poudaril dobro usposobljenost in opremljenost PGD na Bovškem. Sledil je pozdrav poslanca v državnem zboru in bovškega župana **Danijela Krivca**. Ta je pohvalil operativno pripravljenost bovških gasilcev in se zahvalil za nesebično pomoč, ki so jo ob naravnih nesrečah v zadnjih desetletjih nudili prebivalcem na Bovškem. Izrazil je zadovoljstvo nad realiziranim programom opremljanja tako v občini Bovec kot tudi v občini Kobarid, zlasti s težkimi gasilskimi vozili, napovedal pa je tudi nadaljnja investicijska vlaganja v gasilstvo. PGD Srpenica je Krivec ob tej priložnosti v uporabo izročil sodoben električni agregat.

Na podoben način mnogi slovenski gasilci častijo sv. Florjana in se mu priporočajo za pomoč, ob izkazanem

spoštovanju pa obnavljajo tudi svoja praktična znanja, izmenjujejo izkušnje in utrjujejo medsebojno prijateljstvo.

Viktor Kavčič, častni poveljnik GZ Gornjega Posočja

FLORJANOVA NEDELJA V OBLOKAH

Obloke – Toplo majsko popoldne je 4. maja zvalo številne obiskovalce, da so se peš odpravili v dober kilometer v hrib odmaknjeno vasico Obloke, kjer je bila slovesnost v počastitev sv. Florjana, zavetnika gasilcev.

Leta 1910 je tedanji vikar **Valentin Pirc** v župnijsko kroniko zapisal: *“Poseben praznik je za Obloke sv. Florjan. Ta dan pridejo ljudje iz Podbrda s križem v procesiji v Obloke in imajo tudi sv. mašo, katero berejo g. župnik. Slovesno mašo ima navadno g. župnik iz Nemškega Ruta, ki vodi tudi procesijo. Navadno je za sv. Florjan ljudstva za dve obloški cerkvi in več.”* Korenine praznika pa po ustnem izročilu segajo še dlje, v leto 1766, ko so ljudje po požaru v Podbrdu na praznik sv. Florjana začeli romati v Obloke, kjer je v stranskem oltarju kip tega svetnika.

Tudi letos so se, kot že nekaj let zapored, gasilci s praporji in drugi verniki udeležili procesije, ki se je ob pritrkovanju zvona pomikala od vasi do cerkve. Glavni oltar, ki prikazuje svete tri kralje, je trenutno v restavriranju. Pri maši, ki jo je domači duhovnik **Danilo Kobal** daroval za gasilce, je prepeval župnijski zbor iz Podbrda, na koncu pa so vsi prisotni prisluhnili ubranemu petju kvinteta **Kvartin** iz Goriških Brd. Za popestritev praznika je že deveto leto zapored poskrbel **Odsek Hudajužna - Obloke Turističnega društva Podbrdo**.

Slovesnost se je nadaljevala v Hudajužni, kjer je **Društvo Baška dediščina** v dvorani krajevne skupnosti predstavilo življenje **Ivana Brovča** s Koritnice, ki je opazovanje narave, svojo iznajdljivost in deloma strokovno literaturo izkoristil moč vode za mehanizacijo številnih kmečkih opravil. Na potoku Koritnica je zgradil jez in vodno kolo, sistem je klenil in škripcev pa je vodno energijo pretvarjal v delo pluga, spravilo drv, sena ali gnoja. O mami in atu Brovču je bil leta 1968 posnet tudi kratek film *Plamen v dvonožcu* v režiji **Maka Sajka**. Povezovalka programa **Danijela Torkar** je ob tej priložnosti prebrala legendo o sv. Florjanu in kratko razmišljanje o danes že pokojnem domačinu s Koritnice. Praznično razpoloženje se je nadaljevalo ob druženju, dobrotah domačih gospodinj in ob zvokih harmonike.

Marinka Močnik

TRŽNICA IZDELKOV DOMAČE OBRTI

INFORMACIJE:

Informacijski center Ustanove
“Fundacija Poti miru v Posočju”
Gregorčičeva 8, Kobarid

tel.: 05/38-90-167

fundacija.potimiru@siol.net
www.potimiruvposocju.si

Na dvorišču Ustanove “Fundacija Poti miru v Posočju”, na Gregorčičevi 8 v Kobaridu, bodo v poletnem času domači pridelovalci in ustvarjalci razstavljali in prodajali svoje izdelke. Na tržnici lahko vsako sredo **od 2. julija do 17. septembra med 9. in 13. uro** kupite sadje, sir in skuto, med, marmelade, čaje, domače likerje, nakit, izdelan iz soškega kamna, različne izdelke iz domače volne, pletene košare, sveče ...

S tržnico želimo popestriti in obogatiti turistično ponudbo v Kobaridu. Za vse obrtnike in kmete, ki nadaljujejo staro tradicijo domače obrti in se trudijo za ohranjanje nesnovne dediščine, pa je to priložnost da se predstavijo.

Vsi ste lepo povabljeni, da obiščete tržnico, kjer se bo gotovo za vsakogar kaj našlo. Prav tako vabimo k sodelovanju vse, ki bi se na njej radi predstavili s svojimi izdelki.

Utrinki

ČLANICE ŽENSKEGA PZ OKARINA skupaj prepevajo tri leta in pol. Pravijo, da jim pomaga vztrajati graparska trma. Foto: Alenka Zgaga

S PESTRIM IZBOROM NA LETNI KONCERT

Podbrdo – “Vzbrstelo in razbohoto se je življenje v pomladi,” je 10. maja v podbrški osnovni šoli obiskovalce letnega koncerta domačega **Ženskega pevskega zbora (PZ) Okarina** pozdravila povezovalka **Miranda Bratkich**. Res je bilo vseh devetnajst deklet in žena iz Podbrda in okolice, ki jih v različnosti njihovega

vsakdana združuje ljubezen do pešja, pomladno razpoloženih in polnih pevske vznemerenosti.

Kot so dejale članice zbora same, jim prav graparska trma pomaga vztrajati skupaj že tri leta in pol. Od vsega začetka jih vodi prizadevna zborovodkinja **Marta Volf Trojer**. Na prireditvah v domačem kraju so skoraj nepogrešljive, ponosne pa so tudi na nastope zunaj Baške grape, ►

EKIPA MLAJŠIH PIONIRK ŽKD TOLMIN je s trenerjem Zvonkom Mrakom sredi maja gostovala v Vipavi.

DEKLETA POD KOŠI

Tolmin – Že od nekdaj se v Tolminu igra tudi ženska košarka, in sicer v okviru **Ženskega košarkarskega društva (ŽKD) Tolmin**. Na rednem letnem občnem zboru, ki je potekal pred kratkim, so izvolili novo vodstvo. Dosedanja predsednica društva **Branka Hrast Debeljak** je predsedniško vlogo predala novemu predsedniku **Dominiku Kogoju**. Dekleta so do leta 1996 košarko

igrala znotraj **Košarkarskega kluba Tolmin**, nato pa se je ženski del tega športa ločil od moškega in ustanovili so ŽKD Tolmin. Pobudniki za ločitev so bili **Rajko Podgornik**, ki je bil tudi prvi predsednik društva, **Marko Janež**, **Darko Likar**, **Branko Velišček**, **Aleš Lo Duca**, **Zvonko Mrak** in **Magda Logar**.

V društvu danes trenirajo dekleta več starostnih kategorij in tekmujejo v sistemu tekmovanj **Košarkarske**

zveze Slovenije. V letošnji sezoni mlajše pionirke in kadetnje sodelujejo v 1. slovenski košarkarski ligi zahod. Društvo deluje organizirano, konec poletja pa načrtujejo priprave na Debelem rtiču. Člani upravnega odbora se zavedajo, da je treba v svoje vrste pritegniti tudi bodoče košarkarice iz okolice Tolmina, predvsem z Mosta na Soči in iz Kobari- da, zato bodo veseli vseh deklet, ki imajo rade igre z žogo.

Besedilo in foto: Miloš Batistuta

OBETAJOČA ZASVOJENOST Z BENCINOM IN HITROSTJO

Volče – Mogoče komu zveni nenavadno, da se nekdo uveljavlja v avtomobilističnem športu, čeprav glede na starost še ne izpolnjuje pogojev za opravljanje vozniškega izpita. **Janu Medvedu** iz Volč je pred leti uspelo prav to, danes pa z dopolnjenimi 21 leti počasi postaja vse bolj uveljavljeno ime slovenskega rallyja. Pred štirimi leti je Volčan kot edini mladoletni voznik začel nastopati v pokalu seicento, ki so ga takrat pripravili za kaljenje mladih dirkačev do 23. leta starosti. Jan se izziva ni ustrašil, temveč se je "zasvojil" s bencinskimi hlapi. Korak proti vrhu je naredil v sezoni 2006, ko je s predelanim yugom začel nastopati v

državnem rally prvenstvu in gorsko-hitrostnih preizkušnjah. Jan sicer meni, da njegova krstna sezona v novi konkurenci ni bila bleščeča – četudi je na šestih dirkah kar trikrat stal na zmagovalnem odru.

Po sezoni učenja je sledila predvsem učna ura za njegovo konkurenco v pokalu yugo. Po prvih zmagah v svoji kategoriji in dobrih nastopih v mednarodni konkurenci je bil naslov prvaka dirko pred koncem sezone že na doseg roke. Okvari motorja in zavor na zadnjih dveh rallyjih sta stvari postavili na glavo, toda dosežkov ne gre zanemariti: drugo mesto v pokalu yugo, naslov prvaka v mladinskem prvenstvu in skupno tretje mesto državnega prvenstva v diviziji ena.

Letošnja sezona je vnovič sezona učenja. Študent strojne fakultete je namreč sedel v profesionalni dirkalnik peugeot 206 RC državnega prvaka **Mirana Jermana**. S francosko zverinico še nista povsem "na ti", kajti preskok v kakovosti dirkalnikov je očiten. "**Največja razlika med yugom in peugeotom je v hitrosti. Proti vodilnim izgubljam približno pol sekunde na kilometer, čeprav se razlika že manjša. Vendar sem potrpežljiv, saj vem, da se šele učim. Pred prvim rallyjem pa sem odpeljal le dvajset testnih kilometrov, medtem ko ima konkurenca**

Utrinki

► zlasti na vsakoletni reviji *Primorska poje*.

Program tokratnega koncerta je bil pester. V prvem delu so ljubiteljem petja ponudile priredbe slovenskih narodnih in tri pesmi tujih avtorjev, v drugem delu pa so se spopadle z modernejšimi, celo popevkarskimi slovenskimi in tujimi skladbami. Na klavirju sta jih spremljali **Nives Kemperle** in **Tanja Abram**. Posebno je navdušila instrumentalna spremljava učencev in učenek **Osnovne šole Podbrdo**, ki sodelujejo v izbirnem predmetu glasba – glasbeni projekt. Pevke so v goste povabile **Moški PZ Franc Urbanc**, ki ga sestavljajo pevci iz Zgornje Bohinjske doline in iz Lepenc. V okviru ohranjanja starih vaških jeder se pod vodstvom zborovodkinje **Franke Pavić Sodja** posvečajo tradiciji petja na vasi in vztrajajo pri starih kmečkih besedilih, zato so zapeli šest priredb narodnih pesmi znanih slovenskih avtorjev.

Tako poslušalci kot nastopajoči smo doživeli lep večer, pristrčnemu aplavzu pa so se pevke-gostiteljice zahvalile s pesmijo iz filma *Nune pojejo*.

Olga Zgaga

POJEJO ŽE TRI DESETLETJA

Dolenja Trebuša – Članice **Ženskega pevskega zbora Justin Kogoj Dolenja Trebuša** smo 31. maja praznovala 30. obletnico svojega delovanja. Visok jubilej smo zaznamovale s slavnostnim koncertom v domačem kulturnem domu.

V lepo okrašeni polni dvorani smo pevke navdušile s pestrim programom pod vodstvom zborovodkinje **Slavice Zanin**. Na glasbilih so nas spremljali **Matej Zgaga**, **Branko Jan** in **Lucijan Pirih**, program pa je povezoval **Milan Jež**. Gostje večera, pevci **Noneta Bača** iz Podbrda z zborovodkinjo **Marto Volf Trojer**, pa so popestrili že tako prijeten večer. Ob tej priložnosti je vodja tolminske območne izpostave Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti **Silva Seljak** podelila pet bronastih, tri srebrna in štiri zlata Galusova priznanja za dolgoletno delo na področju ljubiteljske glasbene dejavnosti. Koncert je izzvenel ob sproščnem vzdušju in prijetni domačnosti. Z navdušenjem je ob koncu z nami zapela tudi večina povabljenih nekdanjih pevk našega zbora, vse pa si želimo, da bi nas pesem in iskreno

ČLANICE ŽENSKEGA PEVSKEGA ZBORA JUSTIN KOGOJ DOLENJA TREBUŠA so 30. obletnico svojega delovanja obeležile s slavnostnim koncertom v domačem kulturnem domu. Foto: arhiv zbora

prijateljstvo družila še dolga leta.

Pred tremi desetletji je ta ženski pevski zbor ustanovil **Branko Jan**, ki je zborovodja ostal kar 25 let. Od leta 2004 zbor, ki danes šteje osemnajst pevk, vodi Slavica Zanin. Od njegove ustanovitve do danes se je zamenjalo kar 50 članic, medtem ko so tri dekleta zboru zvesta že ves čas. Še več, za petje so navdušile tudi svoje hčere. Redno se udeležujemo

revij pevskega zbora Zgornjega Posočja in revije *Primorska poje*. Že večkrat smo se udeležile *Tabora pevskega zbora* v Šentvidu pri Stični in prireditve *Ko pesem srca vname* v Volčjem potoku. S svojim petjem skušamo obogatiti prireditve v domačem kraju, sosednjih vaseh in zamejstvu – z željo, da bi naše petje prineslo radost tudi v srca poslušalcev.

Dragica Gruden

JAN MEDVED IZ VOLČ šteje šele 21 let, vendar počasi postaja vse bolj uveljavljeno ime slovenskega rallyja.

enake avtomobile že več sezon," je poudaril Jan, ki sicer kot golobradi mladenič ne spominja najbolj na medveda.

Janova kariera se vzpenja pod budnim očesom očeta **Damjana Medveda**. Še dobro, kajti oče na dirkah sedi na sovoznikovem sedežu. Čeprav nima posebnih izkušenj sovoznika, sta se s sinom v kokpitu ujela in na zadnjem rallyju v Velenju najboljšim v diviziji II dihala tik za vrat.

Talent mladega Volčana ni ostal neopažen. Pod strokovno vodstvo ga je že vzel **Miran Kacin**, vrhunski slovenski sovoznik, visoko mnenje o Janu pa ima trenutno tudi najboljši slovenski rally voznik **Andrej Jereb**: "Jan je, svoji mladosti navkljub, takoj opozoril nase in dosegel odlične rezultate. Talent, profesionalen pristop in velika želja po napredku so dobra osnova za doseganje rezultatov. Sam mu bom zagotovo pomagal s svojimi izkušnjami," je zatrdil Jereb.

Pred mladim dirkačem je praktično še vsa kariera, ki pa že ima primereno podlago. Nerodno je le dejstvo, da je za dirkanje potrebna blagajna brez dna, zato se veliko energije, potrebne za nastope, potroši za vlačenje za sponzorski rokav. Toda Jan si postavlja cilj za ciljem. Eden od teh je tudi nastop na rallyju, ki šteje za točke svetovnega prvenstva – nastop na najvišji možni ravni torej.

Besedilo in foto: B. M.

GAŠPER JUG PREKOSIL TEKMECE

Škofja Loka – Gašper Jug iz Lokostrelskega kluba Tolmin je konec maja v Škofji loki slavil zmago. Na drugi letošnji tekmi arrowhead 12 + 12 je med dečki z golim lokom do-

TOLMINSKI LOKOSTRELEC GAŠPER JUG je z odličnim rezultatom slavil zmago. Foto: arhiv društva

segel odličen rezultat 315 krogov, kar je le za dva kroga slabše od aktualnega državnega rekorda. S to zmago je tudi ponovno prevzel vodstvo v Slovenskem pokalu.

Ljubo Jug

KARATEISTI GREDO NA ZASLUŽEN POČITEK

Tolmin – Karate zveza Slovenije je 31. maja v sodelovanju s **Karate klubom** (KK) **Soča** organizirala dru-

go pokalno tekmo v karateju. Tekmovanja v telovadnici šolskega centra se je udeležilo 350 tekmovalcev iz 41 slovenskih klubov, ki se potegujejo za naslov pokalnega zmagovalca v skupno treh pokalnih tekmovanjih.

Športni dogodek sta slavnostno odprla predsednik KK Soča **Jernej Uršič** in tolminski župan **Uroš Brežan**. V dopoldanskem delu se je odvijalo tekmovalstvo v posamičnih in ekipnih katah, popoldne pa so se udeleženci pomerili v borbah. KK Soča so zastopali pretežno najmlajši tekmovalci, saj so starejši do septembra registrirani še pri **Športnem društvu** (ŠD) **Gorica**. **Žiga Kravanja**, **Gašper Pejič** in **Miha Grahelj** so v disciplini kata ekipno v kategoriji najmlajših dečkov osvojili drugo mesto, **Anja Uršič** pa je bila med članicami tretja. Članice KK Soča, ki zaenkrat tekmujejo še za ŠD Gorica, so dosegle odlične rezultate. **Kati Florjančič** je v disciplini borbe v kategoriji mlajših deklic nad 40 kg zasedla prvo mesto, zmago so slavile tudi **Zala Kuštrin**, **Tanja Grahelj** in **Manca Komac** med malčicami v disciplini kata ekipno, **Tanja Grahelj** je bila prav tako med malčicami v disciplini kata posamično druga, **Neža Uršič**, **Kati Florjančič** in **Tanja Grahelj** pa so v kategoriji mlajših deklic v disciplini kata skupinsko zasedle tretje mesto.

autoemotion

NOVA SEAT IBIZA.
KJER SE ZDRUŽITA LEPOTA IN TEHNOLOGIJA.

Fotografija je simbolična. Povprečna poraba: 4,5–6,6 l/100 km, emisije CO₂: 119–157 g/km.

www.seat.si

Vaš trgovec z vozili SEAT:

STAVANJA d.o.o., Trgovec in serviser vozil:

Na Logu 1, 5220 Tolmin, Tel.: 05/38-00-550, PE Nova Gorica, Tel.: 05/ 33 84 590, E-mail: info@stavanja.si

Datum	Kraj	Prireditev	Informacije
17. 6.–22. 6.	MOST NA SOČI	Noč na jezeru	Jezero d.o.o., Darij Vouk: 041-743-646
20. 6. (18.00)	KOBARID , Dom Andreja Manfrede	Predstavitve knjige Boštjana Kravanja Sveti svet	Boštjan Kravanja: bostjan.kravanja@guest.arnes.si
21. 6. (8.00)	PETROVO BRDO	7. Gorski maraton štirih občin	TD Podbrdo, Jože Dakskobler: 041-837-551; info@lto-sotocje.si
21. 6. (10.00)	BOVEC	Slovenija kolesari	Kaninski center, Fabiola Komac: 05/38-96-003
22. 06.	TRENTA , Dom Trenta	Trenta ARS – pričetek sedemdnevne slikarske kolonije	TNP: 05/38-89-330
22. 6.	TRENTA , na Logu	Kugyjev vzpon na Vršič	Peter Della Bianca: 051-645-677
22. 6. (12.00)	MOST NA SOČI	Bogastvo okusov – razstave, pokušine, delavnice, kulturni program	TZ Gornjega Posočja, Mojca Rutar: 041-462-683
22. 6. (17.00)	ROBIDIŠČE , pred črno kuhinjo	Kotarski dnevi – gledališka predstava Beneškega gledališča iz Špetra	KD Stol, Vida Škvor: 041-766-376
24. 6. (20.30)	LEPENA , Kamp Klin	Večerni pohod z baklami ob državnem prazniku	TD Soča - Lepena, Marjan Toporiš: 041-332-520
24. 6. (20.30)	BOVEC , kulturni dom	5moških.com – gledališka predstava	Kulturni dom Bovec, Iris Stres: 05/38-86-758
od 25. 6. dalje	DREŽNICA	Amaterski oder v naročju Krna – nastop domače dramske skupine, gostujoče gledališke predstave, igra ob druženju in zabavi pod šotorom	Igralska skupina Drežnica
25. 6. (10.00)	LIVEK , pri fontani	Voden pohod Livek–Topolovo	Dani Oblak: 041-657-059, dani.oblak@zgs.gov.si; Katja Roš: 041-769-484, ros.livek@siol.net
25. 6.–28. 6.	TOLMIN , Mestni trg, Športni park Brajda	Soč'n Fest	KD Pihalni orkester Tolmin: 040-511-054, tinka.kuscar@socnfest.com
25. 6.–1. 7.	TOLMIN	Nogometni kamp Tolmin	NK Tolmin, Saša Kolman in Borut Jermol: 031-457-979, 051-440-644
26. 6. (20.00)	BOVEC	Odprtje Bovških četrtkovih večerov	Edo Gabršček: 041-785-465, TIC Bovec: 05/38-96-444
26. 6.–28. 6.	BOVEC , na placu TRENTA , Dom Trenta	5. Mednarodno folklorno srečanje	Folklorna skupina Bc: folklorabc@gmail.com in 031-785-810
28. 6. (20.00)	BREGINJ , muzejsko jedro	Kotarski dnevi – pevski tabor v okviru Tonkljevih dnevov	KD Stol, Vida Škvor: 041-766-376
3. 7. (20.30)	BOVEC , kulturni dom	Duohtar pod mus! – gledališka predstava	Kulturni dom Bovec, Iris Stres: 05/38-86-758
3. 7.–9. 7.	TOLMIN , Sotočje	5. Metalcamp	Master of Metal: www.metalcamp.com
4. 7. (19.00)	BOVEC , kulturni dom	Razstava Bovec nekoč in danes	Nataša Bartol: 040-348-160
4. 7.	Trdnjava Kluže	Slavnostna otvoritev Festivala Kluže, ki bo potekal od 4. 7. do 10. 7. in od 8. 8. do 13. 8., in podelitev občinskih priznanj in nagrad	Kulturno društvo B51: 041-200-390, TIC Bovec: 05/38-96-444

Utrinki

NAJMLAJŠI DEČKI KARATE KLUBA SOČA so osvojili drugo mesto. Foto: arhiv društva

V skupnem seštevku trenutno vodi **KK Kranj**, sledita pa mu **KK Postojna** in **ŠD Gorica**. S tem tekmovanjem se počasi izteka prvi del tekmovalne sezone. Karateisti se bodo najprej spočili, avgusta pa jih čakajo poletne priprave na tretjo pokalno tekmo in državno prvenstvo, ki bo letos v Mariboru.

Damjana Nanut

SLOVENSKA HIMNA ZA KARATEISTKE KK POSOČJE

Caorle – Dekletom, ki so v začetku maja zastopale barve **Karate kluba (KK) Posočje** na odprtem evropskem klubskem prvenstvu v Italiji, je uspel veliki met. Na velikem mednarodnem tekmovanju, ki je gostilo okoli 1.800 tekmovalcev iz trinajstih evropskih držav, so slavile zmago. Naše izkušnje na tovrstnih tekmova-

njih so bile do sedaj dobre, a letošnji rezultati so presegle celo naša pričakovanja.

Iz KK Posočje se je tekme udeležilo pet članov. V slogu "prišel-videl-zmagal" so **Ana Vukelič** (1.mesto), **Alja Mohorčič** (2.mesto) in **Urša Koren** (3.mesto) "pometle" s konkurenco v svoji kategoriji in tako dokazale, da sodijo v sam vrh tovrstnih tekmovanj. Dobre rezultate sta dopolnili še **Kitty** in **Demi Finc**, ki sta si v svojih kategorijah priborili peto mesto. Nepopisna sta bila veselje in ponos naših tekmovalk in staršev spremljevalcev, ko se je ob slavnostni razglasitvi po dvorani razlegla slovenska himna, dekleta pa so se ovila v slovensko zastavo, ki so jo priskrbeli prireditelji.

Rezultati, ki jih člani KK Posočje dosegajo na tekmovanjih, so plod dobrega in vztrajnega dela vseh, še

Datum	Kraj	Prireditev	Informacije
5. 7. (10.00)	LEPENA, Kamp Klin	Prireditev Sedem dni sedem poti – slovesna otvoritev tematskih poti Maljnk, Zaotoki, Zagreben, Šunikov vodni gaj, Vaška pot, Marija Snežna na Skali in Lemovje	Srečko Vogrinčič 041-392-008
5. 7.	BOVEC, na placu	4. Buški dan	Nataša Bartol: 040-348-160
5. 7.	BAŠKA GRAPA (Grahovo ob Bači-Podbrdo)	Dan odprtih vrat Društva Baška dediščina – ogled objektov tehnične dediščine zgornjega dela Baške grape, delavnice in ateljeja Stanke Golob, ob objektih bodo potekale prireditve z etnološko in tehnično vsebino	Društvo Baška dediščina, Alenka Zgaga: 041-601-248
6. 7.	PONIKVE, Suše	1. Tek in pohod po Šentviški planoti	TD Šentviška planota in SSK Ponikve
15. 7.–19. 7.	TOLMIN, Sotočje	Soča Reggae Riversplash 2008	Vinylmania records
19. 7. (17.00)	ČEZSOČA	Kmečke igre	TD Čezsoča, Valter Mlekuž
20. 7.	RAZOR	Srečanje planincev na planini Razor	PD Tolmin: 05/38-83-211
20. 7. (18.00)	TRENTA, pred Domom Trenta	150-letnica rojstva Juliusa Kugyja	
24. 7. (9.00)	IZVIR SOČE, pred kočo	Vodenje po naravoslovni učni Soški poti – posvečeno trentarskim gorskim vodnikom in Juliusu Kugyju	TNP: 05/38-89-330, 041-759-089
25. 7.–1. 8.	TRENTA, Dom Trenta	Mednarodni glasbeni forum Trenta	TNP: 05/38-89-330, 041-759-089
26. 7. (12.00)	TRENTA, na Logu	Trentarski senjem	Peter Della Bianca: 051-645-677
28. 7.–2. 8.	TOLMIN, Sotočje	9. Kreativni tabor Sajeta	www.sajeta.org
31. 7. (19.30)	TRENTA, Dom Trenta	Večer komorne glasbe tečajnikov Glasbenega foruma Trenta	TNP: 05/38-89-330, 041-759-089
1. 8. (19.30)	TRENTA, Dom Trenta	Koncert solistov-tečajnikov Glasbenega foruma Trenta	TNP: 05/38-89-330, 041-759-089
1. 8.–2. 8. (19.30)	BOVEC, igrišče za cerkvijo sv. Urha	2. Malonogometni turnir Bovec 2008	Miha Vračun: 040-202-366
2.8. (9.00)	SOČA	3. Počitniški tek od Kampa Korita do Kampa Soča	TD Soča - Lepena, Marjan Toporiš: 041-332-520
2.8. (20.00)	BOVEC, gasilski dom	Gasilska veselica v Bovcu	PGD Bovec, Boris Zorko: 041-600-477
10. 8.	STRŽIŠČE	Stržiškarski sejem	Društvo Baška dediščina, Franci Peternej: 041-901-098

Informacije za *Koledar prireditev* bomo poslej zbirali na enem mestu. Za naslednjo številko **EPIcentra** nam jih lahko **najkasneje do 27. julija** pošljete na e-naslov: **jerneja.kos@pososki-rc.si**. Objavili bomo dogodke, ki se bodo zgodili **med 15. avgustom in 26. septembrom**. Podrobnosti najdete tudi na naši spletni strani **www.pososki-rc.si**.

▶ POSTANITE NAROČNIK e-EPIcentra

Vse, ki želite postati naročniki **e-EPIcentra**, vabimo, da nam na **jerneja.kos@pososki-rc.si** sporočite svoj e-naslov, na katerega vam bomo pošiljali povezavo na naše spletno glasilo. Zaradi računalniške napake smo pred časom žal zgubili naslove, ki ste nam jih že posredovali, zato vas prosimo, da to storite še enkrat. Hvala za razumevanje. **Uredništvo**

▶ IZID NASLEDNJE ŠTEVILKE EPIcentra

Bralke in bralce obveščamo, da bo naslednja letošnja številka **EPIcentra** predvidoma izšla **14. avgusta**. Vsi, ki boste v našem glasilu želeli objaviti kak prispevek, nam ga najkasneje **do 24. julija** pošljite na e-naslov **epi-center@pososki-rc.si**. Več informacij glede objav najdete tudi na naši spletni strani **www.pososki-rc.si**. **Uredništvo**

Utrinki

posebej pa vaditeljice Demi Finc, ki pod strokovnim vodstvom trenerja **KK Olimpija** iz Ljubljane najmanj dvakrat tedensko vodi treninge v Kobaridu, občasno pa se ti izvajajo tudi v Ljubljani, in to skupaj s člani KK Olimpija. Na povabilo ljubljanskega kluba so naša dekleta februarja in marca sodelovala na mednarodnih tekmah v Beogradu, kjer so zasedla tretje mesto, in Novem Sadu, kjer so uvrstila tik za zmagovalnim odrom. Dobre rezultate so člani dosegli tudi na mednarodni tekmi *Udine Open* v Italiji (2. in 3. mesto) ter ne tekmovalju *Postojna Open* (dvakrat 2. mesto).

Letos smo se udeležili treh tekem na državnih ravni in prav tako dosegli dobre rezultate, še posebej na državnem prvenstvu za člane in članice v Velenju, kjer je Demi Finc osvojila odlično peto mesto.

KARATEISTKE KARATE KLUBA POSOČJE so na mednarodnem tekmovanju pometle s konkurenco.

Če se večjih in težjih tekem udeležujejo le najboljši člani, pa se prijateljskih tekem udeležujejo vsi, tudi tisti najmlajši. Letos smo se udeležili tekem v Ljubljani in Bohinju, kjer so člani tekmovali v kategorijah team kata, kihonu, kate posamezno in kumite ter osvojili veliko medalj.

Vodilo vodstva kluba je predvsem zadovoljstvo otrok. Treningi in tekme so resni in naporni, nagrada pa sladoled ali pijača, piknik, darilo dedka Mraza, izlet po želji otrok (letos zabavišni park *Mirabilandia*) ali pas, ko je izpit uspešno opravljen. V letošnjem letu so bile na stroške kluba dodane še trenirke, torbe in majice za vse člane. Da smo odprti za vse ljudi dobre volje, dokazuje tudi to, da so se nam letos kot člani pridružili tudi otroci iz dvojezične šole iz Šempetra v Italiji.

Besedilo in foto: Alojzij Mohorčič

Zakaj je nogomet najpomembnejša postranska zadeva?

Moški radi pravijo, da je nogomet najpomembnejša postranska zadeva v njihovem življenju. Ja, seveda – me, ženske, zelo dobro vemo, da to sploh ne drži. Za postranske zadeve sploh nimamo časa, če pa ga že najdemo, potem nedvomno ne bomo gledale 22 moških, ki se podijo za eno žogo in jo skušajo spraviti v nasprotnikov gol. No, razen če so ti moški res postavni.

Zato sem se letos dobro pripravila, izdelala sem načrt priprav za letošnje nogometno prvenstvo, in sicer načrt za celotno družino. Ker vem, da imate tudi ve, drage moje, ob evropskem prvenstvu občutek, da se čas za dobre tri tedne popolnoma ustavi, sem se odločila, da vam priskočim na pomoč. Boste videle, tudi nogomet je lahko dobra stvar, samo če jo znate obrniti sebi v prid.

Le česa bi si želela moja družina, za kaj bi bila pripravljena narediti veliko, če ne celo vse; kaj je zelo povezano z nogometom in spremljanjem vseh tekem? Seveda, nov LCD televizor. Obljubila sem jim najnovejši, najboljši in oh in sploh naj model, če bodo še pred začetkom EURA 2008 izpolnili vse obljube, ki jih poslušam že od začetka leta.

Nad mojim predlogom so bili več kot navdušeni. Kar naenkrat sem postala superžena, supermami, poleg vseh ostalih superlativov, ki so mi jih namenjali. Ampak tukaj se zgodba šele začne.

Tako smo se lepega dneva odpravili v Mercatorjevo tehnično prodajalno **M Tehnika**, kjer so znani po svoji kvalitetni in raznovrstni ponudbi akustike in zabavne elektronike. Z namenom, da kupimo nov LCD televizor. Še prej smo se ustavili v **M Gradnji**, kjer sem moža spomnila na njegove obljube o prenovi

kopalnice. Ker je vedel, da se sedaj ne more izgovoriti, mi je pomagal pri nakupu ploščic, sanitarne keramike, kopalniškega pohištva in dodatkov. Pravzaprav ni samo pomagal, ampak je bil vidno navdušen, koliko izdelkov ponujajo na enem mestu. Ko pa je zašel v kotiček z orodjem, se je skoraj stopil.

V svojem navdušenju pa ni ostal sam – pridružil se mu je tudi naš stari ata. Kot vsi upokojenci tudi on vestno in pridno ureja naš vrt ter skrbi za našo zelenico. Ko je videl izdelke vrtno galanterije in mehanizacije ter izdelke zalivalnega programa, ga nismo mogli več niti premakniti. Na koncu smo mu morali obljubiti, da ga v **M Gradnjo** ponovno peljemo zelo, zelo kmalu.

Mislil, da ni treba posebej razlagati, da ženske lahko v vsaki trgovini najdemo nekaj zase. Ja, tudi v **M Gradnji**. Vas zanima, kaj sem našla? Bazen. Da se bom lahko malo razvajala tudi jaz.

Naj vam zaupam, kaj še najdete v **M Gradnji** – da boste vedele, če se odločate za gradnjo ali prenovno doma. Preskrbljeni so z bogato in ugodno ponudbo osnovnih gradbenih materialov, kritin in fasad, izdelkov betonske galanterije, keramike, barv ter lakov, najrazličnejših orodij, električne opreme in še marsičesa.

Ko smo zadovoljni zapustili center **M Gradnja**, smo se odpravili v **M Tehniko**. Glede na zelo dobro izkušnjo in prvi prodajalni, smo bili prepričani, da bo tudi druga zadovoljila vse naše potrebe in želje.

Ko smo prispeli, se je najprej izgubil mož. Preučil je vse modele LCD televizorjev, njihove tehnične lastnosti, prednosti in pomanjkljivosti. Čeprav se bolj malo spozna na te zadeve, mu je pomagal tudi stari ata.

Medve s hčerjo sva se zapodili pogledat tipično žensko ponudbo. Nad videnim sva bili navdušeni. Vsi izdelki za na mizo, take izbire že dolgo nisem nikjer videla, najnovejši mali gospodinjski aparati, bela tehnika priznanih domačih in svetovnih proizvajalcev. Vse to na enem mestu.

Tudi naš sine, najstnik, je ostal brez besed – priznal je, da je presenečen nad ponudbo akustike, zabavne elektronike, računalniškega in foto materiala. Izjavil je, da mora o **M Tehniki** takoj obvestiti vse svoje sošolce in prijatelje.

Tako je naša družina ponovno ugotovila, da bi bilo neumno hoditi v ostale trgovine, če lahko v **M Tehniki** in **Gradnji** najdemo vse, kar potrebujemo – in to vsi. Pa da ne boste mislili, da pretiravam – podobno se je zgodilo tudi moji mlajši sestri. Pred časom sta s fantom kupila novo stanovanje. Prijatelj jima je svetoval, naj obiščeta **M Pohištvo**, da bosta tam našla vse, kar potrebujeta. In res, kupila sta pohištvo za kuhinjo, jedilnico, otroško sobo, spalnico in dnevno sobo. Opremila sta svojo kopalnico, polepšala svoj dom z drobnim kosovnim pohištvom, fant pa si je uredil svoj delovni kotiček z bogato izbiro pisarniškega pohištva. Pri njih sta izbrala tudi talne obloge in vsa svetila.

Na koncu vam povem samo še nekaj – z malo domišljije in s pomočjo **M Tehnike**, **Gradnje** in **Pohištva** je volk vedno sit in koza vedno cela. Torej, družina ima nov LCD televizor in kar nekaj drugih priročnih igrač, jaz bom imela nov bazen, urejen vrt in lepo teraso, da o prenovljeni kopalnici niti ne govorim. In ko bo prišel junij in z njim Evropsko nogometno prvenstvo, bomo vsi skupaj uživali v nogometnih večerih največjih mojstrov.

Oglasa sponzor

Tehnika

Tehnika Vse za vrt Pohištvo Gradnja

Gradnja

Gres keramika Ragno

art. Vintage AR R4P2, izgled lesa, za notranjo in zunanjo rabo, dim.: 30 x 60 cm, več vrst, cena za m²

Redna cena: 37,67 EUR

Cena ob plačilu s kartico Mercator Pika

28,25 EUR

• Bovec - Železnina Bovec, Industrijska cona 2, 05/381-90-84 • Kobarid - Železnina Kobarid, Markova ulica 1, 05/381-40-90
• Tolmin - Železnina, Padlih borčev 1/f, 05/381-90-43

25%

Prihranek ob plačilu s kartico Mercator Pika.

Ponudba velja v prodajalnah

M Gradnja s tovrstno ponudbo v času od 12. 6. do 21. 7. 2008.

simbolna slika